

RİSALET DAVASININ ANNESİ

Hız. Hatice

(Radiyahallahu Anha)

Muhammed Emin Yıldırım

Siyer Yayınları: 9

Sahâbe İklimi: 1

Eser Adı

Risalet Davası'nın Annesi HZ. HATİCE(*ranha*)

Yazar

Muhammed Emin YILDIRIM

m.emin@siyerarastirmalari.org

Editör

Muhammed Ali Aliođlu

editor@siyeryayinlari.com

Tashih

Mehmet Özçelik

Son Okuma

Hüseyin Yıldırım

Kapak & Mizanpaj

Siyer

Baskı & Cilt

Gül Mat. Matbaacılık Yayıncılık
Maltepe Mah. Fazıl Paşa Cad. No:8/4
Topkapı-Zeytinburnu/İSTANBUL

Tel: 0212 577 79 77

Sertifika No: 34712

1. Baskı: Mart 2011

11. Baskı: Kasım 2018

ISBN: 978-605-87110-6-8

Bağlar Mh. 24. Sk. No: 10/A Güneşli Bağcılar/İstanbul

Tel & Fax: [0212] 544 76 96 – [0212] 544 58 46 • **Gsm:** [0554] 930 07 04

Sertifika No: 22574

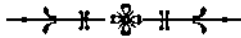
www.siyerkitap.com | info@siyeryayinlari.com

Sahâbe İklîmi

RİSALET DAVASI'NIN ANNESİ
HZ. HATİCE

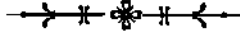
[*Radiyallahu Anha*]

MUHAMMED EMİN
YILDIRIM

 SiYER
YAYINLARI

خَيْرُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ:
مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ
وَأَسِيَّةُ بِنْتُ مُزَاحِمٍ
وَحَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ
وَفَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ

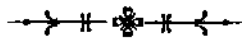

*“Hanımlar âleminin
en hayırlıları şunlardır:
İmran’ın kızı Meryem,
Müzâhim’in kızı Âsiye,
Hüveylid’in kızı Hatice,
Muhammed’in(sas) kızı Fatıma.”*

(Tirmizî, 3878)

... إِنِّي قَدْ رُزِقْتُ حُبَّهَا

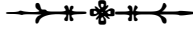

*“Ben, O’nun [Hatice’nin]
sevgisiyle rızıklandırıldım.”*

[Müslim, Kitabü’l-Fedâil, 75]

İÇİNDEKİLER

TAKDİM/7

1. Bölüm

TAHİRE HATİCE /11

2. Bölüm

TACİRE HATİCE /37

3. Bölüm

İZDİVAC-I MEYMÛNE/57

4. Bölüm

HANIMLAR ÂLEMİNİN SULTANI

HZ. HATİCE (*r.anha*)/77

5. Bölüm

HATİCETÜ'L-KÛBRA/99

6. Bölüm

MÛ'MİNLERİN ANNESİ

HZ. HATİCE (*r.anha*)/125

SÖZÜN SONU/143

İSTİFADE EDİLEN KAYNAKLAR/145

TABLO VE RESİMLER

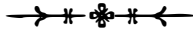
 Hz. Hatice'nin(*r.anha*) Kimlik Tablosu /154

 Hz. Hatice'nin(*r.anha*) Soy Kütüğü/156

 Hz. Hatice'nin(*r.anha*) Aile Tablosu/157

 Hz. Hatice'nin(*r.anha*) Kabrinden Görünümler/158

TAKDİM

Resul-u Ekrem Aleyhisselatü Vesselam'ı bir güneşe benzetirsek, ashab o güneşin etrafında pervane olmuş gezegenlere benzerler. Her bir gezegen kabiliyeti nispetinde o güneşten istifade eder, onunla bir nevi hayat bulur ve onu yansıtır. Hiç şüphesiz ashab da etrafında pervane oldukları Efendimiz'den (*sas*) pek çok ışık ve derin iz taşımaktadırlar. Bizler bu ışıkları takip eder ve onların ayak izlerinden yürürsek Efendimiz'in o mübarek lisaneleriyle buyurdukları müjdeye nâil olur, doğru yolun, doğru yolcularından olmuş oluruz. Tabi ki bunun şartı da ashabı doğru anlamaktan geçer.

Bu yüce şahsiyetleri anlamaya çalışırken hep şöyle bir yöntem izlemiştik: Bu şahsiyetler ve daha niceleri hep nübüvvet potasında elmaslaşmış insanlardır. Yani bu şahsiyetler nübüvvet medresesinin muallimi olan efendiler efendisi Hz. Peygamber'in

mübarek ellerinde yetişmişlerdir. Öyleyse bu talebelere, muallimlerinden çokça izler düşmüş olması gerekmektedir. Acaba hangi sahabeye o nübüvvet güneşinden ne kadar iz düştü ve o iz ne idi? Bu soruyu sorup, o izi aramaya koyulduk.

O izi bulunca da işimiz bitmedi, asıl üzerinde durmamız gereken husus ondan sonra başladı. Nedir o?.. Peygamber'den sahabilere düşen o izleri, bizler nasıl ve hangi yöntemlerle günümüze taşıyabilir ve o diriltici iklim ile yeniden hayat bulabiliriz.?

Dolayısı ile sahabe iklimindeki yolculuklarımızın iki temel amacı vardı. İlki; gökyüzünün emniyet vesileleri olan ve her biri semanın bir yıldızı olan, bizleri hakka ve hidayete taşıma noktasında rehber ve imamlarımız olan Ashab-ı Kiram Efendilerimizi doğru anlamak.

İkincisi ise; aramızdaki zaman ve mekan sınırlarının farklılığına aldırmadan, bugünden o güne pencereler açmak, köprüler kurmak ve o güzide insanların akıllara durgunluk veren hayatlarının örneklerini bu günlere taşıyarak onlarla anlamlanmak.

Demek ki; sahabe ikliminin talebeleri olan bizler iki temel vazife ile görevliyiz. Biri anlamak, diğeri ise anlamlanmak.

İşte bu elinizdeki mütevazı çalışma, Asr-ı Saadet iklimine doğru yaptığımız yolculuğumuzun sırasında o has bahçeden günümüze getirebildiğimiz

TAKDİM

ilk meyvedir. İnşallah bu yolculuğumuz aynı hassasiyet ve ölçüler içerisinde devam edecek ve sizlerle o mübarek iklimin yetiştirdiği nice şahsiyeti beraberce anlamaya devam edeceğiz.

Sahâbe İklimi üst başlığı ile oluşturduğumuz bu seri, aslında bu isim ile bundan birkaç sene önce yaptığımız derslerden oluşmaktadır. Dostların yoğun ısrarından dolayı istifadeye vesile olsun mülahazasıyla yeniden bazı düzenlemeler yaparak siz değerli okuyuculara takdim edilmiştir. Bundan ötürü kitapta zaman zaman bazı yerlerde kitabetten çok hitabet dili görülecektir. Her türlü eksik ve kusuruna rağmen, yolumuzun yegane rehberleri olan sahabenin biraz olsun tanınmasına, sevilmesine ve bıraktıkları mirasın yeniden üretilmesine vesile olması, bu satırların yazarının en büyük saadetidir.

Çaba ve gayret bizden, netice ise Rabbimizdendir.

Muhammed Emin YILDIRIM
19 Rebiülevvel 1432/22 Şubat 2011
Eyüp-İstanbul

1. Bölüm

TAHİRE HATİCE

[*Radiyallahu Anha*]

Hz. Hatice kimdir ve İslâm tarihinde onu bu kadar değerli kılan en önemli sebepler nelerdir? Onun nesebi, ailesi, Efendimiz'den (*sas*) önceki hayatı nasıldır? Yaşadığı altmış beş yıllık hayatındaki en önemli hadiseler nelerdir? Karakteri, şahsiyeti, mizacı ve özellikle onu diğer annelerimizden ayrıcalıklı kılan hususiyetleri nelerdir? Sözün başında bu ve bunun gibi birçok soru sorulabilir ve bu sorulara cevaplar aranarak onun hayat defterinin sayfaları çevrilebilir. Ancak, bu sorulara cevaplar aramadan önce; gelin Hz. Hatice validemiz hakkında şöyle ipucu kabilinden birkaç kelam söyleyerek o ummana dalalım, bakalım ne cevherler bulacağız!..

O, Hz. Peygamber'den (*sas*) sonra ilk kez varlık âleminin semasına *La İlahe illallah, Muhammedün Resulullah* kelimeyi tayyibesini duyurandır.

O, Hz. Peygamber ile birlikte ilk kez imandan sonra en büyük hakikat olan namaz için dergah-ı ehadiyete yönelendir.

O, Hz. Peygamber'in ilk eşi ve yoldaşı olma şerefine nâil olandır.

O, Hz. Peygamber ile on beş yıl nübüvvetten önce, on yıl da nübüvvetten sonra olmak üzere tam yirmi beş yıl aynı yastığa baş koyandır.

O, Hz. Peygamber'in evine ikisi erkek, dördü kız tam altı tane evlat hediye edendir.

O, Hz. Peygamber'in Ehl-i Beyt neslinin kökü olan Hz. Fatıma'yı doğuran ve Hz. Ali'ye ise annelik edendir.

O, tüm varlığını, malını, mülkünü, sermayesini Allah yolunda feda etmekten bir an geri durmamıştır.

O, Hz. Peygamber'in lisanı ile ilk cennetle müjdelenen bahtiyar bir İslâm hanımıdır.

O, cahiliyenin zifiri karanlığında kirlenmeden, Meryem misali pak ve temiz kalan, bu özelliği ile de *Tahire* ismini kazanan bir annemizdir.

O, firavunları çok olan bir beldenin Asiyece, isyanını devam ettirerek, şirke bulaşmadan vahye ulaşarak İslâm'ın *Kübrası* olan biridir.

O, on yıl nübüvvetin ve risaletin davasına bir ana gibi sahip çıkarak, varlığını davasına adayan bir anamızdır.

Ve O, hanımlar âleminin sultanı olan Hz. Hatice validemizdir...

Her sahabînin hayatı bizler için önemlidir. Ama bu sahabî bir de işte yukarıda saydığımız hususları şahsiyetinde barındırıyorsa ve hele o sahabî Resul-i Ekrem'in mübarek ve muhtereme eşlerinden biri ve en ilki ise daha da bir önem kazanır.

Çünkü o eşler, Kur'an'ın deyimi ile bizlerin anneleridir. [Ahzab, 6] Müminlerin anneleri olan Peygamber hanımlarını, en az annelerimiz kadar tanımak zorundayız. Çünkü onları tanıdıkça, onlar hakkında bilgilere sahip olduğca şu önemli neticeleri elde ederiz:

İdeal Müslüman hanım kimliğinin ve şahsiyetinin nasıl olması gerektiğini öğreniriz. Hanımların nübüvvet medresesindeki konumlarını, değerlerini, vazifelerini ve onlara biçilen rolleri öğrenmiş oluruz.

Hanımların hayatı ile; Hz. Peygamber'in özel yaşantısındaki ahlakını öğrenmiş oluruz. Yani O'nun baba oluşu, eş oluşu, eşler arasında idaresinin nasıl olduğunu ve bunun gibi çok önemli hususlarda bilgi sahibi oluruz. Böylelikle de ideal baba ve ideal eş kimliğini öğrenmiş oluruz.

Hz. Peygamber'in gece hayatına, gecesini nasıl mamur ettiğine, Rabbi ile nasıl ve ne düzeyde ilişki

kurduğuna vâkıf oluruz. Çünkü bu bilgileri ancak O'nunla aynı yastığı paylaşma şerefine nâil olmuş, analarımızdan, o fedakar ve çilekeş annelerimizden öğrenebiliriz..

İşte bu hususiyetlerden dolayı Peygamber evinin hanımlarının hayatları bizler için çok önemlidir. Hele bir de bu hanım, ilk sultan olan Hz.Hatice olursa ...

Ne farkı var Hz.Hatice'nin diğer hanımlardan diyebilirsiniz? İsterseniz o farkı biz değil de, Âlemlerin Sultanı olan Efendimiz (sas) söylesin: **"...Vallahi Allah bana Hatice'den daha hayırlısını vermedi. Herkes beni yalanlarken o beni doğruladı. Herkes kapılarını bana kapatırken o kapılarını bana açtı. Herkes benden kaçarken o bana şefkatle kollarını açtı."** [Ahmed b. Hanbel, *Müsned* 6/117]

Hız. Peygamber'in(sas)nazarında hep Hatice validemizin bambaşka bir yeri vardı. Bunun için de o hanımlar âleminin sultanı idi. O sultanın hayatından alacağımız çok mühim dersler vardır. İnşallah bizler beraberce, o izleri tespit etmeye, anlayıp hayatlarımıza taşımaya çalışacağız.

Her sahabiyi işlerken, o sahabînin şahsiyetini oluşturan, daha doğru bir ifade ile, kişiliğinin üzerine bina edildiği temel hususiyetlerini tespit etmek zorundayız. Çünkü, hayatını öğrenmeye çalıştığı-

mız sahabînin eğer şahsiyetinin anahtarlarını doğru tespit edebilirsek çok önemli mesajlar kazanacağımız muhakkaktır.

Öyleyse gelin, hayat defterinin sayfalarını çevirmeye çalıştığımız Hz. Hatice validemizin de şahsiyetini oluşturan temel anahtarları tespit etmeye çalışalım ve bunu anlayabilmek için biraz gayret sarf edelim.

Bu konuda çok şey söylenir de, özellikle Hz. Hatice validemizin şahsiyetinin dört temel anahtarına dikkat kesilelim ve bu anahtarlardan kendi hissemize düşeni almaya çalışalım.

Hz. Hatice validemizin şahsiyetinin dört temel anahtarı şunlardır: *Edep, Sadakat, Fedakarlık* ve *Veфа*. Birer cümleyle de olsa bunları anlamaya çalışalım:

1. **Edep:** Muhakkak ki, edep; kadın erkek her Müslüman şahsiyetin en temel hususiyeti olmalıdır. Ama kadında bu biraz daha fazla olmalıdır. Özellikle edep içerisinde inceleyeceğimiz ve hanımların en temel özelliği olan iffet, Müslüman kadının adeta bir gerdanlığıdır. Hele iffetsiz bir dünyada ve çağda yaşamak zorunda olan biz ahir zamanın insanları olarak edep ve iffete her zamankinden daha fazla muhtacız. Bu hakikatten dolayı bizler Hatice validemizin hayatı ile edebi, iffeti ve hayayı yeniden kuşanmayı ondan öğrenmeye çalışacağız.

2. **Sadakat:** Mümin bir insanın imanını muhafaza edebilmesi için olmazsa olmaz bir vasıftır. İşe sadece evlilik boyutundan baksak, bir evliliğin ömür boyu saadet ile sürmesi için de olması gereken en önemli özellik yine sadakattir. Hz. Hatice validemizin hayatında sadakatin nerede durduğu malumdur. O bize bir sadakat abidesi olarak çok şey öğretecektir.
3. **Fedakarlık:** İman, bir iddiadır; ispatı onun yolunda feda edilenlerin nispetinde ancak anlaşılacaktır. Hz. Hatice validemiz gerek nübüvvetten önce çok sevdiği eşini memnun etme adına, gerek nübüvvet ile birlikte Allah'ı (cc) ve Resulü'nü razı ve memnun etme adına inanılmaz bir fedakarlık örneği ortaya koymuştur. O, bize iman davasının ucuz olmadığını, bu davaya mensup olduğunu iddia edenlerin fedakarlığı hiçbir zaman ihmal etmemeleri gerektiği gerçeğini sözleri ile değil, hayatı ile öğretecektir.
4. **Vefa:** Mümine yakışan en önemli vasıflardan biridir. Vefa; yapılan iyiliğin cinsine, oranına bakmadan, ona misli ile ya da daha fazlası ile karşılık vermektir. Vefa, bazen yapılan kötülüğe bile iyilikle mukabelede

bulunmaktadır. Vefa, unutmamak, unuttur-
mamaktır. Vefa, sevmek, sevdiğinin sev-
diklerini sevmek, sevmediklerinden yüz
çevirmektir. Vefa, bir ömür sevdiğinin yo-
lundan yürümektir. Hz. Hatice validemiz,
bize vefa adına da çok şey söyleyecek ve
çok şey öğretecektir.

Bu anahtarların Hz. Hatice'nin hayatındaki iz-
lerine geçmeden, o izlerden hayatlarımıza neler ta-
şımamız gerektiği meselesine kapı açmadan önce,
şimdi Ceziretü'l- Araba giderek annemiz, sulta-
nımız, canımız ve cananımız olan Hz. Hatice'nin
hayat defterini aralamaya çalışalım.

Yıl, Ebrehe'nin Kâbe'ye saldırısından on beş
yıl öncesidir. Yani takvimler Miladi 555'i göster-
mektedir. Esed'in oğlu Huveylid ile Zâide'nin kızı
Fatıma'nın evinden bir ses yükselir. Ses yeni doğan
bir kız çocuğunun ağlama sesidir. Normal doğu-
mundan yaklaşık iki ay önce doğmuştur. Bunun
için babası "erken doğan kız çocuğu" manasına ge-
len Hatice ismini ona vermeyi uygun görmüştür.
Doğruydu, Hatice erken doğmuştu. Ama onların
zannettiği gibi iki ay değil, on beş sene önce doğ-
muştu. Çünkü âlemlerin sultanı on beş sene sonra
dünyaya teşrif edecekti. Kimsenin bilmediği bu
gerçeği Allah biliyordu. Hatice acele etmiş, kışta
gelmişti, Muhammed(sas)ise on beş sene sonra bir

baharda gelecekti. Takdir böyle imiş, Hatice önce gelmeliymiş, gelip karanlık çağı aydınlatmalıymiş, sultanlar sultanına zemin hazırlamalıymiş, arkasından gelecek, Muhammed'e (sas) yol açmalıymiş ... Kaderi ilahi bu ya, arada yıllar olsa da, biri diğerinden on beş yıl önce dünyaya merhaba dese de, Allah (cc) bir gün onların yollarını kesiştirecek, hanımlar âleminin sultanını, âlemlerin sultanı ile buluşturacaktı. Öyle değil miydi, sultana sultanlık, tebaya da tebalık yakışırdı, sultanlar ancak sultanın yastığına yaraşırdı!

Baba Huveylid b. Esed'in soyu, beşinci kuşakta, Kureyş tarihinin en gözde isimlerinden biri olan Kusay'da Allah Resulü'nün (sas) soyu ile birleşir.

Anne; Fatma bint Zâide'nin soyu ise yedinci kuşak baba olan Lüey'de, Hz. Peygamber'in soyuna kavuşur.

Allah Resulü (sas), Mariye ve Reyhane validelerimizi de sayarsak toplam on üç evlilik yapmıştır. Bu on üç eşinden sadece Hz. Hatice validemiz, hem anne yönünden hem baba tarafından Efendimiz'e neseben/soyca bu kadar yakındır. Yani bu düzeyde Efendimiz'e soy bakımından yakın başka bir eşi yoktur.

Burada yeri gelmişken Efendimiz'in (sas) çok eşliliğini dillerine dolayan bazı bahtsızlara cevap ol-

ması niteliğinde birkaç cümle söylemek istiyoruz. Öncelikle şunu söyleyelim ki, Hz.Peygamber'in (sas) hayatı bizim ya da başka birinin savunmasına ihtiyaç duymayacak kadar pak ve temizdir. O'nun hayatı kendi kendini müdafaa etme kudretine sahiptir. Bunun için birilerine hoş görünme adına o yüce şahsiyetin hayat karelerini gizleme gibi bir şeye hiçbir zaman ihtiyaç duymamalıyız. Onun evliliklerini dillerine dolayanları sadece insafı bir araştırmaya davet ediyoruz. Vicdan taşıyan her ilim erbabı şunu rahatlıkla görecektir ki, Efendimiz'in (sas) evlilikleri sıradan birer evlilik değil, belli amaç ve gayelerle yapılmış evliliklerdir. Eğer amaçsız olsaydı ya da o kirlî ağızların iddia ettiği gibi sırf dünyalık zevkler adına olsaydı; gençliğinin zirvesinde her türlü ah-laksızlığın meşru görüldüğü bir dönemde yirmi beş yıl aynı yastığı tek kadınla paylaşma kudretini ve iradesini gösterebilir miydi?

Efendimiz'in (sas) bereketli hayatına yaptığı evlilikleri anlama adına, şöyle bir bakan şu noktaları hemen görecektir:

O ; yirmi beş ile elli yaşları arasında, tam yirmi beş yıl sadece Hz. Hatice(r.anha) ile evli kalmıştır. Yani Efendimiz (sas) nübüvvet öncesi on beş yıl, nübüvvet ile birlikte de on yıl hep tek eşli olarak yaşamıştır.

Elli ile elli iki yaşlarına kadar Mekke'de dul olarak kalmış, Hz. Hatice'nin ardından ikinci evliliğini

yine dul bir hanım olan Sevde bint Zem'a ile yapmıştır.

Elli iki yaşından vefat edeceği altmış üç yaşına kadar ise on iki evlilik daha yapmıştır. Bu evliliklerinin hepsi nübüvvet döneminde ve hepsi Medine'dedir. Dolayısı ile Allah Resulü'nün (sas) evlilikleri nübüvvet ile yakından alakalıdır ve ilahî denetim altındadır. Zira herkesçe malum olan bir hakikat vardır ki, Peygamberler aslâ ilahî vahye muhalif, kendi keyfi iradeleriyle en ufak bir iş, hareket ve davranışta bulunmazlar, kaldı ki böylesine önemli, tüm insanlığın hayatını etkileyecek adımlarda ilahî irade devre dışı bırakılarak –haşa- bir iş yapılmış olsun.

Burada bir noktaya daha dikkat çekmek gerekirse, Efendimiz (sas), Hz. Aişe dışında hep dul hanımlarla evlenmiştir. Mekke dönemi bir tarafa, Medine döneminde İslâm'ın kıtaları zorladığı o zaman dilimlerinde, nice hanımların, gelip: “Ya Resulallah! Senin evinin hanımı olmak benim için en büyük şereftir” deyip kendilerini Allah Resulü'ne hediye ettikleri zamanlarda bile; O, hep bu teklifleri reddetmiş, bazı mülâhazalarla bu dul hanımlarla evlenmeyi tercih etmiştir.

Dolayısı ile Efendimiz'in (sas) yüce şahsiyetine, yapmış olduğu evlilikler üzerinden saldırmaya çalışan bu zavallılara sadece şunu söylemek istiyoruz

ki: Boşuna uğraşmayın, bu alandan size, sizi memnun edecek herhangi bir şey çıkmayacaktır.

Bu meseleye, Efendimiz'in (sas) *Üsvetü'n-Hasene/En güzel örnek* oluşu hakikatinden baksak, yaptığı evlilikler bizlere nasıl örneklikler verir? Bu çok önemli bir noktadır; doğru anlaşılması bize mühim katkılar sağlayacaktır. Bakın, Efendimiz evlilikleri üzerinden bize nasıl mesajlar veriyor:

- **Bekar bir gence örnek:** O'nun Yusuf misali iffet ile geçen yirmi beş yıllık hayatı.
- **Tek eşli bir erkeğe örnek:** Hz. Hatice validemiz ile yaşadığı yirmi beş yıllık hayatı.
- **Dul olan bir erkeğe örnek:** Elli ile elli iki yaşları arasında iki yıl boyunca Mekke'de dul olarak yaşadığı hayat.
- **İki hanımı olan bir erkeğe örnek:** Sevde bint Zem'a ve Aişe bint Ebi Bekr ile geçirdiği hayatı.
- **Üç hanımı olan bir erkeğe örnek:** Sevde, Aişe ve Hz. Ömer'in kızı Hafsa validemiz ile geçirdiği hayatı.
- **Dört hanımı olan erkeğe örnek:** Sevde, Aişe, Hafsa ve Zeyneb bint Huzeyme ile geçirdiği hayatı. Daha fazlasına söylemeye gerek yok; çünkü, dört hanımdan fazlası ile evlenmenin örnekliği olmayacaktır. Bu sadece Efendimize (sas) mahsus bir durumdur.

- **Hanımı Müslüman olanlara örnek:** Hatice, Aişe, Ümmü Seleme ve diğerleri ...
- **Hanımı Yahudi olana örnek:** Safiyye ve Reyhane.
- **Hanımı Hıristiyan olana örnek:** Mariye
- **Hanımı Arap olana örnek:** Hatice, Aişe, Cüveyriye, Ümmü Habibe ve diğerleri ...
- **Hanımı Arap olmayana örnek:** Safiyye, Reyhane ve Mariyye.
- **Kız çocukları olan bir babaya örnek:** Zeyneb, Rukiyye, Ümmü Gülsüm ve Fatıma.
- **Erkek çocukları olan bir babaya örnek:** Kasım, Abdullah ve İbrahim.
- **Üveykız çocukları olan bir babaya örnek:** Hind bint Atik, Zeyneb bint Ebî Seleme, Ümmü Gülsüm bint Ebî Seleme, Dürre bint Ebî Seleme ve Habibe bint Ümmü Habibe
- **Üveyerkek çocukları olan bir babaya örnek:** Hind ve Hâris b. Ebû Hale, Ömer ve Seleme b. Ebî Seleme, Abdullah b. Ümmü Habibe
- **Damatları olan bir babaya örnek:** Ebû'l-Âs b. Rebî, Hz. Osman ve Hz. Ali.

- **Gelinleri olan bir babaya örnek:** Melike bint Rifâa (Ömer b. Ebî Seleme ile evli)
Ümame bint Hamza (Seleme b. Ebî Seleme ile evli)
- **Torunları olan bir dedeye örnek:** Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Hz. Zeyneb...

Bu bilgiler üzerinden Efendimiz'in (*sas*) hayatının tüm adımlarının, buna en başta aile hayatı dahil, bize ne kadar örneklik teşkil ettiği muhakkaktır.

Yeniden Hz. Hatice'nin hayatına dönersek, Hz. Hatice'nin Avvam, Nevfel, Hizam, Hâle ve Rukiyye isimli kardeşlerinin olduğunu görürüz. Bu kardeşlerinden Avvam, meşhur sahabî Zübeyr b. Avvam'ın babasıdır. Malumunuz, Zübeyr'in annesi ise Efendimiz'in (*sas*) halası Safiyye'dir. Dolayısı ile Hz. Hatice, Zübeyr b. Avvam'ın halasıdır.

Kız kardeşlerinden biri olan Hâle, Rebî b. Abdüluzza ile evlenecek ve ondan Ebû'l Âs isimli bir oğlu olacaktı. Ebû'l Âs ise yıllar sonra Efendimiz (*sas*) ile Hz. Hatice'nin en büyük kızları olan Zeynep validemiz ile evlenecekti.

Çok zengin bir aileye mensup olan Hatice validemiz Mekke'nin en güzel evlerinde büyümüştü. Hatta oturdukları ev, güzelliği ve Kâbe'ye yakınlığı sebebi ile Mekkeliler tarafından *Radiatü'l Kâbe* yani "Kâbe'nin Süt kardeşi" diye isimlendirilmişti. Baba

Huveylid o dönemde, uluslararası ithalat ve ihracat ile uğraşan bir tüccardı. Yemen ve Şam illerine sürekli ticari kervanlar götürür ve oradan da çeşitli mallar getirerek Mekke'nin panayırlarında/pazarlarında satardı.

Huveylid b. Esed, kızı Hatice validemizin doğumundan bir müddet sonra ortaya çıkan Ficar savaşlarına katılır ve bu savaşların birinde de vefat eder. O da aynı Efendimiz (sas) gibi yetim büyür, Amcası Amr b. Esed'in himayesinde yetişir.

Hz. Hatice gençliğinden itibaren sürekli amcasının oğlu olan ve o günün Mekke'sinde farklı bir inanca mensup olan Varaka b. Nevfe'le gider ve onunla sohbet ederdi. Varaka putlara tapmayan, onları kerih ve kötü gören bir şahsiyetti. O ve bazı arkadaşları –ki Hz. Ömer'in amcası, aşere-i mübeşşereden olan Said b. Zeyd'in babası Zeyd b. Amr b. Nüfeyl onlardan biriydi- haniflerdendiler. Mekke'nin dini hayatlarını beğenmez ve gelecek yeni bir peygamberden bahsederlerdi. Hz. Hatice bu sohbetleri dinlerken, kendinden geçer ve: "Ya Rabbi! Ne olur beni o gelecek peygambere yakın eyle" diye dua ederdi.

O bilmiyordu ki, bırakın o peygambere müntesip sıradan biri olmayı, onunla aynı yastığı paylaşıp, onun evinin hanımı ve çocuklarının annesi olma şerefine nâil olacaktı.

Hz. Hatice daha genç bir kız iken bir gün bir

rüya gördü. Rüyada semadaki göz kamaştırıcı bir nurun yaklaşıp evine girdiğini, evinden de gelip, sinesinin içerisine girerek, kendisini aydınlattığını görmüştü. Sabah uyanır uyanmaz bu rüyanın tesiri ile kalkmış ve soluğu iyi bir rüya müfessiri de olan amca oğlu Varaka'nın yanında almıştı. Rüyasını Varaka'ya anlatınca, Varaka'da en az Hatice kadar heyecanlanmış ve şöyle demişti: "Müjdelersun sana ey amca kızı! Şüphesiz gördüğün bu rüya içerisinde birçok işaret taşımaktadır. İnşallah Allah sana ve senin hanene bir nur ihsan edecektir. Doğrusunu Allah bilir ama, o nur benim tahminime göre nübüvvet nurudur." [Yemâni, Muhammed Abduh; Ümmü'l-Mü'minin Hatice'tü Bintü Huweylid Seyyidetün fi Kalbi'l-Mustafa, s. 26]

Hz. Hatice bu rüyanın etkisinde günlerce kalmıştı. Öyle ki her gün kapısına gelen onlarca talipliyi gözü görmez olmuştu. Ama talipliler çoğalınca Amca Amr b. Esed artık dayanamamış, yeğenine birini seçmesi için baskıda bulunmuştu. Hz. Hatice daha fazla bu baskılara direnememiş ve çok zengin bir tüccar olan Ebû Hale künyesi ile meşhur Malik b. Nebbâs b. Zürrare ile evlenmişti. Bu evlilikten iki erkek çocuğu olmuştu. Hâris ve Hind. Bu ikisi de, büyük bir ikrama nâil olarak, Hz. Peygamber'in (sas) nübüvvetine erişmiş, ikisi de şehit olarak bu dünyadan öte tarafa yürümüşlerdi.

Hz. Hatice validemizin ilk eşinden olan çocuklarından ilki Hâris'tir. O, annesinin yanındayken, nübüvvetin mesajlarını işitmiş, hiç tereddüt göstermeden o da iman etmişti. Kaynaklarda belirtildiğine göre nübüvvetin ilk günlerinde Efendimiz (sas) içlerinde Hâris'in de bulunduğu bir grup sahabî ile Kâbe'ye namaz kılmaya gitmişlerdi. Bu sahabîler namaza durdukları bir zamanda Mekke'nin kara yüzlü insanları onların üzerlerine saldırmış, o anda ciddi bir kargaşa yaşanmış ve bu arbedede Hâris b. Ebî Hâle şehit olmuştu. Böylece risaletin davasına verilen ilk kurban peygamberin evinden biri oluyordu. Biz hep Sümeyye ve Yasir'i İslâm'ın ilk şehitleri olarak bilirdik. Ama bu rivayeti dikkate alırsak, İslâm'ın ilk şehidi, Hâris, ilk şehit ailesi ise Yasir ailesidir. [İbn Hacer, *el-İsabe*, c. 1, s. 333, 334; Hamidullah, Muhammed, *İslâm Peygamberi*, c. 1, s. 96]

Hatice validemizin diğer oğlu Hind'e gelince, o da Resulullah'ı (sas) daha yakından tanıma bahtiyarlığına ermiş ve O'na ilk iman edenlerden biri olmuştu. Daha sonra, Medine'ye hicret etmiş, Efendimiz ile birlikte Bedir'e ve Uhud'a katılmıştı. Efendimiz'in vefatından sonra da, Hz. Ali'nin yanından bir an olsun ayrılmamıştı. Kendisine Hz. Ali'ye olan bu aşkı sorulduğu zaman şöyle der di: "Siz yoksa hissetmiyor musunuz? Bakın Ali'den Efendimiz'in kokusu geliyor."

O kokuyu koklaya koklaya Hz. Ali'nin arkasından bir ömür ayrılmamış, en sonunda Ammar b. Yasir'in yanında bir kardeş kavgası olan Cemel savaşına katılmış ve o savaşta şehit olmuştu. [İbn Hacer, *el-İsabe*, c. 3, s. 2059; İbn Esir, *Usdü'l-Gabe*, c.5, s. 391]

Hind b. Ebî Hale'nin hadis külliyatları içerisinde çok mühim bir rivayeti vardır. O, bir gün Hz. Hasan'ın: "*Dayıcığım! Bana dedem Resulullah'ı (sas) anlatır mısın?*" talebi üzerine, Efendimiz'i anlatmaya başlamış; o rivayet şemail bahsinin en önemli rivayetlerinden biri olmuştur. [Tirmizi, *Şemail*, 22; Rüdani, 8425; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 1/116]

Hz. Hatice'nin Ebû Hâle ile olan evliliği çok uzun sürmemiş ve bilinmeyen bir sebeple, Ebû Hâle vefat etmişti. Geride çok ciddi bir mal varlığı ve kısaca hayatlarına değindiğimiz iki erkek çocuk bırakarak bu dünyadan gitmiş ve Hz. Hatice valide-mizi genç yaşında dul bırakmıştı.

Hz. Hatice (*r.anha*) çok kısa bir müddet dul kalmıştı. Çünkü sanki hiç evlenmemiş gibi, yine her gün talipleri tarafından kapısı aşındırılıyordu. O daha fazla bu hale dayanamayarak, Mekke'nin en sayılı ailelerinden biri olan Mahzûmoğulları'ndan Atik b. Âiz ile ikinci evliliğini yapmıştı. Bu evlilikten de Hind isimli bir kızı olacaktı. Bu kız büyüyüp yetişecek, Sayfi b. Ümeyye ile evlenecekti. Daha sonra bu evlilikten Medine'de Muhammed isimli bir ço-

cukları olacak ve ondan *Tahirenin Nesli* diye soyları devam edecekti. [İbn Habîb, *el-Muhabbar*, s. 79; İbn Hazm, *Cemheretü Ensabü'l-Arab*, s. 142]

Hz. Hatice'nin ikinci evliliği de uzun sürmedi. Kader planındaki takdir, adeta araya giren bu zatlara çekilin aradan sultana ancak sultan yakışır dercesine onu Hz. Muhammed'e (*sas*) hazırlıyordu. Ama hiç kimse bu ilahî takdirden haberdar değildi.

Hz. Hatice, ikinci kocası Atik'i yitirdiği zaman 37 yaşlarında idi. O evliliğin sona ermesi ile, yine Hatice validemizin kapısı evlenmek için sıraya girenlerle doluyordu. Ama onlar Hatice'nin iç dünyasında aldığı karardan habersizlerdi. Hz. Hatice yeni bir evlilik işini artık sandıklara atmış, üzerine yükler yüklemiş, kimseler açmasın diye de koca koca kilitlerle kitlemişti. O kilitleri açacak tek bir insan vardı o günler için... Ama o insanın kim olduğunu ne Hatice ne de anahtarları elinde tutan âlemlerin sultanı olan Hz. Muhammed (*sas*) biliyordu. Beklenmeliydi, takdir edilen zaman gelene kadar... Hatice bekliyordu, Muhammed bekliyordu. Ama beklemeyenler de vardı. Hatice gibi asil, soylu ve zengin bir kadın ile evlenmek için kimler sıraya girmemişti ki; Ebû Süfyan, Ebû Cehil, Velid b. Muğire ve daha niceleleri ...

Ama cevap hep aynıydı; "Hayır, evlenmeyi düşünmüyorum." Gün gelecek o gönül sandığının anahtarlarını elinde tutan Abdulmuttalib'in yetimi

Muhammed (*sas*) kapalı sandığı açınca bu mütekebbir insanlar çılgına dönecek ve şunu diyeceklerdi: “Huveylid’in kızı bizi bırakıp, Ebû Tâlib’in yetimini mi alacak?” Hatta bazı tarihi kaynaklar, Mekke’nin bu ekâbir insanlarının Hz. Peygamber’e nübüvvet gelince ortaya koydukları düşmanlığın sebeplerinden biri olarak da, Hz. Hatice’nin, Efendimiz ile yaptığı evliliğinin ortaya çıkardığı bu hasedi gösterirler.

Bu hased yıllar sonra bir daha ortaya çıkacaktı. Adı anılan bu kara kalpli ve karanlık yüzlü insanlar; “Allah bizleri bıraktı da, Ebû Tâlib’in yetimini mi peygamber seçti?” diyeceklerdi.

Onlar ne derse desin kader planında çizilmiş takdir bir bir gerçekleşiyordu. Hatice validemiz, o gün için bir daha evlilik düşüncesini raflara kaldırmış, Allah’ın kendisi için takdir ettiği karara razı olarak, önüne çıkacağı insanlık ailesinin en kaliteli kumaşını, yani kendisine eş olarak tayin edilmiş beşerin sultanı olan Hz. Muhammed’i (*sas*) bekliyordu.

Hatice validemizin dul olarak kaldığı o üç yıl çok önemlidir. O dönemin Mekkesi, her türlü ah-laksızlığın meşru olarak kabul edildiği bir mekândır. Böyle bir zeminde, genç denilebilecek bir yaşta; güzelliği, asilliği ve zenginliği ile dillere destan olmuş birinin iffeti ile yaşaması çok zordu. Ama o bir iffet abidesi olarak, hayasızlığın karşısında hayayı kuşa-

narak, bataklık içerisinde bir gül misali kendini muhafaza etmeye çalışıyordu.

Bu dönem, Hz. Hatice'nin iki lakap ile anılmasına sebep oldu. Biri iffet ve hayasından dolayı *Tahire* lakabı, diğeri ise ticarete devam etmesi sebebi ile *Tacire* lakabı idi.

O Tahir'di, tertemiz idi; harama, hayasızlığa, çirkinliğe değil hayatında, rüyalarında bile yer vermemişti. Böyle olunca ilahî irade, elbette *Tahire*'yi, *Tahir*'e layık görecekti. İlahî Kelamımız Kur'an bu hakikati şöyle beyan etmiyor muydu?:

“Habis/kötü kadınlar, habis/kötü erkeklere, kötü erkekler ise kötü kadınlara, tayyip/temiz kadınlar, temiz erkeklere, temiz erkekler de ancak temiz kadınlara yakışurlar/yaraşurlar...” [Nur, 24/26]

Hayasızlık ve iffetsizlik denizinde yüzenlerin, temiz eş isteme hakları var mıdır? Önce onlar temizlenmeli, önce onlar yaptıkları çirkin işlerden yüz çevirmeli ki; Allah (cc) onlara temiz eşleri, helal süt emmiş eşleri nasip etsin.

İşte Hatice validemiz *Tahire* idi, tertemiz idi. Allah da, ona tahirliğin zirvesinde olan ve bu alanda gerçekten rakipsiz olan bir eş nasip edecekti.

Hz. Hatice o yıllar uluslararası ticaretini yapacak birilerini arıyordu. Aslında Hz. Hatice birkaç

kez Yemen'e yolladığı ticari kervanlarını, genç ve çok kabiliyetli olan Ebû Tâlib'in yetimi Muhammed ile göndermiş ve ondan çok da memnun kalmıştı. Belki Hz.Hatice'nin aklından yine O geçiyordu ama açıkça söyle(ye)memiş, böyle birini aradığını Mekke'de duyurmuştu. Bu duyuru Mekke'nin en önemli gündem maddesi olmuştu. Çünkü Hz. Hatice çok büyük bir kervanı Şam'a yollayacaktı. Bu kervan şimdilere kadar yola çıkan en büyük Kervan'dı. Hatta İbn Sa'd *Tabakati*'nda, bu kervanın büyüklüğünü belirtmek adına; "Tüm Mekkelilerin mallarına denk bir kervandı." demektedir. [İbn Sa'd, *Tabakat*, c. 10, s. 18,19]

Ebû Tâlib böyle bir kervan için adam aradığını duyunca hemen yeğeni Muhammed'i çağırdı ve ona dedi ki: "Ey Muhammed! Duydum ki Huveylid'in kızı büyük bir kervan yola çıkaracaktı. Bu kervan seninle gitmeli. Çünkü bizim maddi imkanlarımız yok ve oradan elde edilecek kazanca ihtiyacımız var. Eğer kabul edersen ben gidip, Hatice ile pazarlık edeyim, kime ne veriyorsa sana iki katını versin, çünkü o senin eminliğini çok iyi biliyor, bu teklifimi kabul edeceğini zannediyorum."

Efendimiz (*sas*) yaşlı amcasını güzellikle dinledi ve ona dedi ki: "**Sen nasıl istersen öyle olsun amca, bilirsin ki ben asla senin sözünden çıkmam ve seni dinlerim.**"

Ebû Tâlib yeğeninin yanından ayrılınca doğru *Tahire* lakablı Hatice'nin yanına geldi. Kervanlarını götürecektir insan olarak yeğeni Muhammed'i ona önerdi ve iki kat ücret talebinde bulundu. Hatice bu talebe şöyle yanıt verecekti: "Ey Ebû Tâlib! Doğrusu sen Muhammed'e layık bir ücret istemiş bulunuyorsun. Eğer benden kat kat daha fazlasını istemiş olsaydın bile ben itiraz etmeden ona verirdim." [İsfehâni, *Delâilü'n-Nübüvve*, 1/178]

Çünkü Hatice validemiz, daha önceki ticari muamelelerinde Muhammed'i (*sas*) az da olsa tanıma imkanına sahip olmuştu ve o şunu çok iyi biliyordu ki: "Eğer kervanlar birileri ile gönderilecekse, götüren Muhammed gibi *el-Emin* olmalıydı. Eğer bir yolda yürünecekse, rehber Muhammed gibi *el-Emin* olmalıydı. Eğer çöllerde seyahat edilecekse, delil/ önder Muhammed gibi *el-Emin* olmalıydı. Eğer denizlerde gemiler yürütülecekse kaptan Muhammed gibi *el-Emin* olmalıydı.

Ve öyle de oldu. Hatice validemiz, kervanı Efendimiz ile göndermeye, talep edilen ücret mukabili kayıl oldu. Ama Hz. Hatice bu kervana farklı bir göz ile bakıyordu. Bu kervandan çok kâr elde etmek istiyordu. Ama bu kâr sadece dünyevi bir kârdan ibaret olmamalıydı; onun asıl maksadı ve elde etmek istediği kâr Muhammed'i (*sas*) daha fazla tanımak ve

onun hakkında daha farklı malumatlar edinmekti. Bu amaçla çok zeki ve kabiliyetli olan Meysere isimli hizmetlisini kervanla göndermeye karar verdi.

Meysere'nin tek görevi vardı, o da Muhammed'i (sas) iyice gözetlemek, onun tavır, davranış ve ticari muameleleri ile genel ahlakını iyice kontrol ederek, Hatice'ye rapor etmekte. Efendimiz, Meysere'nin böyle bir görevi olduğundan habersizdi. Gereken hazırlıklar yapıldı ve kervan yola çıktı.

Allah Resulü'nün (sas) hayatında çok önemli olan bu yolculuğunu ve özellikle ticari ahlakının nübüvvet öncesinde bile ne düzeyde olduğunu bir sonraki bölüme havale ediyoruz.

Bu bölümü nihayete erdirirken çok önemli olan bir meselenin altını yeniden çizmek istiyoruz:

Hız. Hatice'nin, Muhammed (sas) gibi bir eşe hem de dul halinde sahip olması kader planında takdir edilmişti. Ama bu takdirin gerçekleşmesi için beşer planında ortaya konan irade ise Hatice validemizin şahsiyeti idi. O Tahire idi, temiz ve pak idi. Allah da ona tahir, pak temiz bir eş nasip etmişti. Bunun için Hatice gibi hanımlarla evlenmek isteyenler ya da Muhammed gibi onun yüce ahlakından nasiplenmiş bir erkek ile evlenmek isteyenler *tahir* ve *tahire* olmak zorundadırlar.

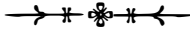
Tahir olmayanın tahire, tahire olmayanın ise tahir istemeye hakkı yoktur. Çünkü Allah (c) kötüyü kötüye, temizi ise temiz olana layık görecektir.

2. Bölüm

TACİRE HATİCE

[*Radiyallahu Anha*]

Önceki bölümde hanımlar âleminin sultanı olan Hz. Hatice'nin (*ranha*) hayat defterini aralamaya çalışmış, bir hanım olmasına rağmen, kadın erkek ayrımı yapmadan tüm Müslümanlara örnek olabilecek bir şahsiyetin hususiyetlerini anlamaya çalışmaya başlamıştık.

İslâm tarihinde yetişmiş olan şahsiyetlerin kadın-erkek olmasının hiçbir farkı yoktur. Özellikle de nübüvvet potasında elmaslaşmış insanlar olan sahabîlerin kadın ve erkeklerden oluşması; kadınlar kadınlara, erkekler de erkeklere örnek olacak diye bir ayrımın yapılması söz konusu değildir. Gerçi hanımların hanımlara, erkeklerin erkeklere rehber olması bir yönüyle doğru bir tercihtir. Ama Ashab-ı Kiram, o seçilmiş ve en hayırlı topluluk olarak belirlenmiş neslin her bir ferdi kadınına, erkeğine bakmadan her yönü ile bizlere örnektir, rehberdir, karanlıklar içerisinde önümüzü aydınlatan hidayet meşaleleridir.

Dolayısı ile Hanım sahabilerden alacağımız çok önemli mesajlar vardır. Bir de bu hanımlar Peygamber evinin sakinleri ise, âlemlere rahmet olarak gönderilen Efendimiz (sas) ile aynı yastığı paylaşma şeref ve bahtiyarlığına ermişlerse daha da bir önem arz etmektedir.

Hz. Hatice büyük bir servet ile Mekke gibi o günün dünyasında hiçbir iffet sınırının olmadığı karanlık bir zaman ve mekânda dul olarak yaşamaya başladığında evine kapanıp, o serveti ile güzelce geçinip gitme kolaylığının yerine, bataklıkta bile nasıl batmadan yaşanacağını âleme gösterme çabası ile ticarete devam etti. O günler Hatice validemiz otuz yedi yaşlarında idi; ve Mekke'de herkesi hayran bırakan bir hayat düzlemini benimseyerek, ne yapayım çevrem iffetsizdi, ahlaksızdı, her türlü rezilliği meşru görüyordu, ben de uydum kalabalığa demeden, iffetsizliği iffete, karanlığı aydınlığa, edepsizliği edebe, her türlü çirkinliği ise tahireliğe çevirdi. Artık o, cahiliyede *tahire*, *ceyyide*/iyi ve *güzel* ve *tacire* diye anılmaya başladı.

Hz. Hatice validemiz üzerindeki iffet elbisesi ile ticaretine devam etti. Birkaç kez Yemen'e doğru gönderdiği küçük ticari kafilelere Muhammed'i (sas) sorumlu olarak seçti. *Muhammedü'l-Emin* kimselerin o gün için alışık olmadığı bir güven ve emniyet içerisinde kervanları götürüp getirdi. Hatice

validemiz onda başkalarında bulunmayan bir hava yakalamıştı. O havayı daha da yakından tanımak istiyor, Muhammed'in (sas) genç yaşına rağmen gözlerindeki o derin ve anlamlı bakışların sebebini öğrenmek istiyordu.

Bunun için en iyi fırsat Şam tarafına gönderilecek olan büyük ticari kervan olacaktı. Amca Ebû Talip bu kervana yeğeni Muhammed'i (sas) önermiş, zaten böyle bir fırsatı bekleyen Hatice validemiz ise hemen kabul etmiş, çok güvendiği hizmetlisi Meysere'yi, özellikle Efendimiz'i gözetlesin ve işin neticesinde gördüklerini gelip anlatsın diye göndermişti.

Hz. Hatice (r.anha) bu planları yaparken, *Muhammedü'l-Emin* olan Efendimiz bunlardan habersizdi. O tek bir endişe içerisindeydi, o da kervanı sağ salım bir biçimde varacağı yere vardırarak, döneceği yere de döndürmekti. O kendisini o gün için bilmiyordu; ama Allah (cc) çok iyi biliyordu ki: *Rehberi Muhammed olanın yolculuğunda felaket olmazdı.* Çünkü Muhammed demek güven demektir. Muhammed demek emniyet demektir. Muhammed demek selâmet demektir. Muhammed demek muhabbet demektir. Bu, o gün için de böyleydi, bugün için de böyledir, yarın için de böyle olacaktır. Söyleyin Allah aşkına kim Muhammed'in (sas) rehberliğinde yürüdü de başına bir iş geldi, bir fe-

laket ile karşı karşıya kaldı! Kim Muhammed'in (sas) mürşitliğinde yürüdü de çöllerde kayboldu! Kim Muhammed'in kaptanlığında gemilerini denizlerde yüzdürdü de, o gemileri karaya vurdu ya da korsanların istilasına uğradı! Elbette hayır... Eğer rehber O'ysa nice zor yollar güllük gülistanlık olur. Eğer rehber O'ysa nice sarp yokuşlar, düz ova olur. Eğer rehber O ise, nice düşmanlar ya etkisiz olur ya da candan dost olur. Bunun için bazen durup bakmak lazım; "Hayat kervanımızın başında kim duruyor? diye... Kervanın başında duran O mu yoksa O'nunla uzaktan yakından alakası olmayan biri mi?"

Muhammedü'l Emin, böyle büyük bir kervanın başında, yanında Meysere olduğu halde Şam'a doğru yola çıktı. O mübarek ayaklar, ikinci kez, o topraklara basacaktı. Efendimiz (sas) ilk kez daha on iki-on beş yaşlarında amcası, Ebû Tâlib ile oralara doğru yola koyulmuş, amcası Rahip Bahira'nın uyarılarını dikkate alarak çok fazla ilerlemeden yeğeni-ni alıp geri dönmüştü. Adeta o topraklar on yıldır yas tutuyor, Muhammed'in ayaklarından mahrum olmanın acısı ile Rahip Bahira'ya sitem ediyor ve dua ediyorlardı. O çöller, o topraklar acaba bir daha Muhammed'e yetişir miyiz, o bizim üzerimizden bir daha geçer mi diye Allah'a taleplerini arz ediyorlardı. Allah (cc) Muhammed (sas) ile kavuşmayı ar-

zulayan herkesin duasını kabul ettiği gibi onların da duasını kabul etmişti. Şimdi Şam yollarında bir düğün bayram vardı. Ellerde defler, çekilin yoldan gelen Muhammedü'l Emin'dir dercesine Medine'den tam otuz üç sene önce *talael bedru aleyna* demeye hazırlanıyorlardı.

Bu yolculuk bizler için çok önemlidir. Nübüvvet öncesi ticari bir yolculuk bizim için neden çok önemlidir, diye merak edebilirsiniz? Şunu söyleyelim ki; nübüvvet öncesi cereyan eden bu yolculuk bize şu üç önemli mesajı kazandırır:

1- Allah Resulü'nün (*sas*) nübüvvet öncesi ahlakının ne düzeyde olduğunu bizlere öğretir. Nübüvvet kuşunun konacağı yuvanın nasıl bir yapıda olduğunu bize gösterir.

2- İşçi ve işveren ahlakına dair çok önemli bilgiler ihtiva eder, Muhammedü'l Emin'in iş ahlakına dair çok mühim mesajlar içerir.

3- Bölgenin dini inanç haritasını anlamamıza yardımcı olur. Özellikle o gün için Hıristiyanların yoğun olduğu o bölgelerde bu inancın ne düzeyde olduğunu, beklenen peygambere karşı tavırlarının neler olduğunu bizlere öğretir.

İşte bu yönlerinden dolayı siyer tarihi açısından bu yolculuk çok önemlidir. O halde gelin biz de bu kervana katılalım ve Meysere gibi Âlemlerin Sultanı'nın yolculuğunu biz de izleyelim.

Bu kervanın yolculuk süresi tam üç ay sürecekti. Meysere kendisini vazifelendiren hanımefendisinin emri ile adım adım Efendimiz'i (sas) izliyordu. Bir insanı iyice tanıyabilmenin üç önemli şartı vardı: Beraberce yolculuk yapmak, aynı mekânı paylaşmak ve ticaret yapmak. İşte Meysere tanımak ile vazifeli olduğu Muhammedü'l Emin ile bu üç fırsatı da yakalamıştı. Özellikle o günün şartları içerisinde sefer yani yolculuk insanı tanımanın en büyük vesilesi idi. Çünkü sefer/yolculuk, insanın gerçek kimliğinin, şahsiyetini oluşturan asıl anahtarların ortaya çıkma alanı idi. Zaten Arap dilinde seferin türetildiği kök kelime, *çıplaklık* anlamına gelmekteydi. Bununla da yolculuğun/seferin, insanın asıl kimliğini gizlediği her türlü örtüden sıyrılıp çıkarmasından dolayı bu isimle anıldığı söylenmektedir. Belki bugün bu düzeyde meşakkatli yolculukların kalmaması ve kısa zaman dilimlerinde yapılan yolculukların insanı tanımaya yeterli olmadığı söylenebilir. Ama bugün için de insanı tanımak için çok önemli bir alan halen varlığını sürdürmektedir. Bu alanda hiç şüphesiz ticarettir. Ne yazık ki, ticaret özellikle bu çağda sınıfta kaldığımız bir alandır. Bir bakarsınız; yıllarca tanıdığınızı iddia ettiğiniz bir insan ile şöyle böyle küçük bir ticari ilişkiniz olur; ya bir şey alırsınız ya satarsınız ya borç verirsiniz; neticede bu işi yaptığınıza yapacağınıza bin pişman olursunuz. Üç

kuruş için yılların dostluğunu bitirmek zorunda kalır, o işi yaptığınız için kendinizi kınar durursunuz. Tanıdıkça nefret eder, tanıdıkça mideniz bulanır, tanıdıkça pişman olursunuz.

Peki, Âlemlerin Sultanı böyle mi? Asla!.. O'nu tanıdıkça her tanıyan gibi O'na hayran olursunuz? Hayat defterini araladıkça *hel min mezid*/daha ötesi yok mu? deyip daha fazlasına vakıf olmak istersiniz. Çünkü O'nu tanıyan O'na aşık olur. O'nu tanıyan o pak hayatın atmosferi içerisinde bambaşka bir ruh haline kavuşur.

Daha fazla sözü uzatmadan birçok hatıranın oluşmasına sebep olan Efendimiz'in (*sas*) üç aylık bu yolculuğundan, üç ayrı hadiseyi/ sizlerle paylaşmak istiyoruz. Bu rivayetler ışığında birçok mesaj alacağımız muhakkaktır.

İlk rivayeti bize İbn Sa'd nakletmektedir. Bu rivayete göre, Şam'da bir pazarda Efendimiz kervana ait bazı mallarını satmaktadır. O anda aslen Yahudi olan bir tüccar, Efendimiz'i uzaktan seyretmektedir. O, biraz dikkat kesilince, Efendimiz'in (*sas*) bambaşka bir ahlakta ve yapıda olduğunu fark edecektir. Çünkü O, ticarete semahat yani kolaylığı kendisine en önemli ilke olarak edinmiştir. Ne satarken ne alırken asla başkalarını zora sokmayacak, yemin etmeyecek ve yemin edilmesini hoş görmeyecek,

muhataplarının yemin etmesi için de herhangi bir zemin hazırlamayacaktı.

Bu noktada çokça yaptığımız bir yanlışın altını bu vesile ile çizmekte yarar var: Yapılan yanlış şu ki; sanki Allah Resulü'nün (sas) tüm sünnetlerine temessuk etmişiz gibi; "Pazarlık sünnettir." deyip, satarken ve alırken sınırları zorlamamızdır. Evet doğrudur, pazarlık sünnettir. Ama asıl sünnet olan semahattir, yani kolaylıktır, zora sokmamaktır, üç kuruş fazla alıp, eksik verme adına yeminler edip ortamı germemektir.

Allah Resulü (sas) nübüvvet öncesi böyle bir ahlak ile Şam'ın pazarında herkesi hayran bırakıyordu. Başkaları bir heybelik malları saatlerce süren pazarlıklarla alıp satarlarken, Muhammedü'l-Emin kolaylık ilkesi ile çok rahat bir biçimde alışverişini yapıyordu. Uzaktan bu alışverişleri hayranlıkla izleyen Yahudi tüccar, Efendimiz'i daha yakından tanıma adına onunla alışveriş yapmak istedi. Geldi ve Efendimiz'in satmak istediği mallara talip oldu. Fiyatını sordu ve pazarlık yapmaya başladı. Pazarlığı biraz uzatınca, Yahudi tüccar Efendimiz'in Mekke'li olduğunu öğrendiği için, Mekke'nin en meşhur putları olan *Lat* ve *Uzza* adına Efendimiz'den yemin istedi. Bir anda ortam gerildi ve biraz önce ticaret yaparken herkese tebessüm dağıtan Muhammedi çehre birden gadaplandı, akideye, inanca ait bir ta-

lep söz konusu olunca kaşlar çatıldı, sesler gürleştirdi ve Şam'ın pazarı geleceğın Peygamberi'nden şu sözleri işitti: **“İnanmadığım ve bu güne kadar değer vermediğim cansız nesnelere adına beni yemine mi çağırıyorsun? Bana sevimsiz gelen o putlara adına asla yemin etmeyeceğim.”** [İbn Sa'd, *Tabakat*, c.1, s. 13]

Bu söz bir anda Şam'ın pazarının havasını değıştirdi. Çünkü Mekkelileri ticaret vesilesi ile çok iyi tanıyan Şamlılar ilk kez böyle bir söz ile karşılaşacaklardı. Yahudi tüccar daha fazla sözü uzatmadan alacağını almanın şaşkınlığı içerisinde Meysere'nin yanına vardı. Konuşulanları nefesini tutmuş izleyen Meysere'den Muhammed'in (*sas*) kimliğine dair bilgiler sormuştu.

Yolculuk esnasındaki ikinci rivayeti de bize İbn Sa'd nakletmektedir. Meysere, Muhammedü'l-Emin'de müthiş bir güven görmüştü. Hesaplarında öyle bir hassasiyet içerisindeydi ki, içtiğı bir bardak suyun bile hesabını yapmaktaydı. Bir aralık Meysere, Efendimiz'in (*sas*) hesap kitap işleri ile meşgul olduğunu gördü ve yanına vardı: *“Ey Muhammed! Saatlerdir ne yapıyorsun burada?”* dedi. Efendimiz dedi ki: **“Ey Meysere! Kervanın kasası ile kendi özel kasamı ayırmıştım. Ama nasıl yapmışsam küçük bir karışma olmuş. Kervanın parası mı benim parama karışmış, benim param mı kerva-**

nın parasına karışmış bilemiyorum? Bu şüphe içerisinde daha fazla bocalayacağıma, sen şahit ol ki, tüm paramı kervanın parasına katıyorum. Kervanın bir tek dirhemi bana geçeceğine benim onlarca dirhemim kervanın hesabına geçsin.” [İbn Sa'd, *Tabakat*, c.1, s.130]

Meyserenin dili tutulmuştu. O, onlarcası ile yıllardır seyahat ediyordu ama böylesini hiç görmemişti. Kendi kendine dedi ki: “Muhammed insan, beşer olamaz, hayır bu olsa olsa melektir.” Hayır, Meysere o melek değil, melekleri bile kıskandıracak bir beşerdir. Ama O, sıradan da bir beşer değildir. Taşlar içerisinde yakut ve elmasın değeri ne ise, beşer içerisinde de Muhammed'in değeri odur.

Üçüncü rivayeti başta İbn İshak ve İbn Hişam olmak üzere, birçok siyer ve tarih kitabı nakledeleler. Kervan, satacağını satmış, alacağını almış, dönüş için yola koyulmuştu. *Busra* denilen mevkide konaklamışlardı. Kervan içerisinde bulunanlar her biri farklı bir mekânı tercih etmiş, istirahatata çekilmişlerdi. Efendimiz de (*sas*) istirahat için pek de kimsenin tercih etmediği yaşlı bir çınar ağacının altını tercih etmişti. Çünkü bu ağacın O'nda bir hatırası vardı. O ilk Şam seyahatinde amcası ile bu ağaç altında oturmuş ve Rahip Bahira ile bu ağaç altında tanışmıştı. Şimdi Rahip Bahira vefat etmiş, yerine Rahip Nastura geçmişti. Rahip Nastura, manastırının

penceresinden gelip o ağacın altında oturan geni hayranlıkla izlemiş ve daha fazla dayanamadan Meysere'nin yanına koşmuştu. Nastura, Meysere'ye "Kim bu genç?" diye sormuştu. Meysere demişti ki: "O, Muhammed ibn Abdullah'tır. Harem ehlerinden bir gençtir." Rahip Nastura bu cevap karşısında demişti ki: "Vallahi! Bu ağacın altında bu güne kadar Nebilerden başka oturan olmadı. Ben inanıyorum ki, bu genç ümmetin beklediği son peygamberdir. Ne olur ona çok iyi bakın." [İbn Hişam, Sire, c. 1, s. 250; İbn Sa'd, Tabakat, c.1, s. 130]

Rahip Nastura sonra heyecanla Efendimiz'in (sas) yanına koştu, oraya oturdu, O'nunla biraz sohbet etti ve alnından öperek ona olan muhabbetini dile getirdi.

Meysere, tüm bu olan bitenleri zihnine bir bir kaydediyordu. Derken kervan Mekke'ye ulaştı. Efendimiz, bir yönü ile işvereni sayılan Hatice'nin yanına gitti ve büyük bir dikkat ile kervanın hesaplarını ona teslim etti. Hatice validemiz, Efendimiz'in hassasiyetine ve güvenilirliğine hayran olmuştu. Kervan büyük bir kâr etmişti. Hatice validemiz, Efendimiz'in (sas) bu dürüstlüğünü takdir etmiş ve kararlaştırılan ücretin daha fazlasını vermiş, ayrıca çeşitli hediyelerle de memnuniyetini ifade etmişti. Efendimiz, Hz. Hatice'nin yanından ayrılınca, Hatice validemiz hemen Meysere'yi çağırmış, asıl duy-

mak istediği bilgileri ondan almak için sabırsızlıkla sorular sormuştu. Meysere de büyük bir heyecan ile sefer sırasında gördüğü, şahit olduğu ne varsa bir bir anlatmaya başlamıştı. Meysere de aşık olmuştu o gencecik yüreğe, Hatice de ...

Hz. Hatice Meysere'den aldığı bilgileri doğruca Amcaoğlu Varaka'ya götürdü ve ona anlatmaya başladı. Varaka anlatılanları dinleyince dedi ki: " *Ey Amca kızı! Eğer bu anlatılanlar doğru ise, Vallahi o beklediğimiz peygamberdir.*" Hatice bu sözler üzerine daha da heyecanlandı ve orada şöyle dua etti: " *Ya Rabbi ! Ne olur beni o son nebiye yakın eyle!*"

Bu dua kabul olmuştu, ama Hatice validemiz bundan habersiz bir biçimde evinde düşüncelere dalmış, nasıl Muhammed'e (sas) yakın olabilirim hesapları ile meşgul olmaya başlamıştı. Ona yakın olmak o gün için çok kolaydı ve Hatice de aslında onun işvereni idi. Bundan dolayı Muhammed'e yakın olmanın birçok yolu vardı. Ama Hatice validemiz tahire idi, tertemiz idi ve o tahir birine talip olduğunun da çok iyi bilincinde idi. Peki, iffet perdesini yırtmadan, aralamadan Muhammed'e (sas) yakın olmanın bir yolu var mıydı?

Hatice validemiz, zihin dünyasında bu meseleleri alıp verirken hizmetlisi olan, aslen Yahudi asıllı *Nefise bint Münye* isimli hanım; hanımefendisinin

bu halini merak etmiş ve yanına gelerek o düşünceli durumunun sebebini sormuştu. Hatice çok iyi tanıdığı bu hanıma derdini açmıştı ve demişti ki: “*Ey Nefise! Ben Ebû Tâlib’in oğlunda başkalarında görmediğim bazı hususiyetleri görüyorum ve ona daha yakın olmanın yollarını arıyorum. Söylesen ona yakın olmak nasıl gerçekleşecek?*”

Nefise, Hz. Hatice'nin bu sözleriyle üzülmelerini gerektirecek bir şey olmadığını söyledi. “*Ey Hanımım! Bu mu seni üzen şey? Ona yakın olmak çok kolay. Bana izin ver onunla konuşayım.*” Hatice validemiz bir anda heyecanlandı. O'na kavuşma zemini bulabilme ümidi ile sevindi. Ama bir taraftan da endişelendi ve korktu. İstenilenler olmalıydı ama, her şey iffet perdesinin muhafazasının altında olmalıydı. Perdeler açılmamalı ve zorlanmamalıydı. Ne Hz. Hatice'nin iffet elbisesine bir leke bulaşmalı ne de Muhammed'in (sas) pak hayatı kararmalıydı.

Nefise, çok kabiliyetli bir kadındı. Neyi, nerede ve nasıl konuşacağını çok iyi biliyordu. O da yıllar sonra Hatice validemizin aşık olduğu o yüreğe aşık olacak ve iman ederek sahabî olma şerefine nâil olacaktı. Ama şimdi vakit daha vardı, herkes gibi o da beklemekteydi. Nefise, Hz. Hatice'den konuşma iznini alınca doğru Muhammed'in (sas) yanına geldi. Önce selam verdi ve daha hiçbir şey konuşmadan doğrudan meseleye girerek dedi ki; “*Ey Muham-*

*med! Neden artık evlenmiyorsun?” Efendimiz (sas) hiç beklemediği bir soru ile karşı karşıya kalmıştı. Biraz böyle ani bir soruya ne cevap vereceğini düşündükten sonra dedi ki: “Ey Nefise! Benim evlenecek neyim var ki? Ben nasıl evlenebilirim ki? Ne malım ne evim ne de işim var?” [İbn Sa’d, *Tabakat*, c. 1, s. 131, 132; İbn Hacer, *el-İsabe*, c. 4, s. 2480]*

Nefise; Efendimiz’i (sas) dikkatle dinledi. Sorunun maddi olduğunu görünce dedi ki: “Peki, bunlar senin için sorun olmaktan çıkarsa, evliliği düşünür müsün?” Nefise’nin bu ikinci sorusu Efendimiz’i daha da heyecanlandırmıştı: “Evet” dedi. Efendimiz bu sefer: “Ama kiminle?” sorusunu sordu. Söz tam bu noktada Nefise’nin duymak istediği soruya gelmişti. Hemen cevabı verdi: “Huweylid’in kızı Hatice ile ...”

Efendimiz (sas) daha da heyecanlandı, ama bir yandan da üzüldü. Hatice gibi zengin biri, asaleti ve soyluluğu için her gün evinin önünü aşındıran onlarca insanı bırakıp da kendi gibi biri ile evlenmeyi hiç kabul eder miydi? Efendimiz; biraz ümitsizlikle Nefise’ye dedi ki: “Hatice bunu kabul eder mi? Bu mümkün değil...” Nefise duymak istediği cevabı almıştı. Efendimiz’e dedi ki: “Ey Muhammed! Sen, onu merak etme, ben usulüne uygun bir biçimde Hatice ile konuşurum. Kabul ederse eder, etmezse etmez.” Efendimiz, Nefise’ye: “Tamam!” Konuş bakalım, nasıl

olacak; ama ben olacağına dair pek de ümit beslemiyorum.” dedi.

Nefise, büyük bir sevinç ile hanımefendisinin yanına geldi ve konuşulanları anlattı. Hatice valide-miz, arzuladığı imkânı bulmanın heyecanı ile sevin-di ve hemen Efendimize (sas) cevabını gönderdi. Cevabı, “*evet*” idi. Sandıkların üzerinde bulunan ki-litlerin anahtarlarını elinde tutan zatın kimliği belli olmuştu. Kilitleri açacak olan Ebû Tâlib’in yetimi Muhammed (sas) idi. Hz. Hatice, Nefise ile cevabı-nı gönderdi ve dedi ki: “*Ey amcamın oğlu! Şüphesiz ben senin bana olan akrabalık bağının yakınlığından ve senin güzel ahlakından dolayı teklifini kabul etmiş bulunuyorum. Artık söyle amcalarına işlerin yürümesi için devreye girsinler.*” [İbn Sa’d, *Tabakat*, c. 1, s. 131, 132; İbn Hacer, *el-İsabe*, c. 4, s. 2480]

Efendimiz (sas) sevincinden ne yapacağını şaşır-mıştı. Soluğu annemden sonra annem dediği, Hz. Ali’nin annesi Fatıma bint Esed’in yanında aldı. Olayları anlattı ve amcası Ebû Tâlib’in, Huveylid’in kızını kendisine istemesini söyledi. Amca bu ka-rarı duyunca oldukça sevindi ve yanına Hamza ve Abbas’ı da alarak Huveylid’in evine gitti. Erkek tarafı Ebû Talip, Hamza ve Abbas, kız tarafı ise Hatice’nin amcası Amr b. Esed, amcaoğlu Varaka b. Nevfel’den oluşuyordu.

Konuşmalar yapıldı, isteme gerçekleşti ve hanımlar âleminin sultanı, âlemlerin sultanı olan Muhammed'in (sas) ilk eşi olması üzerine 400 ya da 500 dirheme yani bugünkü karşılığı ile 1600 gr. gümüş mihir bedeli ile evlendi. [İbn Habîb, *el-Muhabbar*, s. 79]

Hatice validemiz yıllardır aradığını bulmuş, yastığının asıl sahibine kavuşmuştu. Muhammed (sas) ise, zor zamanların sığınağı olacak Hatice'siyle buluşmanın sevinci içerisindeydi.

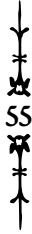
Bu güzide düğünü ve düğün sonrası kurulan ve yirmi beş yıl sürecektir olan kutsi yuvayı bir sonraki bölümlere bırakarak, burada da birkaç önemli hususun altını çizmek isteriz :

İslâm ve iman çok güzel birer elbisedir. O elbiseyi giymek isteyenler ya da o elbiseyi hakkı ile taşımak isteyenler, şahsiyetlerini onların taşınmasına hazır hale getirmelidirler. Kusurlu bir bedene sahip olan ne kadar güzel bir elbise giyerse giysin, o elbise üzerinde güzel durmayacak, hatta bazen çok kötü görünecek veya sırtacaktır. Bedeni güzel olanın giydiği elbise de onda güzel görünecek; sahibine yakışacaktır. İslâm ve imanı da böyle elbiselere benzetsek, ahlakı güzel olana, o elbisenin nasıl yakışacağı, nasıl şık duracağı malumdur. Ahlakı güzel olana İslâm elbisesi de güzel uyacak, bunu fark edenlere: "Falana da iman ve İslâm ne güzel yakışmış" dedirte-

cektir. İşte Hz. Hatice'nin ve Muhammed'in (sas) şahsiyetleri İslâm öncesinde de tertemiz ve kusursuzdu. Temiz olduğu için de iman ve İslâm elbiseleri onlara çok güzel yakıştı. Bize düşen hayatlarımızda var olan hastalıkları gidermektir. Eğer biz bu hastalıkları gidermeden, iman ve İslâm elbiselerini giymeye çalışırsak, Allah (cc) muhafaza bundan en büyük zararı üzerimizdeki o elbiseler görecektir. Bu da büyük bir mesuliyettir.

Herkes ara ara şunun muhasebesini yapmak zorundadır:

“Gerçekten ben tanıdıkça sevilen biri miyim yoksa tanıdıkça nefret edilen biri mi? Benimle insani ve ticari ilişkiye girenler aman bir daha Allah onu benim karşıma çıkarmasın, diye zahmet mi okuyor yoksa Hatice gibi; ‘Ya Rabbi! Onu bana daha yakın eyle’ diye dua mı ediyor.”

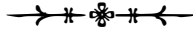

3. Bölüm

İZDİVAC-I MEYMÛNE
[*Kutlu/Kutsi Evlilik*]

Önceki bölümde, Efendimiz'in (sas) Busra'ya yaptığı seyahatin bizlere mesaj itibarı ile neler kazandırttığına değinmiştik. Bu mesajlardan birisi de, bölgenin dini inanç haritasını anlamamıza sağladığı katkı idi. O gün için Hicaz bölgesinde, Medine, Hayber ve civarlarında yoğun olarak Yahudiler vardı. Şam illerinde yani, Suriye, Filistin, Ürdün ve civarlarında da Hristiyanlar vardı. Mekke'de ise yoğun olarak putlara tapan müşrikler vardı. Ama az da olsa Hanifler dediğimiz, putlardan yüz çevirmiş, tek Allah'a inanan, Yahudilik ve Hristiyanlığı da çok iyi bilmelerine rağmen bu iki tahrif olmuş dine girmeyen insanlar da vardı. Mesela; Hz. Hatice'nin amcaoğlu Varaka b. Nevfel bunların başında geliyordu. Hz. Hatice'nin de o gün için babası ve annesi gibi putları kerih görerek amca oğlu Varaka ile aynı düşüncede oldukları rivayet edilir. Yine Hz. Ömer'in amcası, Aşere-i Mübeşşere'den olan amca

oğlu Said'in de babası; Zeyd b. Amr b. Nüfeyl de haniflerdendi. Bunlar dışında çok olmasa da, belki bir elin parmakları sayısınca insan, o gün için hanif düşünceyi benimsemişlerdi. Gerek Haniflerin, gerek Yahudi ve Hristiyanların o gün için ortak bir gündemleri vardır. Bu üç dinin mensupları da, birçok konuda farklı düşünseler ve farklı inançları kabul etseler de, bir konuda aynı şeyi konuşmakta, aynı gündemi sık sık tekrar etmektedirler. Onların ortak gündemi; gelecek olan son nebi, son elçi, son peygamberdir.

Yani o günün Hicaz'ı farkında olarak ya da olmayarak, ismi gür seda ile söylemeseler de, *Muhammed, Muhammed...* diye nefes alıp vermektedir. Onların alim ve abid olanları kitaplarında bahsedilen hususiyetlerin bilgisi ile şehirleri dolaşmakta ve kimin bu vasıflara uygun olduğunu araştırmaktadırlar. Onlar araştırdıkça adres belli olmakta, parmaklar hep bir şahsın üzerinde yoğunlaşmakta, bakışlar hep onun üzerine çevrilmiştir. Rahip Bahira onu müjdelemekte, Rahip Nastura onu haber vermekte, Şam'ın pazanında Yahudi Tüccar "Evet, bu O!" diye haykırmakta, Varaka "Tamam beklenen geldi" diye sevinç çığlıkları atmaktadır. Herkes onu konuşmasına rağmen, o kendisi bu işaretlere pek de pirim vermemekte, birileri son peygamberliğin kendilerine geleceğini beklemesine rağmen, o eşsiz mahviyeti ile ben kim, peygamberlik kim demektedir.

Ama seçilen seçilmiş, planlar çizilmiş, olacaklar programlanmıştı. Şimdi adım adım o plana doğru yaklaşıyordu. İşte o planın en önemli parçası Hatice validemiz ile Hz. Muhammed'in (*sas*) yastıklarını birleştirmeleri idi.

Kervan Mekke'ye dönüp, Hatice validemiz Meysere'den Muhammed (*sas*) hakkında gerekli bilgileri alınca, iffet perdesini aralamadan onunla evlilik yollarını aradı. Nefise bint Münye'nin vesilesi ile beklenen gerçekleşti. Ebû Tâlib, Hamza ve Abbas, gelin adayının evine gelerek, amca Amr b. Esed ve amca oğlu Varaka b. Nevfel'den Hatice'yi istediler. İsteme uygun görüldü, karşılıklı rıza ile düğün günü kararlaştırıldı; iki aile de düğün hazırlıklarına başladı. Hz. Hatice (*ranha*) o günler öyle sevinçliydi ki; adeta uçuyor, Rabbine şükürler ediyor, Muhammed'in eşi olma bahtiyarlığı ile seviniyordu.

Efendimiz (*sas*) ise, aynı sevinci duymasına rağmen biraz endişeli idi. Endişesi ise kimseye yaslanmadan, kimselere el açmadan düğününü yapabilmesi idi. Aslında Hz. Hatice çok zengindi ve Efendimiz'e hiçbir masraf ettirmek istemezdi. Ama Efendimiz çok onurluydu, hanımı olmasına rağmen onun malını kendi şahsi işi için kullanmayı, kendi onuruna yediremiyordu. O günler imdada aziz bir dost yetişti. O dost Efendimiz'den iki yaş küçük, ticaret ile uğraşan Ebû Kuhafe'nin oğlu Ebû

Bekir'den başkası değildi. Efendimiz'in (sas) yanına geldi; "Ey Muhammed!" dedi, o günler Ebû Bekir de sadece Muhammed diyordu. Ama gün gelecek, çok değil o günden on beş sene sonra Muhammed, *Muhammedü'r-Resulullah* olunca, o da, Resulullah deyip bir ömür onun arkasında yerini alacaktı. Ebû Bekir dedi ki: "Ey Muhammed! Dost hangi gün içindir, benden şu hediye kabul et. Bununla düğün masraflarını görürsün." Efendimiz: "Asla olmaz" diye, bu teklifi geri çevirdi. Ebû Bekir'in ısrarları çoğalınca, Efendimiz dostunun bu samimiyet dolu ısrarlarını daha fazla geri çeviremedi ve verilen parayı hediye olarak değil borç olarak kabul etti. O para ile düğün için gerekli masrafları yapmaya başladı. Efendimiz bir taraftan bu hazırlıkları yaparken ara ara da, Haticesine uğrar, onu yaptığı hazırlıklardan haberdar ederdi.

İşte böyle bir günde Efendimiz (sas), Haticesinin yanına varmıştı. Biraz düğün hazırlıklarından konuştuğundan sonra Hatice Validemiz dedi ki: "Ey amcamın oğlu! Sen de yetimsin, ben de ... Sen de anadan ve babadan mahrumsun ben de. Eğer müsaade edersen düğünümüze senin süt annen Halime-i Sa'diye'yi çağırırım. Senin süt annen benim de annemdir. Hiç değilse o annemiz bu mutlu günümüzde bizimle birlikte olsun." Efendimiz, Hatice validemizin bu asil davranışından dolayı öyle bir duygulanmıştı ki, bir anda gözyaşları

içerinde kaldı. Böyle bir hanım ile evleneceğinden dolayı Rabbisine şükürler etti.

Hatice validemiz işte böyle bir sultandı. O, Muhammed'i (*sas*) gerçekten seviyordu. Seven sevdiğine ait ne varsa onları da severdi. Seven sevdiğinin hatıralarına, akrabalarına, yakınlarına da sevgi duyardı. Unutmayalım ki; Mecnun, Leyla'nın aşkına çöldeki tüm ceylanlara dost olmuştu. Ceylanların gözleri bana Leyla'yı hatırlatıyor diye gördüğü her ceylana bile değer veriyordu.

Bugünün insanının kulakları çınlasın. Ne yazık ki, bugün evlenmeye karar verilir verilmez ilk yapılan işlerden birisi, en yakınlarımıza sırt dönmektir. Kızlarımız evlenecekleri erkeklere ilk olarak ailenle oturamayız, bana yepyeni bir ev kuracaksın, şartı ile gelirler. Damat ve gelin yepyeni eve, anne ve babalar ya tek başlarına bir eve ya da yaşlılar evine ... Kim demiş bu İslâm'ın öngördüğü bir aile düzenidir diye? Bizim medeniyetimiz evin büyükleri olan yaşlıları, birer rahmet olarak algılamamızı bize öğütler. Onların mutluluğunu, onların memnuniyetini en önemli şey olarak görür. İşte bu medeniyet öğretmenleri olan Hatice validemizden ve Hz. Muhammed'den (*sas*) biz bunları öğreniyoruz. Efendimiz, Hatice validemizin bu teklifi gereği hemen bir haberci gönderir, Ben-i Sa'd yurduna ve süt annesi Halime'yi düğününe davet eder.

Hazırlıklar bitmiş, yemekler hazırlanmış, büyük bir sevinç ile yıllardır beklenen an gelmiş, yeryüzünün en asil ve mutlu yuvasının temelleri atılmaya başlanmıştı. Hatice validemiz adeta o düğünün şeref konuğu olan Halime validemize hizmet ediyor, yanında kalması için ısrar ediyordu. *Muhammed'in annesi benim annemdir*, diyordu. Halime validemiz Benî Sa'd yurduna döneceğine ısrar edince de bu sefer Hatice validemiz bu düğüne iştirak etmesinden dolayı ona kırk koyun ve binmek üzere bir deve hediye ediyordu. [İbn Sa'd, *Tabakat*, c. 1, s. 113; Belâzuri, *Ensabü'l-Eşraf*, c.1, s. 5]

Efendimiz (sas) o gün çok sevinçliydi. Bu sevincinden dolayı yıllardır, anneliğini yapan ta baba Abdullah'tan itibaren evinin hizmetinde bulunan dadısı Bereke validemizi azat ediyordu. Bereke validemiz kim biliyor musunuz? Sonraları Ümmü Eymen diye meşhur olacak büyük İslâm kadınıdır. Bu hanım yıllarca Abdulmuttalib'in evinde hizmet etmiş, sonra Âmine validemizin yanında bulunmuş, onunla ve küçük Muhammed ile babasının dayılarını ziyaret için Yesrib'e/Medine'ye gitmiş, dönüş yolunda Ebvâ'da Âmine validemiz hakkın rahmetine kavuşunca yetim Muhammed'i bağrına basarak Mekke'ye dedesine getirmişti. O günden sonra da Muhammed'in bakımını üstlenmiş, yıllarca ona annelik yapmıştı. Allah Resülü (sas), Hz. Ali'nin annesi

Fatıma gibi, Ümmü Eymen'e annemden sonra annem diyerek, onun değer ve kıymetinin ne olduğunu âleme göstermiştir. [Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 3/2 12]

Efendimiz, işte bu hanımı o sevinçli günün bir hediyesi olarak azat etmişti. Ümmü Eymen azat edildikten sonra aslen Medineli olan Ubeyd b. Amr ile evlenmişti. Çok güzel ve saadetli bir hayata sahip olmuştu. Ama gelin görün ki, Ümmü Eymen bu mutluluğuna bir türlü sevinemiyordu. Çünkü, o Mekke'yi ve özellikle de Efendimiz'i (*sas*) çok özliyordu. Bundan dolayı da, ara ara Mekke'ye dönmek için hesaplarını yapıyordu. Ümmü Eymen yeniden Mekke'ye nasıl kavuşacağını hesap ederken, kocası hastalandı ve bu hastalığının üzerinden çok geçmeden de vefat etti. Ümmü Eymen hiç vakit kaybetmeden Mekke'ye döndü ve Efendimiz'in hanesine yeniden dahil oldu. Ümmü Eymen, bundan sonraki hayatının tamamını Efendimiz'in arkasında geçirecek, bir daha da Efendimiz'den hiç ayrılmayacaktı. .

Düğünden sonra Hatice validemiz ve Efendimiz ile birkaç gün Ebû Tâlib'in evinde kalırlar. Bu ev hem kalabalık hem de oldukça dardır. Hatice validemiz bir müddet sonra yeğeni Hakim b. Hizam'dan yeni bir ev satın alacaktır. Bu ev tam yirmi beş yıl bu kutlu aileye yuva olacaktır. Hakim b. Hizam, halası olan Hatice'ye o günler düğün hediyesi olarak on-on beş yaşlarında bir genci hediye

edecektir. Kimdir bu genç biliyor musunuz? İleride Mûte'nin kahramanı ve şehidi olacak olan Zeyd b. Hârise'den başkası değildir.

Zeyd, çok meşhur bir kabileye mensuptur. Babası bölgenin tanınan kabilelerinden biri olan Kelb kabilesine, annesi ise cömertliği ile dillere destan olmuş Hatem'in kabilesi olan Tayy'a mensuptur. Zeyd beş-altı yaşlarında annesi ile Tayy kabilesine giderken eşkiyaların saldırılarına uğrar, bu saldırı sırasında annesi öldürülür, küçük Zeyd de Ukaz panayırında köle olarak satılığa çıkarılır. Onu Hz. Hatice'nin yeğeni Hakim b. Hizam satın alır. Zeyd, bir müddet Hakim'in yanında kalır, bu dönem içerisinde gelen geçenlerle kabilesine ve babasına haberler gönderir. Kendisinin nerede olduğunu onlara duyurmak için her türlü vesileyi kullanır. İşte Hakim, bu Zeyd'i, halası Hatice validemize düğün hediyesi olarak verir. Hatice validemiz de genç Zeyd'i, kocası Muhammed'e hediye eder. Zeyd, o günden sonra Efendimiz'in (sas) yanında kalmaya başlar; Efendimiz'i tanıdıkça O'na hayran olur. Öyle ki, anayı babayı unuttur. Kimselere artık haber göndermez, aradığını bulmanın mutluluğu ile Efendimiz'in arkasından bir dakika bile ayrılmaz. Ama bir gün Zeyd'in babası Hâris b. Şurahbil ve amcası Ka'b b. Şurahbil sora sora onu bulurlar. Zeyd'in Efendimiz'in yanında olduğunu haber alınca doğru

eve gelirler. Evde Efendimiz'i (*sas*) görür ve durumu anlatırlar, Zeyd'i almaya geldiklerini ve ne kadar fide istenirse istensin vereceklerini vaat ederler. Efendimiz, Zeyd'i çağırır. Zeyd, yıllardır görmediği baba ve amcasını bir anda karşısında görünce heyecanlanır ve koşar onlara sarılır. Ağlamaktadır, Zeyd... Ama bu gözyaşlarının iki sebebi vardır: Biri, baba ve amcasına kavuşmanın sevinç gözyaşları; diğeri ise, Muhammed'den ayrılma korkusunun gözyaşlarıdır. Zeyd ne yapacağını şaşırmıştır. Zeyd'in babası Efendimiz'e der ki: *"Ey Muhammed! Ne kadar istiyorsan iste, ücretini ödeyerek Zeyd'i alıp memleketimize götürelim."* Bu talep üzerine Efendimiz (*sas*) der ki: **"Hayır, hiçbir ücret istemiyorum. Sadece Zeyd'e soralım, sizinle gelmek mi istiyor, yoksa burada benimle kalmak mı istiyor? Eğer sizinle gelmek istiyorsa tek bir dirhem almadan onu alıp götürebilirsiniz. Yok eğer benimle kalmak istiyorsa binlerce dirhem verseniz bile onu asla size vermeyeceğim."**

Bunun üzerine Zeyd'e sorarlar, o hiç tereddüt etmeden Muhammed'i (*sas*) seçer. Çünkü o da tanımış, o da o lezzeti almış, o da aşık olmuş, o da o bambaşka iklimin içerisine girmiştir... Baba ile amca bir anda neye uğradıklarını şaşırırlar, biraz da kızarak Zeyd'e dediler ki: *"Yazıklar olsun sana ey Zeyd! Sen hürriyeti köleliğe, babanı başkalarına, memleketini*

yabancı yerlere tercih mi ediyorsun?” Bu söz üzerine Zeyd de onlara dedi ki: “Ey babacığım ve ey amcacığım! Annemi kaybedip, köle pazarında satılınca yıllardır, ağlayıp sızladım ve size kavuşacağıım günün özlemi ile yanıp durdum. Ama ne zaman ki, Muhammed’i tanıdım, ne zaman ki Muhammed ile aynı mekanı paylaşmaya başladım, vallahi gözümün önünde katledilen annemin acısını ve sizin firakınızın yüreğimi yakıp kavuran acısını unuttum. Muhammed tüm dertlerime derman oldu, Muhammed tüm yaralarımın merhem oldu, Muhammed tüm hüznlerime saadet oldu. Şimdi ben onu nasıl bırakır, sizinle gelirim. Eğer onu terk edersem inanın onun acısına asla dayanmam!”

Zeyd bir taraftan bunları söylüyor, bir taraftan da ağlıyordu. O ağlarken Efendiler Efendisi de ağlıyor, Zeyd’in baba ve amcası da ağlıyordu. Zeyd’in babası Hârise, oğlunun Muhammed’e duyduğu aşkı görünce onu zorlamak istemedi ve onu Muhammed’in (sas) yanında bırakarak kavmine geri döndü. Efendimiz, Zeyd’in bu asil tercihinin karşısında hemen Zeyd’in elini tutarak Kâbe’ye götürdü. İnsanların karşısında elini havaya kaldırarak dedi ki: “Ey insanlar! Bundan sonra Zeyd, Muhammed’in oğludur. Zeyd bundan sonra; Zeyd b. Hârise değil, Zeyd b. Muhammed’dir. Zeyd benim varisim, ben de Zeyd’in vasisiyim.”

[İbn Hacer, *el-İsabe*, c.1, s. 256; İbn Esir, *Usdü'l-Ğabe*, c.1, s. 510]

Zeyd b. Hârise, Efendimiz'e (sas) duyduğu aşkın mükafatını işte böyle almıştı. O yıllar yılı Muhammed'in oğlu Zeyd diye anıldı. Ta ki aradan yaklaşık 30 sene geçtikten sonra Medine'de nazil olan Ahzab Sûresi'nin 5. ayeti İslâm'da evlatlığın sınırlarını çizene kadar da bu böyle devam etti.

Zeyd artık Hatice validemiz ile Efendimiz'in (sas) kutlu yuvasının bir ferdi idi. Ümmü Eymen kocasını yitirip Mekke'ye dönünce yıllar sonra Zeyd ile evlenecek ve bu evlilikten Efendimiz'in kendi öz torunlarından ayırmayıp, evladım deyip bağrına bastığı yiğit komutan Üsame dünyaya gelecekti.

Hatice Validemiz ile Muhammed (sas) kurduğu bu kutsi yuvada Zeyd ve Ümmü Eymen dışında, birkaç insan daha vardı. Hatice validemizin ilk eşi Ebû Hale'den doğan çocukları Hind ve Hâris, yine ikinci eşi Atik'ten olan kızı Hind ve Hatice validemizin yeğeni olan Zübeyir b. Avvam ve daha sonraları bu eve gelecek olan Ali b. Ebî Tâlib...

Avvam, Hatice validemizin kardeşidir. Efendimiz'in (sas) halası, Hz. Hamza'nın bir küçüğü olan Safiyye validemiz ile evlenmiş, bu evlilikten Zübeyir isminde bir çocukları olmuştu. Avvam vefat edince Zübeyir de sık sık bu kutlu yuvaya uğrayacak, o da Hatice validemizin ve Efendimiz'in terbiyesi ile büyüyecekti. Vegüngelecek Zübeyir de *Muhammedü'r-Resulullah*, diyecek ve Allah Resulü'nün (sas) şu sözüne mazhar olacaktı: **“Her nebinin bir havarisi**

vardır; benim havarim de Zübeyir'dir.” [Buhâri, Cihad, 40; Müslim, 1879; Tirmizi, 3745]

Hatice validemiz ile Efendimiz (sas) kurdukları ev, aşkın zirvelerde olduğu örnek ve model bir yuvadır. Kıyamete kadar tüm ailelere örnek olabilecek, bir İslâm ailesinin nasıl olması gerektiğinin numunelerini sunan emsalsiz bir yuvadır.

Bu yuvanın temellerini oluşturan en önemli esaslar şunlardı:

- Aşk ve sevgi ve bunların taraflara kazandırdığı şefkat ve merhamet
- Paylaşma ve tahammül
- Bir tarafın değil, iki tarafında göstermesi gereken fedakarlık

Hatice validemiz ile Efendimiz'in (sas) kurdukları yuva işte bu esasların hakim olduğu bir yuva idi. Bu yuvada müthiş bir aşk, emsalsiz bir sevgi, inılmaz bir paylaşım ve tahammül, tarifi mümkün olmayan bir fedakarlık vardı.

Hatice validemiz evliliklerinin ilk günlerinden itibaren, etrafında kaç tane hizmetçi olmasına rağmen, hep kendisi eşinin hizmetini yapıyordu. “Bu kadar hizmetçin var ama hep sen kendin Muhammed'e (sas) hizmet etmek için çırpınıyorsun?” denildiği zaman, o diyordu ki: “Ben O'na hizmet etmekten büyük bir mutluluk duyuyorum.”

Yirmi beş yıl sürecek bir evlilik hayatında bu aşkın, bu sevdanın hep zirvelerde gezdiğine şahit oluruz. Bu noktada edebiyatçılarımıza şöyle bir gönül koyma hakkımız var mı? Eğer aşkı kâleme dökcektiyseniz; Leyla ile Mecnûn'u değil, Kerem ile Aslı'yı değil, Ferhat ile Şirin'i değil, Mem ile Zin'i değil, Muhammed ile Hatice'yi yazmalıydınız. Çünkü diğerlerinin aşkı hep kavuşmama üzerine kuruldu, belki birbirlerine kavuşsalar o aşk bitecek, o sevgi şarkılarının yerini, kavgâ ve gürültüler alacaktı. Ama gelin görün ki; Hatice validemiz ile Muhammed'in kurduğu yuva yirmi beş yıl sürecek ve hep aşk temeli üzerine doğrulacak, ilk günkü sevgi ve aşk hiç azalmadan devam edecek ve hatta biri vefat edip, diğeri kalınca, haneye birçok hanım girmesine rağmen, o günden sonra yaşanılacak on üç yıllık ömürde, Efendimiz (sas) hep "**Haticem ahh Haticem!**" diye inleyecek ve "**Allah bana Hatice'den daha hayırlısını vermedi.**" diyerek, hep onu vefa ve minnet ile yad edecektir.

Bu aşkın ve sevdanın boyutunun ne düzeyde olduğunu anlayabilmemiz için bir örnek vermek istiyoruz: Evliliklerinin üzerinden beş-altı yıl geçtikten sonra Hatice validemiz, o gün için çok tabii bir durum olan çok evliliğe dair Efendimiz'de (sas) herhangi bir çaba görmez. Kendi kendine der ki: "*Acaba, Muhammed böyle bir evliliği düşünüyor da*

benden mi çekiniyor, yoksa ben üzölmeyeyim diye mi söylemiyor.” O bu düşönceler içerisinde iken o haline evliliklerine vesile olan Nefise binti Münye şahit oluyor. Çok sevdiği hanımefendisinin üzgün olduğunu görünce, onu sıkıştırıyor ve sıkıntısının sebebinin ne olduğunu öğreniyor. Sonra Nefise diyor ki: *“Ey hanımım istersen ben onunla konuşayım.”* Hatice validemiz konuşması için müsaade ediyor. Nefise, Efendimiz’in (sas) karşısına geçiyor ve yeni bir evlilik konusunda ne düşündüğünü soruyor. Efendimiz’in cevabı oldukça nettir: **“Haticemin üzerine mi asla!”**

Hz. Hatice olgun bir hanım olarak yıllar yılı Efendimiz’e (sas) kanatlarını açmış, ama yaşının büyüklüğünü; elindeki malın ve imkânların çokluğunu hiçbir zaman kocasına itaat etme noktasında ona engel olarak kullanmamıştır.

Evliliklerinin birkaç gün sonrasında Hatice validemiz gönöl sandığının üzerindeki kilitlerin anahtarlarını elinde bulunduran Hz. Muhammed’e (sas) tüm servetinin anahtarlarını takdim etmişti. *“Artık bu malın ve servetin sahibi sensin!”* demişti. Ama Efendimiz bunu kabul etmemiş; *“Hayır, ey Hatice’m; sen bu servetin asıl sahibisin. Ben ise sadece senin eşinim.”* diyerek, hanımının özel mülkiyetini hep onun tasarrufunda korumuştur. Yıllar yılı, bu servet ile ticaret yapmış ama hiçbir zaman

hanımının mülkiyetini kendi tasarrufuna geçirmişti. Gün gelecek, Hatice validemiz, elindeki servetin tamamını Allah yolunda sarf edecek, ve bundan dolayı da hiç pişman olmayacaktır.

Amca Ebû Tâlib, bu kutsi evliliğin ilk günlerinde oldukça endişeliydi. Endişesinin kaynağı ise şu idi: O kendi kendine diyordu ki; “Yeğenim Muhammed, oldukça hassas bir insandır. Hatice ise, zengin büyük bir servetin sahibidir. Ya Hatice bu zenginliğin verdiği üstünlük ile Muhammedimi ezerse, ona itaat etmeyip, onu üzerse ben ne yaparım.” Bu düşüncelerden emin olmak için bir gün hizmetlisi Neb’a isimli bir hanımı Hatice’nin evine göndermek istedi. Neb’a’ya dedi ki: “Hatice’nin evine git ve karı-koca arasındaki ilişkinin nasıl olduğuna iyice bak ve gel, bana bunu haber ver.” Neb’a denileni yaptı eve gitti ve biraz da gizlice Hatice ile Muhammed arasındaki ilişkinin nasıl olduğunu gözlemlemeye başladı. Neb’a, onları izledikçe hayran oluyor, böyle bir karı-koca ilişkisine şimdiye kadar hiç şahit olmadığını itiraf ediyordu. Öyle ki Hatice validemiz her konuşmaya başlayınca; “Anam, babam sana feda olsun!” diye başlıyor, evde Muhammed’in (sas) birini iki etmiyor, kendi elleri ile ona hizmet ediyordu. Muhammed ise elinden geldiğince ona ev işlerinde yardım ediyor, büyük bir aşk ve muhabbet ile hanımı ile konuşuyordu. Neb’a

gördüklerini yaşlı amca Ebû Tâlib'e anlatınca, Ebû Tâlib gözyaşlarına boğuluyor, bir taraftan ağlarken, diğer taraftan da şükürler ediyordu. [Yemâni, Muhammed Abduh; *Ümmü'l-Mü'minin Haticetü Bintü Huweylid Seyyidetün fi Kalbi'l-Mustafa*, s. 68]

Bu kutlu yuva aradan iki sene geçtikten sonra meyveler vermeye başlamıştı. İlk meyve bir erkek çocuğu idi. Allah Resulü (sas) bu çocuğuna Kâsım ismini verecekti. Kendisi de *Ebû'l-Kâsım/Kâsım'ın Babası* diye künyelenecekti. Kâsım iki yaşına varmadan hastalanıp vefat edecekti. Baba Muhammed ile anne Hatice validemiz bu zorlu imtihanı kadere teslim olarak geçireceklerdi.

Efendimizin yaşı otuza merdiven dayayınca bir kızı olacaktı. O kıza *Zeyneb* adını vereceklerdi. Zeyneb büyüyüp genç kız olunca, Hatice validemiz kız kardeşi Hâle'nin oğlu Ebû'l-Âs ile evlendirecekti. Zeynep validemiz otuz yaşlarına kadar yaşayacak ve Medine'de vefat edecekti.

Zeyneb'in doğumu üzerinden üç yıl geçmişti ki bu kutlu yuva bir kız çocuğa daha kavuşmuştu. Bu kızlarına da *Rukiyye* ismini vermiştiler ve bir yıl sonra bir kızları daha olmuş ona da *Ümmü Gülsüm* isimlerini vermişlerdi. Rukiyye ve Ümmü Gülsüm validelerimiz de büyüyüp, genç kızlar olunca, Hz. Muhammed'in (sas) amcası Ebû Leheb, bu kızlara talip olmuş ve onları Utbe ve Uteybe is-

mindeki iki oğlu ile nişalandırmıştı. İslâm daveti yayılmaya başlayınca, Ebû Leheb çocuklarına baskı yapıp nişanlarını geri attırmıştı. Bir müddet bu iki kız baba evinde dururlarken, Hz. Osman, peygamber evine damat olma adına, o kızlardan birine talip olunca, Efendimiz (sas) iki kızının büyük olanını, yani Rukiyye validemizi Hz. Osman ile evlendirmişti. Bu evlilik Bedir Gazvesi'nin bitimine kadar sürmüş ve Rukiyye validemiz yirmi üç yaşlarında hastalanarak vefat etmişti. Bunun üzerine Hz. Osman, diğer validemiz Ümmü Gülsüm ile evlenmiş, bu evlilik de yaklaşık yedi sene sürmüş ve Ümmü Gülsüm validemizde, yirmi yedi yaşlarında Medine'de vefat etmişti.

Yıl nübüvvetten 5 yıl öncesiydi. Efendimiz (sas) o günler otuz beş, Hz. Hatice validemiz ise elli yaşlarındadır. O yıl bu kutlu yuvanın bir kızları daha olmuştu. Bu doğan kızlarının adını, Hatice validemiz annesinin ismi olan *Fatıma* olarak koymak istiyordu. Efendimiz de yıllarca kendisine bakmış olan Ebû Tâlib'in hanımı, Ali'nin annesi *Fatıma*'nın ismini koymak istiyordu.

Efendimiz (sas) doğan kızını kucağına aldı, sevindi, onu sevdi; sonra dedi ki: “**Bu babasının annesidir. Ona annemin ismini koyacağım.**” Hatice validemiz, bu sözleri duyunca biraz üzülür gibi olsa da, belli etmemeye çalıştı. Çünkü, Hatice validemiz, Efendimiz'in (sas) öz annesi olan Âmine'nin ismi-

nin koyulacağını zannetmişti. Efendimiz (sas) biraz daha açık konuştu ve dedi ki: “**Ey Haticem! Bu kızımıza annemden sonra annem olan Ali’nin annesi Fatıma’nın ismini koyacağım.**” Hatice validemiz öyle bir sevindi ki, sonra dedi ki: “*Evet, bu kızımızın ismi hem senin annenin hem de benim annemin ismini taşıсын, ismi Fatıma olsun.*”

O yıl bu kutlu yuva Fatıma’yı kazandığı gibi ileride Fatıma’nın eşi olacak, o günler için daha beş yaşlarında bir çocuk olan Ali’yi de kazanacaktı.

Nasıl mı? Cevabını bir daha ki bölümde beraberce okuyalım.

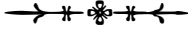

4. Bölüm

HANIMLAR ÂLEMİNİN SULTANI

HZ. HATİCE

[*Radiyallahu Anha*]

Takvimler, nübüvvet öncesinin 5. yılını gösterdiğinde, yeryüzünün en kutlu yuvası üç önemli olaya şahit oluyordu. Bu olaylardan ilki; Fatıma validemizin dünyaya teşrifı idi. Bu küçük bebek diğer ablalarından farklı idi, doğumu farklı, kendisi farklı, anne ve babasının ona duydukları muhabbet farklı idi. Bu farkı o gün için hiç kimse bilmiyordu. Gün gelecek Allah Resülü (sas) diğer tüm çocuklarını birer birer kaybedecek, yalnızca Fatıma'sı kalacak ve Fatıma'sını Ali'sine vererek Nesl-i Muhammediyeyi bu kutsi ağaçtan sürdürecekti. Fatıma, Ehl-i Beyt olma şerefine nâil olacak; ve **“Her Peygamber’in nesli kendindedir, benim neslim ise Fatıma’dandır.”** [Taberani, *el-Mü’cemül-Kebir*, 2630] müjdesinin sahabi olacaktı.

Bu yılın ikinci büyük olayı ise, Efendimiz'in (sas) Kâbe'nin yeniden inşası olayında Hacer-i Esved'in yerine konulması meselesinde yaptığı hakemlik olayıdır. Efendimiz (sas) otuz beş yaşlarında olgunluğun zirvelerine doğru tırmanırken, bir taraftan da emniyet ve güveninde en üst seviyelerine doğru çıkıyordu. O günler, Kâbe yılların verdiği olumsuz tesirlerle yer yer duvarlarında aşınmalar olmuş, şiddetli seller birçok yerinde tahriplere sebebiyet vermişti. Kâbe'nin hizmetinde bulunan Kureyş'in büyükleri toplanarak Kâbe'yi yıkıp yeniden yapma fikri üzerinde birleşirler. Her kavim kendi üzerine düşen sorumluluk ile ve büyük bir ibadet coşkusu ile bu inşa işinde yer alır. Kâbe'nin duvarlarının yeniden yapımı bitince ortaya ciddi bir sorun çıkar. Bu sorun herkesçe kutsallığı bilinen *Hacer-i Esved*'in kim tarafından yerine konacağı meselesidir. Bu iş oldukça şerefli bir işti ve hiçbir kabile böyle bir şereften mahrum kalmak istemiyorlardı. Herkes bu işin kendilerine ait olduklarını iddia ediyor, ortamı iyice geriyorlardı. Derken kılıçlar çekildi ve ortaya ciddi bir sorun çıktı. Taraflar birbirleri ile vuruşmaya hazırlanırken Mekke'nin liderlerinden Velid b. Muğire şöyle bir teklifte bulundu: *"Ey Mekkeliler! Hayır için başlattığımız bu işi, şer ile kan ile bitirmeyin. Gelin, bu işi bir antlaşma ile çözelim. Şimdi Kâbe'nin avlusuna ilk girecek şahsı hakem olarak tayin edelim ve o şahsın vereceği hükme hepimiz razı olalım."* Bu teklif

diğerlerince de makul karşılandı ve kılıçlar yeniden kınlarına konularak beklenilmeye başlandı.

Biraz sonra uzaklardan biri belirdi. O Ebû Tâlib'in yetimi, Hatice'nin Efendisi Muhammed'den (sas) başkası değildi. Efendimiz o günlerde ticari bir maksatla Mekke'den çıkmış ve olanlardan habersiz bir şekilde dönünce Kâbe'yi tavaf etmek için, oraya yönelmişti. Allah Resulü Kâbe'nin avlusuna girince tüm kabileler sevinç çığlıkları atmış ve şöyle bağrışmaya başlamışlardır: *"el-Eminu ertedeynahu/O Emin-dir ve biz o eminin her hükümüne rıza gösteririz."*

Olay, Allah Resulü'ne (sas) anlatılmış, Efendimiz müthiş bir fetanet ile hiç düşünmeden aklındaki çözümü uygulamaya koymak için harekete geçmişti. Efendimiz, hemen: **"Bana büyükçe bir bez parçası getirin."** dedi. Bez gelince onu Kâbe'nin biraz uzağında yere serdi. Sonra mübarek elleri ile Hacer-i Esved'i aldı, o bezin tam ortasına koydu. O an Mekke'de ne kadar kabile varsa hepsinden birer temsilci çağırıldı ve her birine o bezin bir parçasını tutturdu. Yavaş yavaş taşıttırarak konulacak yere getirdi. Sonra kendisi yeniden o taşı alarak öptü ve yerine koydu. Tüm kabileler verilen hükümden ve yapılan uygulamadan memnun olmuşlardı. Olay günlerce Mekke'de konuşuldu. Herkes Efendimiz'in (sas) bu fetanetini konuşuyor, O'na olan hayranlık gün geçtikçe artıyordu. [İbn Hişam, *Sire*, c.1, s. 209; İbn Sa'd, *Tabakat*, c.1, s. 146]

Hatice validemiz, Efendisinin bu meseledeki fetanetini duyunca; “İşte benim efendim bu!” demiş, kendisini Muhammed (sas) ile evlenmesinden dolayı kınayan bazılarına “Şimdi anladınız mı beni ona hayran eden şeyin sebebini?” demişti.

Nübüvvet öncesi 5. yılın önemli üçüncü olayı ise bu kutlu yuvaya kazandırılan yeni bir çocuktur. Bu çocuk o gün için beş yaşlarında olan Ali’den başkası değildi.

O yıllar, Ebû Tâlib oldukça yaşlanmış, çocukları ise artmıştı. Tâlib, Akil, Cafer, Ali ve Ümmü Hani bu evin çocuklarıydı. Yaşlanan Ebû Tâlib, çocuklarına bakmakta zorlanıyordu. Vefalı yeğen Muhammed (sas), amcasının bu haline üzüldü ve amcasına nasıl yardımcı olabileceğinin yollarını arıyordu. Bir gün diğer amcası Abbas’ın yanına gitti ve bu sorunun çözümünü için neler yapabileceklerini konuşmaya başladılar. En sonunda amca-yeğen şuna karar verdiler: İki Ebû Tâlib’in birer çocuğunu alacak ve onların bakımlarını üstleneceklerdi. Efendimiz ile amcası Abbas, Ebû Tâlib’in evine gittiler ve bu düşüncelerini yaşlı Ebû Tâlib’e açtılar. Ebû Tâlib başta karşı çıksa da, sonraları bu teklifin doğruluğuna inandı ve büyük oğlu Tâlib ile amâ olan Akil’i yanında bırakarak Cafer ile Ali’yi onlara verdi. Hz. Abbas, o gün için on beş yaşlarındaki Cafer’i aldı, Efendimiz ise beş yaşlarında ki Ali’yi aldı. Efendimiz minik

Ali'nin elinden tutup evine getirip, onu Hatice'nin şefkatli kollarına bırakacağı anda diyecekti ki:

“Ey Haticem! Ben öyle birini seçtim ki, Allah onu benim için seçmiştir.”

Ve o günden sonra Ali de, Hatice validemizin terbiyesinde yetişecek, hanımlar âleminin sultanı bir sultana daha annelik yapacak ve ileride velayet tahtının sultanı olacak İmam Ali'nin eşsiz bir kahraman olması için elinden geleni yapacaktı. Hatice validemiz tüm çocuklarının eğitimi ile uğraşıyor ama Ali'ye farklı bir göz ile bakıyordu. Çünkü ilahî irade bunun böyle olmasını istiyordu.

Gün gelecek, Ali'ye ölmek için Efendimiz (sas) kendi yatağına yat diyecek, o ise *lebbeyk* deyip, hiçbir hesap yapmadan bu davete icabet edecekti.

Gün gelecek Ali'den, Bedir'de *aslan*, Uhud'da *yiğit*, Hendek'te *haydar* olması istenecek; O da her yerde ve her zamanda kendisine yakışan bir kamet/duruş ortaya koyacaktı.

Gün gelecek, Hayber'in fethi için sancak onun eline verilecek, o arkasına bakmadan elindeki zülfikar ile tüm kalelerin kapılarını zorlanacaktı.

Gün gelecek, adalet-i izafiye isteyen kardeşlerinin karşısında adalet-i mahzayı tesis etmek için çaba verecek, haklı olduğu bir davada haklı kalmanın mücadelesini verecekti.

Gün gelecek saltanatın karşısında imamet de-yip haykıracak, nebevî siyasetin yatağını bozmak isteyenlere karşı, elinden ne geliyorsa onu yapmaktan bir an olsun geri durmayacaktır.

Böyle zorlu imtihanlara hazır olabilmesi için Hz. Ali'nin çok sağlam bir öğretmene ve çok iyi bir eğitime ihtiyacı vardı. İşte Hatice validemiz, onun öğretmeni olmuş, onu zorlu günlere hazırlamaya ta o günlerde başlamıştı.

Yeryüzünün en asil ve soylu yuvası işte bu fertlerden oluşuyordu. Kutlu bir yuva idi, saadetli mutlu bir ev idi; ama yine yastığa baş konunca uykular kaçıyor, yine rahat bir biçimde sabahlanamıyordu. Peki, bunun sebebi neydi? Hatice validemiz ile Efendimiz'i (sas) üzen, uykusuz bırakan şeyler nelerdi?

Acaba onlar vefat eden Kâsım'larına mı üzülüyorlardı? Doğan ilk erkek çocuklarının kendilerini terk edişlerini mi kendilerine sorun ediyorlardı?

Yoksa Kâsım'dan sonra hep kız çocukları oluşlarına mı üzülüyor, bir erkekevlada sahip olamamanın sıkıntısını mı yaşıyorlardı?

Yoksa çocuklarının dünyevi istikballeri için mi uykuları kaçırıyordu?

Yoksa işleri, aşları, yada başka bir dünyevi dertleri mi uykularını kaçırıyordu? Hayır hiçbirini değil?

Hatice validemiz ve Efendimiz (sas) geceleri yastığa baş koydukları zaman varlık sancısı çekiyorlardı. İnsanlığın o günkü hallerine bakıp üzülyüyor, Allah'ın yanında tapılan cansız varlıklara verilen kutsiyetleri görünce adeta yürekleri parçalanıyordu. Diri diri toprağa gömülen kız çocuklarına, cahiliyenin zifiri karanlığına mahkum edilen mazlum ve mustazaf insanlarına üzülyüyorlardı. Yani dertleri insanlıktı, dertleri semanın kapılarından gelmesi beklenen ilahî ikramlardı. Dertleri insanlığı kurtuluşu erdirecek olan mesajlar ve bu mesajları insanlığa ulaştıracak olan rehberdi.

O yastığa baş koyup bu sancıyı çekenler, bu iş için kendilerinin seçildiğinden habersizdiler. Ama seçen ilahî otorite nübüvvet kuşunun konaacağı yuvayı çoktan belirlemişti. O günden sonra Efendimiz'de (sas) farklı bir ruh hali gelişti. Artık o yalnızlığı seven, rüyalar gören, o rüyalarda farklı mesajların muhatabı olan biri haline geliyordu. .

Bu yıllardan sonra, yani Efendimiz otuz beş yaşını geçince yalnızlığı sever bir hale geldi ve yılın, o zamanı ki ismi ile *Ramad* olan *Ramazan* ayında Nur Dağı'ndaki, Hira Mağarası'na gitmeye başladı. Efendimiz (sas) Nur dağındaki bu mağarayı nasıl bulduğuna dair farklı rivayetler vardır. Ya çobanlık yaptığı yıllar bu mağarayı görmüştür ya da içlerinde dedesi Abdülmuttalib ve Hz. Ömer'in amcası Zeyd b. Amr b. Nüfeyl'inde bulunduğu Mekke'deki

haniflerin bazılarının gidip, geldiği bu mağarayı onlardan öğrenmiştir. Kimden öğrendiyse Efendimiz bu mağaraya tam üç sene boyunca, yılın Ramazan ayında gidip orada insanlardan uzak, Rabbine ise yakın bir halde kalmıştır. Yaş otuz sekiz olunca da, bu hal onda daha ileri bir seviyeye çıktı. O günler, Efendimiz (sas) daha fazla insanlardan uzak kalmak istiyor, zihninde çakan şimşeklere, yüreğinden coşup gelen feryatlara bir çözüm bulmak istiyordu.

Efendimiz bu çözümü nerede ve nasıl bulacağını bilmiyordu. Ama sanki gidip geldiği Nur Dağın'da bir şeyler olacaktı. Bu dağ Mekke'nin kuzeydoğusunda, Kâbe'ye 6-7 km uzaklıkta, yaklaşık 621 metre yüksekliğinde, çıkışı oldukça zor, taşlarla kaplı bir dağdı. Efendimiz (sas) bu dağın zirvesine yirmi metre kala, bir insanın ancak sığabildiği bu mağarada o fırtınalı günlerini geçiriyordu.

Yıllar sonra Müslümanlar merak edecek ve Aişe validemize Efendimiz'in Hira mağarasında kalırken ne yaptığını soracaklardı? Merak etmede haklılıkları vardı. Çünkü o gün için daha vahiy gelmemiş, ibadet ve dualara ait gök sofrasından hiçbir şey inmemişti. Peki, Efendimiz (sas) o günler boyunca orada ne yapıyordu? Bunu Aişe validemiz de merak etmiş, o da Efendisine sormuş ve bazı şeyler dinlemişti. Bu dinlediklerinin bilgisi ile Aişe validemiz kendisine

bu soruyu soranlara şöyle yanıt veriyordu: “Efendimiz Hira’da tehannüs yapıyordu.” [Ahmed b. Hanbel, Müsned, 6/233; İbn Sa’d, Tabakat, c.1, s. 194] Tehannüs: “Herhangi bir emire dayanmadan, kişinin kendi istediği ve belirlendiği ölçüler içerisinde ibadet ve tefekkür etmesi” ni ifade ediyordu.

Daha kısa ve öz bir ifade ile Efendimiz’in (sas) Hira’da yaptığı şey, tefekkürdü. Tefekkür; mümin insanın olmazsa olmazı, iman nimetinin nuru, ilahî kelamın ithaf edildiği övülen ve beklenen bir ameldi.

Efendimiz (sas) de orada saatler ve günlerce tefekkür ediyor, varlık âlemini ve yaratılışı düşünüyor, neden var edildiği üzerinde kafa yoruyor, şirke bulaşmış insanlığın yeniden nasıl tevhid çizgisine kavuşturulabileceğinin yollarını düşünüyordu. Mahzun mahuz Kâbe’ye bakıyor, yürekten ah ah diye inliyor, atası İbrahim’in tevhid ile yoğurup düzelttiği Kâbe’nin üç yüz altmış cansız puta teslim edilmesini içerliyordu. Yani, Efendimiz anlamı “arayış” demek olan Hira’da hakkı ve hakikati arıyordu.

Efendimiz risalet görevine hazırlandığı bu dönemde ciddi sıkıntılarla karşılaşılıyor, zorlanıyor ve bazen olayın ağırlığından dolayı çok farklı ruh halleri yaşıyordu. Bu zaman dilimi içerisinde, O’na bir anne şefkati ile merhamet edip, rahmet kanatlarının altına alacak biri gerekiyordu. Ama o öyle biri

olmalıydı ki, hem şefkat ve merhamette zirverlerde olsun, hem de merhameti kendisine galebe çalıp Efendimiz'i (sas) aslı görevine hazırlandığı bu dönemde, O'nu bu süreçten alıkoymayarak destek olabilsin ... İşte Hatice validemiz bu ikisini Efendimiz'e (sas) yapıyordu. Onun bu zorlu günlerdeki misyonu: "Neden Efendimiz ilk olarak kendinden on beş yaş büyük, dul ve çocuklu bir hanım ile evlendi" sorusunun cevabı niteliğindedir.

Hatice validemiz eşsiz bir şefkat ve merhamet ile Efendimiz'e yardımcı olmaya çalışıyor, ama asla merhamet duygularının düşüncesine yani aklına galebe çalmasına izin vermiyordu. O yalnızlığı sevmeye başlayan eşine karşı en ufak bir sitem etmiyor, kendi elleri ile O'na (sas) yiyecek hazırlıyor, O'nu yolcu ediyor; arkasından da Meysere'yi başına bir iş gelmemesi için tedbiren takip etmesi için gönderiyordu.

Hatice validemiz, Efendisinin ahlakına olan hayranlığı ile O'nun yanlış bir iş yapmayacağını biliyor; bu konuda O'na müthiş bir güven duyuyordu. Bunun için de kendi kendine hep şunu telkin ediyordu: "Ben Efendim'e yardımcı olmalıyım."

Evet, o yar ve yardımcı idi. Bazen Efendimiz'in (sas) Hira'daki yolculuğu uzun sürünce, Hatice validemiz kendisi bizzat elleri ile hazırladığı yiyecekleri Efendi'sine götürmek için dağa doğru gidiyor ve şu

an bile insanların çıkmakta zorlandığı Nur Dağı'na, elli beş yaşına ve doğurduğu sekiz çocuğuna rağmen çıkıyor, Efendi'sinin yanında oturuyor, konuşmaları ile O'nu rahatlatıyor, yüreğindeki fırtınaları dindirmeye çalışıyordu. Vakit geç olunca Efendimiz (sas) bazen onunla birlikte evine dönüyor, bazen de onu yolcu ettikten sonra yine o mağarada geceliyordu. Bazen de Efendimiz dağın zirvesinde Hatice'sinin kendine doğru geldiğini görünce, onu yormak istemiyor, kendi dağın eteğine doğru iniyor, onu orada karşılıyor, orada saatlerce onunla sohbet ediyor ve bazen de orada onunla birlikte geceliyordu. Bugün *İcabe Mescidi* diye isimlendirilen mescidin yeri Efendimiz ile Hatice validemizin buluştukları yerdir.

Günler böyle geçip giderken Efendimiz kırk yaşına merdiven dayamış, evinin sultanı olan Hz. Hatice ise elli beş yaşlarına ulaşmıştı. Vahyin nuzulünün öncesindeki altı ay Efendimiz'in (sas) ruh hali daha da ağırlaşmış, garip garip rüyalar görmeye ve bazı olağanüstü olaylara şahit olmaya başlamıştı. Bu zor günlerinde Hatice'si yine O'na yardımcı oluyor, elinden geldiğince yüreğindeki sıkıntılara ortak olmaya çalışıyordu. Efendimiz de başından geçen her olayı gelip, Hatice'si ile paylaşıyordu. Çünkü Hatice validemiz, kendisini büyük bir dikkat ile dinliyor ve derdine derman olabilecek şeyler söyleyerek O'na sabır telkin ediyordu.

Bu zorlu günlerin birinde Efendimiz (sas), bir rüya görmüştü. Buharî'nin bize naklettiğine göre; Efendimiz gördüğü rüyayı şöyle anlatmıştı: “Evinin üstüne bir tahta çekilmiş, bu tahtanın tam ortasından bir delik açılmış, bu delikten aşağıya göz kamaştırıcı bir merdiven sarkıtılmıştı. Bu merdivenden hiç tanımadığı iki adam inmiş, yanına gelmiş, biri sağına biri soluna oturmuştu. Derken adamlar ameliyata benzer bir müdahalede bulunmuş, kaburga kemiklerini açmış, göğüs kafesindeki kalbine yönelmiş, kalbini çıkarmışlardı. Kalbini eline alan biri diğerine demişti ki: ‘Bu salih adamın kalbi ne kadar da güzel ve temizmiş’ sonra o kalbi yıkamışlar ve nihayetinde de tekrar kalbi yerine koymuş, bedenini kapatmış ve ortadan kaybolmuşlardı.”

[Buhârî, *Kitabu's-Salat*, 1]

Efendimiz (sas) bu rüyanın tesiri ile uyanmış ve soluğu Hatice'sinin yanında almıştı. Gördüğü rüyayı anlatmış ve “**Korkuyorum ey Haticem!**” demişti. Efendimiz korkuyordu, o ruh haline dayanmak mümkün değildi ve o da bir beşer olarak bu hallerden endişeleniyordu. .

Bu söylenenler karşısında Hatice validemiz tebessüm ediyor: “Hayır ya Muhammed! Korkma, Allah senin için aslâ şer değil, hayır murat etmektedir!” diyordu.

Bu haller devam edip giderken, Efendimiz (sas) daha uzun Hira'da kalmaya başlamıştı. Yıl miladi 610'du. Aylardan Ramazan, günlerden Kadir gecesi idi. O gece çok farklı bir gece idi. Âlem nefesini tutmuş yıllardır hasretlerini çektikleri buluşmayı bekliyordu. Semanın emini olan Cibril, arzın ve arşın emini olan Efendimiz (sas) ile buluşmaya, ağır bir söz ve görevi O'na ulaştırmaya geliyordu. En-Nur olan Allah'ın mesajlarını getirerek, âlemi karanlıklardan aydınlığa taşımaya geliyordu. Cibril-i Emin, Muhammedü'l-Emin'e, en büyük emniyetin ve güvenin kaynağı olan ilahî vahyi O'na ulaştırmaya geliyordu.

Beklenen an gelmiş, göğün bereketli sofrası insanoğlunun üzerine açılmış, Allah (α) beşere tenez-zül ederek, tekrar insanoğlu ile vahiy aracılığıyla konuşmaya başlamıştı.

Cibril geldi ve Allah'ın insanoğluna ilk emri getirdi ve: **“İkra/Oku”** dedi. Okuma bilmeyen Muhammedü'l-Emin, emrin tam anlamı ile neyi kastettiğini anlayamamıştı. **“Ma ene bi kâri/ Ben okuma bilmem.”** demişti. Aslında Cibril-i Emin'in, Muhammedü'l-Emin'den istediği şey farklı idi. Bu emir üç kez tekrarlanmış, sonrasında Cibril-i Emin'in lisanından ilk ayetler dökülmüştü. Alâk sûresinin ilk ayetleri...

“Oku! Yaratan Rabbinin adıyla

O, insanı alâktan yarattı.

Oku! Senin Rabbin bü yük bir kerem sahibidir.

O, kâlemlerle yazmayı öğretmiş,

İnsana bilmediklerini belletmiştir.” [Alâk, 96/1-5]

Efendimiz (sas) vahyin bu ilk sözleri altında ezilmiş, ter içinde kalmış, ne yapacağını şaşırılmış, bu ağır ve zor görevin altında bir beşer olarak sıkıntılarının en büyüğünü yaşamaya başlamıştı. Zorlukla kendini mağaranın dışına atmış ve aşağıya doğru inmeye başlamıştı. Yürüdükçe daha da zorlanıyor, gaitben bazı sesler duyuyor; taşın, ağacın, toprağın yani tüm varlığın dilinden:

“*es-Selamu aleyke ya Resulallah! / Sana selam olsun ey Allah’ın elçisi!*” nidalarını işitiyordu.

Artık o Ebû Tâlib’in yetimi değil, Muhammed b. Abdullah değil, Allah’ın âleme seçip gönderdiği son elçi idi. O artık Resulullah idi. O artık Nebiullah idi.

Efendimiz (sas) zorlukla Hira’dan aşağıya indi. Bu ruh hali ile nereye gitmeli, kimden bu haline dair bilgiler almalıydı. Kim onu teskin edip yardımcı olabilirdi. Efendimiz’in önünde gidebileceği dört adres/mekân vardı.

Amcası Ebû Tâlib’e gidebilirdi. Çünkü o yaşlı ve tecrübeli bir adamdı. Gün görmüş, saç başı ağar-

miş, binlerce olaya şahit olmuş ve müthiş bir dirâyet ile nelerle karşılaşmışsa hepsini çözüme kavuşturmuştu. O yaşına kadar da, amcası hep kendisine yardımcı olmuş, her zaman elinden gelen yardımı yeğeninden esirgememişti. Bunun için Efendimiz (sas) ona gidebilir, başından geçenleri ona anlatabilirdi.

İkinci adres olarak dostu, sırdaşı Ebû Bekir'e gidebilirdi. Ebû Bekir Efendimiz'den (sas) iki yaş küçüktü ama çok kabiliyetli birisi idi. Bir çok alanda ilim sahibi idi; özellikle nesep ilmine oldukça vakıftı. Ama hepsinden öte o müthiş bir dost ve sırdaştı. Efendimiz ona gidebilir, başından geçenleri onunla paylaşabilir, derdine derman olabilecek şeyleri onun yanında arayabilirdi.

Üçüncü adres olarak Mekke'nin en büyük ve en bilgili bir ilim adamı olan Varaka b. Nevfe'e gidebilirdi. O bir ayaklı kütüphane idi. Geçmiş tüm ilahî kitaplara vakıf, oldukça akıllı ve tecrübeli biri idi. Ona gidebilir başından geçenleri ona anlatabilir, onun söyledikleri ile kendine bir yol haritası belirleyebilirdi.

Dördüncü ve son durak olarak hanımı, yoldaşı ve sırdaşı Hatice'sine gidebilirdi. Yüreğindeki fırtınaları, Hatice'nin limanında dindirebilirdi. Ve Efendimiz (sas) diğer üç adresi geçerek, doğrudan Ha-

tice'sine gelmeyi tercih etti. Neden mi? Çünkü Hz. Hatice bir eş olarak efendisine on beş senelik evliliği boyunca sırdaş ve yoldaş olacağına dair güven vermişti. Bir iş ile karşılaşınca ortalığı velveleye vermemiş, meseleyi sonuna kadar dinlemiş ve en makul tavır ne ise, onunla eşine hem yardımcı olmuş hem de yüreğindeki fırtınaların dinmesini sağlamıştı. Böyle bir güven, Efendimiz'i (sas) en zor anında başka bir yere değil, Hatice'sinin kapısına getirmişti.

Efendimiz titriyor, soğuk soğuk terliyordu. Zorlukla eve ulaşmış ve Hatice'sine ancak:

“*Zemmilunî ... Zemmilunî/ Beni örtün ... Beni örtün ...*” diyebilmişti. Başını Hatice'sinin dizine koymuş ve saatlerce konuşmadan beklemiş, Hatice validemiz ise tek kelime etmeden, Efendi'sinin kendisine gelmesini beklemişti. Derken Efendimiz biraz olsun olayın şokunu üzerinden atmış ve başından geçenleri Hatice'sine bir bir anlatmıştı. Hatice validemiz nefesini tutmuş, gözlerini Efendi'sinin gözlerine kilitlemiş, o mübarek dudaklardan çıkan kelimeleri zihnine kaydetmeye başlamıştı. Efendimiz'in (sas) sözü bitince konuşma sırası evin sultanına gelmişti. Ne demişti Hz. Hatice sizce? Acaba bazılarının yaptığı gibi eşinin başından geçen zorlu bir olayı basite almış, umursamamış, haşa onun her zamanki hali deyip kestirip atmış mıydı? Yoksa basit sözlerle

“geçer geçer” deyip meseleyi kapatmak mı istemişti? Yoksa bağırp çağırmaya mı başlamıştı!? Hayır, hiçbiri değil...

O, hanımlar âleminin sultanıdır. Sultana ancak sultanlık yakışır. Hz. Hatice orada tarihe geçecek çok önemli sözler söyleyecektir., Öncelikle dedi ki: “ *Asla endişelenme Ey Efendim! Allah seni kesinlikle zayi etmeyecektir.*” Sözün başında Efendimiz’in (sas) yüreğindeki fırtınaları dindirme adına böyle bir cümle gerekiyordu. Hatice validemiz de bu söz ile başladı konuşmasına ve devamında melekleri bile hayran bırakacak şu, kısa ama Muhammedî ahlakı âlemlere duyuracak cümleleri sıraladı:

“Sen akrabalarımı koruyup, gözetirsin.

Düşkünlerin elinden tutarsın.

İhtiyacı olanların ihtiyaçlarını karşılırsın.

Misafirlerine her türlü ikramı yaparsın.

Hakkın yanında yer alır, hakkın ikamesi için çalışırsın.” [Buhârî, *Bed’ül-Vahy*, 3; İbn Sa’d, *Tabakat*, c. 1, s. 195]

Bu kısa, ama mühim cümleler Hatice validemizin Hz. Muhammed’i (sas) nasıl doğru ve kâmil olarak tanıdığının en büyük örneğidir. Burada Hatice validemizin büyüklüğünü, olgunluğunu ve metanetini görüyoruz. Ama çok önemli bir nokta var ki; o da şudur: On beş sene aynı yastığı paylaştığı,

her hâline ve her durumuna şahit olduğu eşini tanıtırken lisanında böyle cümlelerin dökülmesi çok önemlidir.

Bir an kendimizi şöyle bir tablonun içerisine dahil edelim: Başımıza zor bir durum gelse bizler bu zorluğu ilk olarak evlerimizdeki hanımlarımız ile mi paylaşırız? Yoksa en son mu onları haberdar ederiz? Ya da biz sorunlarımızı evimizin hanımı ile paylaştığımızda Haticevari bir metanet ile mi karşılaşırız yoksa ortalığın bir anda büyük bir velveleye dönüştüğüne mi şahit oluruz? Söylediğimize, söyleyeceğimize bin pişman olup niye söyledim ki diye kendimizi kınamaya mı başlarız? Ya da biri bizi eşimize sorsa, kaçımızın beyi/hanımı biraz önce Hatice'nin lisanından duyduğumuz o yüce ahlaka dair hususiyetleri sıralar.

İşte böyle nübüvvet tacı, ancak özünde ve sözünde temiz olan bir yuvaya yakışır, ancak böyle bir eve layık görülürdü, zaten de öyle oldu. Doğrudur, risalet görevi *hatemen nebiyyîn/peygamberlerin sonuncusu* olan Efendimiz (*sas*) ile mühürlenip sona erdi. Ama risaletin mesajının duyurulması noktasında Hz. Muhammed'e (*sas*) gönül verdiğini iddia edenler; bu konuda büyük bir mesuliyet altındadırlar. O mesuliyet de şudur ki: Risaletin mesajlarını başkalarına duyurmaya çalışanlar, acaba ne kadar

bu temsiliyet görevinin hakkını yerine getirmektedirler. Unutulmaması gereken bir hakikat var ki, tüm Müslümanlar tebliğ görevi ile mükelleftirler; ancak tebliğ, hakkıyla temsil etmekle gerçekleşir. Temsiliyetin hakkını ödeyemeyenler, nasıl tebliğ edebilirler ki?

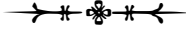

5. Bölüm

HATİCETÜ'L-KÜBRA

[*Radiyallahu Anha*]

Hatice validemizin, ilk vahiy tecrübesinin ardından, lisanından çıkan her bir cümle ile Efendimiz'in (sas) yüreğinde oluşan ateşlerin üzerine su serpiyor; her bir cümlesi ile kalbindeki fırtınaları dindiriyor ve dalgaları durulmuş bir okyanusa çeviriyordu.

Hatice, efendisini bu cümlelerle teskin ettikten sonra asıl söyleyeceği şeye sözü getirerek, diyordu ki: *"Müjdelersun ey amcamın oğlu! Bulunduđun yerde sebat et. Nefsimi kudretinde tutan zata yemin ederim ki, sen gelecek son nebisin. İşte ben de senin nebiliğini tasdik ederek sana inanan ilk insan oluyorum."* [Mâverdi, *A'lâmü'n-Nübüvve*, c.1, s. 275]

Hz. Hatice(*ranha*), en küçük tereddüt göstermeden, en ufak bir şüpheye kapı açmadan, on beş yıllık eşini tasdik ediyor, şimdiye kadar sadece eş

olan Hz. Muhammed'i (sas) artık bir de nebi olarak da kabul ediyordu.

Hatice validemiz, bu konuşmalar ve iman adına yapılan tasdikten sonra bir de Efendi'sinin başından geçen bu olağanüstü durumu, bu işleri iyi bilen ehil biri ile paylaşma ihtiyacı duyuyordu. Bunun üzerine Efendimiz'den (sas) izin alarak, doğruca o gün için yaşı doksana merdiven dayamış, amca oğlu Varaka b. Nevfel'e gidiyordu. Hz. Hatice, Efendimiz'in (sas) başından geçenleri bir bir Varaka'ya anlatıyordu. Varaka yeğeni Hatice'yi dinledikçe, yaşlı bedeni gençleşiyor, fersiz dizlerine fer, güçsüz diline derman geliyordu. Varaka daha fazla dayanamayarak: *"Kuddüs, Kuddüs, Subbuh, subbuh!"* diye haykırmaya başlıyordu. Sonra yaşlı Varaka, dinçleşen bedeni ile şöyle diyordu: *"Ey yeğenim! Eğer anlatılanlar doğru ise nefsimi yed-i kudretinde tutan zata yemin ederim ki; kocan Muhammed'e gelen elçi, daha önce Musa'ya ve İsa'ya gelen Namus-u Ekber'dir. Şüphesiz Muhammed bu ümmetin son nebisidir. Git bu söylediğimi ona haber ver. Ona de ki endişelenmesin, korkmasın ve bu ağır görev için sebat etsin."* [İbn Hişam, Sîre, c. 1, s. 315]

Hatice validemiz zaten buna baştan inanmıştı ama amca oğlu Varaka'dan duydukları ile daha da bir tatmin olmuş ve mutmain bir kalp ile Efendimiz'in (sas) yanına geri dönmüş, Varaka'nın dediklerini efendisi ile paylaşmaya başlamıştı.

Efendimiz, yavaş yavaş olayın şokunu üzerinden atıyordu. Bir müddet sonra kalktı ve Kâbe'ye doğru yöneldi, tavaf etti ve bir kenara çekilip oturmaya başladı. O anda da Varaka Kâbe'ye geldi, Efendimiz'in orada olduğunu görünce sevindi, hemen yanına geldi. Varaka ilerlemiş yaşına rağmen büyük bir saygı içerisinde Efendimiz'i alnından öptü, "Neredeydin şimdiye kadar?" dercesine Efendimiz'e (sas) büyük bir aşkla baktı ve dedi ki; *"Ey amcamın oğlu! Yeğenim Hatice'den olanları işittim ama bir de bizzat senin ağzından duymak istiyorum."* Efendimiz başladı bir bir anlatmaya, Varaka her duyduğu cümle ile kendinden geçiyor, yıllardır beklediği anın gelmesi heyecanı ile; Hatice'yi dinlerken yaptığı gibi; *"Kuddüs, kuddüs, subbuh, subbuh"* diye bir kez daha haykırıyordu.

Yaşlı Varaka, söylenenleri dinledikten sonra Efendimiz'e (sas) diyordu ki: *"Ey Muhammed! Şüphe yok ki Sen, bu ümmetin seçilmiş son nebisisin. Daha önce Musa'ya ve İsa'ya gelmiş olan Namus sana da gelmiş, bunun için sebat et, çünkü başına çok şey gelecek. Kavmin seni yalanlayacak, sana her türlü işkenceyi yapmaktan geri durmayacaklar ve seni yurdundan çıkarıp kovacaklar, hatta seninle savaşacaklar. "[İbn Hişam, Sire, c.1, s. 316; Taberi, Tarih, c.2, s. 207]"*

Efendimiz (sas) bu sözleri duydukça hayreti artıyor, bu güne kadar hiçbir sorun yaşamadığı ve

her zaman sevgi ve saygı gördüğü kavminin nasıl kendisine bir anda böyle düşman olacaklarını pek anlayamıyordu. Ama Varaka, önceki peygamberlerin mesajlarına karşı kavimlerinin nasıl tepki gösterdiklerini çok iyi biliyordu. Risalet davasını, nelerin beklediğinin çok iyi bilincindeydi. Çünkü Risalet davası Hakk'tandı, hak ve hakikat idi. Hakkın ikamesi batılın izalesi demektir. Tabii batılın izalesi, batıla taraftar olanları telaşlandıracaktı. Onlar, hakkın sesinden rahatsız olacak, duymamak için ellerinden gelen her şeyi yapacaklardı. Bunun için de Varaka, ötelere okurcasına Hz. Peygamber'e (sas) şimdiden hazırlanmasını, bu zorluklardan haberdar olması gerektiğini telkin ediyordu.

104

Varaka sözlerini kurtuluşuna vesile olacak şu söz ile bitiriyordu: “ *Keşke o günlere kadar yaşayabilsem ve gücüm olsa da, kavmin seni buralardan sürüp çıkaracakları gün sana destek olabilseydim.*” [İbn Hişam, *Sîre*, c.1, s. 316; İbn Kesir, *el-Bidaye*, c.3, s. 13]

Bu konuşmadan sonra Varaka tekrar Efendimiz'e sarılacak, şefkat ve özlem ile O'nu bir daha alnından öpecekti ve çok geçmeden belki birkaç hafta olmamıştı ki vefat edecekti. Adeta kaderi onun Muhammed'i (sas) görüp destekleme anına kadar mühlet vermiş, Efendimiz'i görüp tasdik edince de, görevi tamamlanmış ve artık kabir âlemine doğru yolculuk etmişti.

Varaka'nın vefatından sonra hem Hatice validemiz hem de diğer Müslümanlar onun durumunu merak etmiş ve Efendimiz'e (sas) âkibetini sormuşlardı. Efendimiz; onun kendisini tasdik ettiğini haber vererek ve Varaka'nın cennette olduğunun müjdesini verecek ve diyecekti ki: “ **Ben Varaka'yı cennetin vadilerinde gördüm ve üzerinde sündüsten bir libas/ elbise vardı.**”[Heysemî, *Mecmeu'z-Zevâid*, 9/416]

Bundan sonra artık Hz. Muhammed (sas) ile Hatice validemizin hayatında yepyeni bir dönem başlıyordu. On beş yıl süren nübüvvet öncesi hayatları, şimdi nübüvvet ile birlikte on yıl daha sürecekti.

İlk vahyin gelişinin hemen akabinde Cebrail bir daha geliyor; Efendimiz'i (sas) de yanına alarak, Mekke'nin dışında bir yere götürüyor ve topuğunu vurarak oradan bir suyun çıkmasını sağlıyordu. Orada Efendimiz'e önce abdesti, sonrada namazı öğretiyor ve ilk kez orada beraberce iki rekât namaz kılıyorlardı. [İbn Hişam, *Sîre*, c. 1, s. 324]

Artık Allah Resulü (sas) Rabbine nasıl ibadet edeceğini öğrenmiş, Müzzemmil Sûresi'nin nazil oluşuna kadar da iki rekât sabah, iki rekât akşam olmak üzere namaz kılmış, daha sonra bu namazlara gece namazını da eklemişti. Mirac hadisesinde ise beş vakit olarak namaz, ümmetine farz kılınacaktı. Efendimiz bu yeni ibadetin neşesi ve heye-

canı ile Hatice'sine geldi ve Cebrail'den öğrendiği şekli ile Hatice'sine namaz ve abdesti öğretti. Artık Muhammed'in (sas) evi namazlı bir evdi. Namaz dinin direği idi, onu ikame edip, koruyan dinini korumuş olacaktı. Onu yıkan ve korumayan ise dinini yıkmış olacaktı.

Burada şu soruyu sorabiliriz; Neden namaz bu kadar erken bir zamanda Efendimiz'in (sas) hayatına girdi. Namaz sahibine nasıl bir katkı sağlar ki, imandan sonra en büyük hakikat olarak mümin insanın olmazsa olmaz bir parçası olur?

106

Öncelikle şunu söyleyelim ki; Risalet vazifesi zor bir vazifedir. Bu işin zorluğunu Varaka dile getirmişti: Bu işin içinde sürgün var, işkence var, eziyet var, baskı var, kınama var, alaya alınma var, elindeki tüm imkânları kaybetme var ve hatta ölüm bile var.. İşte bu kadar zorlu bir görevi yerine getirebilmek için insanın ayaklarının yere çok sağlam basması şarttır. Daha doğru bir ifade ile kendini dik tutacak, esas duruşunu bozmamasını sağlayacak güçlü bir çiviye ihtiyacı vardır. *İşte namaz mümin insanın çivisidir.* Bu çviden mahrum olanların yıkılması her an imkan dahilindedir. Ama çivisi olanlar en önce ta'zimin gerçek manada kime yapılacağını öğrenirler. Bunun için de namaz sahibine korkusuz bir kalp, beklentisiz bir duruş ve dingin bir zihin kazandırır.

Allah Resulü (sas) namaz ile bunu kazanacak,

gün gelecek davasından vazgeçirme adına kendine yapılan tekliflere; **“Güneşi sağ elime, ayı sol elime verseniz dahi ben bu işten vazgeçmeyeceğim.”** diyecekti.

Namaz; Hatice validemizin de ayaklarını sağlamlaştıracak, konakların, en güzel meskenlerin nazlı sultanı, elindeki tüm varlığı İslâm uğruna harcayıp, çadırlarda kalmaya başlayacak ama bir gün keşke yapmasaydım diye bir pişmanlığa da meydan vermeyecekti.

İşte Namaz, bu kutlu evin direği olmuştu. Hatice validemiz hanımlar âleminin medarı iftihar olarak tüm erkekleri bile kıskandıracak bir ayrıcalık ile hem Hz. Muhammed'i (sas) ilk tasdik etme şerefine nâil olmuş hem de O'nun arkasında durarak ilk namaz kılma fırsatını elde etmişti. Bu şeref ve üstünlük hanımlara yeter de artar bile ... İlk olmak ayrıcalıktır, ilk olmak şereftir ve ilk olmak bambaşka bir ikramdır. Hatice validemiz ilk olan her şeyi elde etmişti.

O, Allah Resulü'nün ilk eşi idi.

O, Allah Resulü'nün ilk olarak çocuklarının annesi idi.

O, Allah Resulü'nün ilk yoldaşı idi.

O, Allah Resulü'nün ilk sırdaşı idi.

O, Allah Resulü'nü ilk tasdik eden idi.

O, Allah Resulü'nün arkasında ilk namaz kılan idi.

O, Allah Resulü'nün yanında risalet davasına malı ile canı ile yardım eden ilk insan idi.

O, Allah Resulü'nün yanında on yıl mücadele içerisinde olan ilk mücahide idi.

Ve daha neler neler ...

O, ilklere, en öndekilere, kutsî halkanın en başlarındandı.

Aradan bir gün geçmemişti ki, Hatice validemiz büyük bir hûşu içerisinde efendisinin arkasında namaza durmuştu. Evin o gün için beş yıllık sakini olan on yaşındaki Ali oradan geçiyordu. Bir de baktı ki, bir yönü ile annesi ve babası olan Muhammed (sas) ve Hz. Hatice hiç şu ana kadar görmediği bir şekilde bazı hareketler yapıyorlar. Asil oğlu asil olan Ali, asaletten hoşlanırdı, o hareketlerdeki asalet de Ali'yi etkilemişti. Muhammed ile Hatice validemiz rükûya eğilince Ali bambaşka duygulara yelken açmış, onlar secdeye varınca Ali de sanki onların arkasındaymış gibi o secdeden lezzet almıştı. Bekledi Ali, Allah Resulü namazını bitirdi ve Ali hemen yanına koştu. Amcasının oğlu Muhammed'e biraz önceki hareketlerin anlamını sordu. Allah Resulü Ali'yi karşısına oturttu ve başladı anlatmaya ... Efendimiz sanki yaşını başını almış biri gibi Ali'ye

büyük bir ciddiyet ile olan olayları anlatıyor, Ali ise büyük bir olgunluk ile muhakeme ederek anlatılanları dinliyor, anlamadığı şeyleri bir daha soruyordu. En sonunda Efendimiz (sas), Ali'yi bu yeni dine davet etti. Ali, Efendimiz'den düşünmek için izin istedi. On yaşında bir çocuktan bahsediyoruz. O an heyecana gelip her söyleneni kabul edebilir, bir müddet sonrada pişman olabilirdi. Ama karşımızda duran sıradan bir çocuk değil, ileride velayet tahtının sultanı olacak İmam Ali'dir. Ve o Ali muallimleri olan Muhammed ve Hz. Hatice'den muhakemenin önemini öğrenmiş, mümin insanın en büyük ziynetinin muhakeme etme yeteneği olduğunun dersini almıştı. Efendimiz, Ali'nin düşünme için süre istemesini tebessüm ederek makul karşılamış ve ona izin vermişti.

Hız. Ali, o gece sabaha kadar düşünmüş, sabahın erken saatlerinde Efendimiz'in (sas) huzuruna gelmiş ve Efendimiz'den dün anlattıklarını yeniden anlatmasını istemişti. Efendimiz de bu talebi yerine getirmiş ve tüm olanları baştan sona bir daha anlatmıştı. Efendimiz'in sözü biter bitmez, Ali semayı inletircesine "La ilahe illallah Muhammedün Resulullah" diyerek o kutlu halkanın ilklerinden olma şerefine nâil olmuştu. [İbn Hişam, Sire, c.1, s. 326]

Artık Hız. Ali de, hayatı boyunca bir daha terk etmeyeceği Hız. Muhammed'in (sas) arkasında baş-

ta namazlarda olmak üzere, hayatın her alanında yerini alıyordu.

O ilk günlere ait bir hatırayı Afif b. Ömer bize naklediyor. Diyor ki: “Ben cahiliye döneminde ticaretle uğraşan bir adamdım. Ticari bir maksatla Mekke’ye gelmiştim. O ara Abdülmuttalib’in oğlu Abbas ile oturmuş sohbet ediyordum. Bir de baktım ki orta yaşlı bir adam, arkasında bir hanım, onun arkasında on-on iki yaşlarında bir çocuk, gelip Kâbe’nin karşısında durup, o güne kadar hiç görmediğim bir hâlde ibadet ettiler. O manzaradan çok etkilenmiş, hemen Abbas’a onların kimler olduğunu sormuştum. Abbas: ‘Öndeki kardeşim Abdullah’ın oğlu Muhammed, arkasındaki onun hanımı, diğeri ise kardeşim Ebû Tâlib’in oğlu Ali’dir. Muhammed, kendisine peygamberlik geldiğini iddia ediyor. Yaptıkları ibadet ise, bu yeni dinin kendilerine öğrettiği namazdır.’ dedi. Ben çok etkilenmeme rağmen, o gün için sadece seyrettim.” [Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 1/209, 210; İbn Sa’d, *Tabakat*, c. 8, s. 18]

Afif b. Ömer, bu tablonun üzerinden neredeyse yirmi bir yıl geçtikten sonra Mekke’nin fetih günü Müslüman olur. İman ettikten sonra bir köşeye çekilir ve gözyaşı döker. İnsanlar merak ederler; iman edip sevineceği yerde ağlayan Afif’in o haline ... Ve sorarlar o ağlamanın nedenini? Afif der ki: “Bir bilseniz benim kaçırdığım fırsatı... O gün Allah

Resülû'nün arkasında sadece Hatice ve Ali vardı. Eğer o gün ben iman etmiş olsaydım; yeryüzünün dördüncü Müslüman'ı ben olacaktım. [Hakim, Müstedrek, 3/201]

Afif b. Ömer'in kaçırdığı ilk olma ayrıcalığını Hatice validemiz ve Hz. Ali yakalamışlardı. Onlar yeryüzünün en bahtiyar insanları olarak bu büyük ikramın sahipleri olmuşlardı. Onlar, zor ve ağır bir göreve talip olmuşlardı.

Nübüvvet ve risalet zor görevlerdi. Gayret isterdi, evden, işten, aştan hatta serden geçmeyi gerektirirdi. Nübüvvetin güneşi olan Allah Resülü (sas) tüm bunlardan zaten geçmişti. Ama neticede O da bir beşerdi; bazı olaylardan etkileniyor, bazı hadiseler karşısında endişeleniyor, üzülüyor, sıkılıyor ve bazen anne gibi şefkatli bir sineye bazen de vefalı bir dost gibi kendisine destek olacak birine ihtiyaç duyuyordu.

İşte Hatice validemiz, Efendimiz'e (sas) hem yârdı hem yardımcı... Hem eşti hem yoldaş... Hem anne gibi şefkatli hem de iyi bir dost gibi vefalı idi. Allah Resülû'nü nasıl nübüvvet öncesi on beş yıl şefkat yüklü kanatlarının altında almışsa şimdi bu kanatlarını daha da açıyor, adeta hayatını canânının hayatına feda ediyordu.

Bu on yıl içerisinde, Efendimiz'in (sas) hayatının her karesinde Hatice validemizin bir yeri vardır.

İlk vahiyden sonra bir müddet kesilen ve fetret dönemi diye nitelendirilen o dönem Efendimiz'in çok zor dönemlerinden biridir. Vahyin gelişi geciktikçe Allah Resulü'nün (sas) takati tükeniyor, sıkılıyor ve üzülyordu. Bu zorlu dönemde aynı ses, aynı nefes, aynı cümleyi tekrar ediyordu: “*Ya Resulullah! Üzülmeye, mahzun olma, tasalanma! Allah seni aslâ zayi etmeyecek ve seni mahzun etmeyecektir.*”

Efendimiz bu sesi duyunca rahatlıyor, Allah'a(cc) şükrediyor, iyi ki varsın evimin sultanı, deyip Hatice'sine olan muhabbetini dile getiriyordu.

112

Bu dönem bitiyor ve vahiy sağanak sağanak Muhammed'in (sas) evine yağmaya başlıyordu. Her gelen vahiy, insanlığın derdi ile dertlenmiş bu kutsî hanenin hüznü havasını bayram havasına çeviriyordu. Hatice validemiz, eşi ve önderi Muhammed'in lisanından, “*İkra bismi rabbike'l lezi halak/Oku! Yaradan Rabbi'nin adıyla..*” emrini duymuş sonra; “*Nun ve'l kâlemi ve ma yesturun/Nûn, kâleme ve onun yazdıklarına and olsun!*” mesajına muhatap olmuştu. “*Oku ve kâlem*” ikisi de ilmin alâmetlerinden, aletlerindendi. Aleti onlara hatırlatan ilahî otorite ilme dikkatleri çekiyordu. ‘Okuyun, yazın, araştırın, ilim sahibi olun.’ diyordu. Peki sonra, ilmi sırtınızda bir yük olarak mı taşıyın? Hayır asla; bu iki sûreden sonra gelen diğer iki sûreye kulak ve-

riyoruz:

“Ya Eyyühe'l Müzemmil, Kumi'l leyle illa katile... /Ey örtülere bürünen! Gecenin bir kısmı haricinde kalk...”

“ Ya Eyyühe'l Müddessir! Kum fe enzir... /“ Ey bürünüp sarıman! Kalk ve uyar...”

İlk inen dört sürede üç önemli kelimenin altını yeniden çizelim: “ Oku, kâlem ve kalk!” Hadi okumak ile kâlemi bir kelimedede toplarsak önümüze iki kelime, daha doğrusu iki fiil çıkar: “ İlim ve amel”

İşte Allah Resülü (sas) vahyin bu emirlerine muhatap oluyordu. O ilim yolunda Hira'da eğitiliyordu. Her Hira tecrübesi Efendimiz'de bambaşka bir akli, ruhi, manevi gelişmelere sebep oluyordu. Çünkü o Hira'da aklın ve ruhun nuru olan tefekkür ibadetini yapıyor, düşünüyor, düşündükçe de çok önemli ufuklara yelken açıyordu.

İlk vahyin gelişinden sonra da bir müddet Efendimiz (sas) Hira'ya yönelecek, her gittiğinde de Hatice'sinin yine desteğini görecekti. Bu dönem içerisinde de Hatice validemiz efendisine 621 metre yüksekliğindeki kayalarla örtülü o dağa azık taşıyacaktı. Efendimiz bazen Hira'nın zirvesinden, dağın eteklerinde vefakar eşinin geldiğini görünce haykırır, sen gelme sultanım ben geliyorum, diyerek Hatice'sini

yormamak için kendi aşağıya inerdi.

Bir gün yine Hatice validemiz mağaraya azık getiriyordu. Hava sıcak, yol zorlu, yaş ise ilerlemişti. Kan ter içerisinde mağaraya yaklaşırken Cebrail (as) Efendimiz'e (sas) Hatice'nin gelişini haber verdi. Dedi ki; *"Ya Resulullah! Gelen Haticedir. Rabbim çekmiş olduğu bunca sıkıntı ve göstermiş olduğu bunca fedakarlığa karşı ona selam söylüyor ve ona cennette, ne bir gürültü ne bir yorgunluk bulunan inciden donatılmış bir saray müjdeliyor."*

Efendimiz (sas), Hatice'si gelince onu ayakta karşıladı ve ona bu büyük müjdeyi verdi. Hatice bu müjdeye sevindi, bu selam ve ödüle şöyle mukabelede bulundu: *"Selam Allah'tır. Selam O'ndandır. Selam Allah'a, O'nun büyük meleği Cebrail'e ve senin üzerine olsun Ya Resulullah."* [İbn Abdilbert, *el-İstiab*, c.4, s. 381]

İşte Hatice validemiz, *İkra* ve *Kâlem* yani ilim emrinin yerine getirilmesi hususunda efendisine böyle yardımcı oluyordu. O bu emre yardımcı olduğu gibi *"Kum/kalk"* emrine de yardımcı oluyordu. Asla efendisine olan şefkat, merhamet ve tarifi mümkün olmayan aşkı, Efendi'sinin önüne engel ve set olarak çekmiyor, asla O'nu (sas) yolundan alıkoymayacak bir davranışta bulunmuyordu. Bilakis Hatice validemiz, vahyin *Kum* emirlerini duyunca adeta

Efendi'sine; "Ey Efendim! Kalk ve yürü yollar senindir" diyordu.

Efendisi bu zor ve ağır risalet görevi için yürürken Hz. Hatice de bir hanım olarak elinden gelen gayreti yapmaktan bir an geri durmuyordu.

Allah Resulü'nün on üç yıl süren zorlu Mekke yıllarının ilk on yılına şahit olan Hz. Hatice, bu dönemin üç önemli devresine şahit olmuş ve her devrede de kendi üzerine düşeni ziyadesi ile yapmıştır.

Mekkelilerin İslamî davete karşı takındıkları üç tavrı şöyle idi:

1. Aldırmama, basite alma, umursamayarak kendi içerisinde sessizliğe mahkum etme.
2. Alaya alma, sözlü saldırılarda bulunma, her türlü yalan-yanlış haberle, yükselen İslâm mesajının önünü alma.
3. Fiili saldırılarda bulunma, hareketin başında bulunan insanları ortadan kaldırmak için seferber olma.

Gelin isterseniz bu üç devrede de Hz. Hatice'nin kadın-erkek tüm İslâm insanlarına numune olabilecek ve onu *Haticetü'l-Kübra* yapan örnek hayatından birer pencere aralayalım:

1. Devre: Bu devrede Hz. Peygamber'in (*sas*) mesajları umursanmıyor, basite alınıyor, geçici bir

heves olarak görülüyordu. Allah Resulü insanları özellikle kendi kavmini Allah'ın azabına karşı korkutup, tevhid gibi hayatın en önemli hakikatine davet ederken, muhataplarının kahkaha seslerini duyuyor, aldırnamalarına şahit oluyor, adeta kahroluyordu. “*Akrabalarımı uyar*” ayeti gelince tertiplenen davette, Hz. Ali gelenlere hizmet ediyor, Hz. Hatice ise yemek pişirerek onları memnun etme adına bir hanım olarak elinden geleni yapıyordu. Allah Resulü'nün (*sas*) büyük umutlarla tertiplelediği davet, olumsuz bir tablo ile sonuçlanınca o hassas yürek üzülmüyor, yaşlı gözleri ile Hatice'sinin gözlerine bakıyor. Metânet yüklü annelerin annesi; yine “*Ey Efendim! Allah seni asla mahcup etmeyecektir!*” diyordu.

Bu davet sonrasında Peygamber evinde çok acı bir olay yaşanıyordu. Nübüvvet öncesi Efendimiz'in amcası Ebû Leheb, iki oğlu Utbe ile Uteybe'yi yeğeni Muhammed'in (*sas*) iki kızı Rukiyye ve Ümmü Gülsüm ile nişanlandırmıştı. Efendimiz akrabalarını yemeğe davet edip, davet sonrası onları İslâm'a çağırınca Ebû Leheb sinirlenmiş, “*Bizi bunun için mi çağırдың ey elleri kuruyasıc!*” demişti. Bundan sonra da hem kendisi hem hanımı Ümmü Cemil artık düşmanlıkta sınır tanımaz olmuşlardır. Efendimiz'in geçtiği yollara dikenler serpmiş, ona sözlü ve fiili saldırılarda bulunmuşlardır. Rahim olan Allah

elçisi Muhammed'e yapılan bu saldırılara cevapsız kalmadı ve Tebbet süresini nazil ederek, kıyamete kadar İslâm mesajına düşman olacak olanları Ebû Leheb ve hanımı şahsında çok sert bir dille kınadı. Bu süre nazil olduktan sonra Ebû Leheb ve hanımı çılgına döndüler. Oğullarını yanlarına çağırarak Muhammed ve Hatice'ye bir ceza olması için nişanlarını bozmalarını istediler. Çocuklar da baba ve annelerinin baskısı ile nişanlarını bozdular. Artık Peygamber evinde nişanları geri çevrilmiş iki kız da vardı. Bu olay bir anne olarak Hatice validemizi oldukça üzmüştü. Ama o cefakar anne bir gün olsun Efendimiz'in (sas) yanında ağlamamış, üzüntüsünü O'na belli ederek O'nu da üzmemişti. O bazen bu olaylar aklına gelince üzülür, ağlar gözünden yaşlar boşanır, mendille göz yaşlarını kurutur, koş koş Efendisi'nin yürüdüğü yollara koşar, serpilen dikenleri kaldırır, eğer o dikenlerden biri Efendi'sinin ayağına batarsa yüreğine batmış gibi acı duyar, gözlerini sildiği o mendil ile Efendi'sinin kanayan ayaklarını silerdi.

Aradan bir müddet geçmemişti ki, Affan oğlu Osman, Efendimiz'in bu hüznünü giderme adına Rukiyye validemize talip olmuş; Allah Resulü (sas) de bu kızını edep ve haya timsali Osman'a vermişti. Baskılar dayanılmaz boyuta gelince de bu defa bir grup Müslüman'a Habeşistan'a hicret etmek için

izin vermiş ve başta kızı Rukiyye olmak üzere birkaç Müslüman'ı oraya yolcu etmeye hazırlanmıştı. Efendimiz, Hatice validemiz ile Rukiyye ve diğer Müslümanları yolcu ederken, hüzünlerin en büyüğünü yüreğinde taşımış, Hz. Hatice ise artık kızını bir daha görememe endişesi ile arkasından gözyaşlarını akıtmıştı. İşte İslamî davetin ilk merhalesinde Mekke'nin tavrına karşı, Hz. Peygamber'in (sas) çektiği sıkıntıları giderme adına, Hatice validemizin duruşu böyle olmuştu.

Bu dönemde Peygamber evine yeni bir çocuğun doğduğuna şahit oluyoruz. Efendimiz (sas) ile Hatice validemiz Kâsım'ın vefatından sonra bir erkek çocuğa daha sahip oluyorlardı. Efendimiz bu yeni doğan erkek çocuğa babasının adı olan *Abdullah* ismini koymuştu. Abdullah, hüzün soluyan Peygamber evine büyük bir neşe getirmişti. Ama bu neşe fazla sürmeyecek altı ya da yedi aylık iken, anne ve babasına elveda deyip gidiverecekti. Abdullah'ın vefatı Peygamber evinde ciddi bir üzüntüye sebep olmuştu. Ama kadere teslim olmuş, verenin de Allah, alanın da Allah olduğu bilincini kuşanmış o evde, nice acılar metanet ve sabır ile karşılandığı gibi Abdullah'ın vefatı da aynı şekilde karşılanmıştı.

2. Devre: Bu devrede Allah Resulü'nün dile getirdiği mesajın yayılıp, sınırları zorladığını gören Mekke endişeye kapılıyor ve bu mesajın önünü kes-

mek için her türlü sözlü saldırıyı yapmaya, yalan, dedikodu ve iftira kampanyaları ile insanların bu yeni dine girmelerine engel olmaya çalışıyorlardı. İşte bu dönemde; âlemlere rahmet olarak gönderilen Efendimiz'e mecnun, sihirbaz, büyücü ve kâhin denmeye başlanmış, o duyanı etkilen ilahî kelâmın eşsiz nazmının Allah katından olmadığını, bunları Muhammed'e (sas) birilerinin öğrettiklerini söylemeye başlamışlardı.

O hassas yürek, bu söylenenlerden dolayı oldukça üzülüyor, insanların kurtuluşuna vesile olmaya çalışan ve adeta insanların cehennem azabı ile karşı karşıya gelmemeleri için bir pervane gibi etraflarında dolaşan Efendimiz'e (sas) böyle sözlerin söylenmesi Hatice validemizi oldukça üzüyordu. Ama Hatice validemiz, bu üzüntüsünü Efendimiz'e belli etmemeye çalışıyordu. Efendimiz her gece yastığa baş koyduğunda, yastığının ortağı olan anneler annesi Hatice validemiz yüreğindeki acılara rağmen O'nu rahatlatıyor, yüreğine su serpiyordu. Efendimiz ne kadar zor durumda olursa olsun, ne kadar sıkıntılar içerisinde olursa olsun Hatice'yle baş başa kaldığında, onun gözlerine baktığında tüm dertlerini unutuyor, Hatice'nin her bir kelimesi ve cümlesi Efendiler Efendisi'ni oldukça rahatlatıyordu.

3. Devre: Sözlü saldırılar olanca hızı ile devam etmesine rağmen yine de insanlar bu yeni dine giri-

yor, Muhammed'in (*sas*) diriltlen mesajlarına kulak veriyor ve her türlü şirki reddederek tevhide teslim oluyorlardı. Mekke bu gelişmelerden oldukça rahatsızdı. Yükselen İslâm mesajı, onların sonu demekti. Dolayısı ile mesaj daha da ileri boyuta taşınmadan, önü alınmalı, hızı kesilmeli, hatta gerekirse öndekilerin sesi kısılmalı, yani öldürülmeliydiler.

İşte Mekke bu hesapları yaparlarken şöyle bir karar aldılar: *"Artık bundan sonra hiç kimse Ben-i Haşim ve Abdulmuttaliboğulları ile Muhammed'i kendilerine teslim edecekleri ana kadar ilişkiye girmeyeceklerdi. Ne kız alınıp verilecek ne ticari bir ilişki yapılacak ne de onlara en küçük bir yardım edilecekti."*

Bu tam bir tecrit kararı idi ve Mekke, risalet davasını bu yöntem ile bitirmek istiyordu. Siyer tarihine *Şib-i Ebi Tâlib* ambargosu ya da boykotu diye geçen ve üç yıl gibi uzun bir süre devam eden bu insanlık dışı uygulamada başta Efendimiz (*sas*) olmak üzere Müslümanların tamamı çok zor günler geçirdiler. Öyle ki; günlerce yiyecek ve içecekten mahrum kaldılar da, ağaç yapraklarına, toprağın içerisine karışmış deri parçalarına yöneldiler.

Bu zor ve ağır günlerde Hatice validemiz bir gün olsun Efendimiz'i yalnız bırakmadı. Konakların ve güzel meskenlerin nazlı sultanı şimdi çadırlarda yaşamaya mahkum olmuştu. Ama gönlü mesrur-

du. Çünkü o bu zorluğa Allah için ve Efendisi Hz. Peygamber (sas) için katlanıyordu. Bu davanın bir macera olmadığını biliyor, bu dünyada Allah'ın dini için zorluk çekenlerin, öte tarafta nasıl bir mükafat ile karşı karşıya geleceklerini çok iyi biliyordu.

Hz. Hatice tüm mal varlığını bu dönem zarfında Allah yolunda harcadı. Bu mal öyle basite alınacak bir mal değildi. Hatırlayın; kitabın ilk bölümlerinde söylemiştik; Hatice validemizin Şam'a tek başına gönderdiği ticari kervan, Mekke'nin tamamının gönderdiği Kervan'dan daha büyüktü. İnanılmaz bir servetin sahibi idi. Evlilik öncesi oturduğu ev; *Radiatü'l Kâbe* yani "Kâbe'nin süt kardeşi" olarak anılıyordu. Ama gelin görün ki, Hatice validemiz elindeki tüm imkanları, tüm servet ve rahatlığı cennet karşılığında Rabbine satmıştı. Şimdi ise çadırda, o yaşına kadar hiç de alışık olmadığı bir hayata mahkum olmuştu.

Yeğen Hakim b. Hizam üç yıl boyunca ara ara devesini, yiyecek ve içeceklerle yükler ve Şib-i Ebî Tâlib'e doğru bineksiz gönderirdi. Deve gideceği adresi çok iyi bilir, gider; Hatice validemizin çadırının önünde dururdu. Hatice validemiz devenin üzerindeki yükleri alır, onları muhasara altındaki Müslümanlara dağıtır ve deveyi yeğeni Hakim'e doğru yeniden sürerdi.

Bu zorlu günlerin birinde Mekke'nin bazı ileri

gelenleri Hatice validemizin yeğeni Hakim b. Hizam'ı çağırıldılar. Ona dediler ki; "Git Hatice'ye söyle, evine dönsün. Biz onu Abdülmuttaliboğulları'ndan saymıyoruz. Her ne kadar o Muhammed'in hanımı olsa bile, bizim yanımızda hep farklı bir yeri olmuştur. Bunun için ona böyle bir imkân vereceğiz"

Yeğen Hakim, Hatice validemizin yanına geldi ve Mekkelilerin teklifini ona söyledi. Hatice Validemiz; bir anda ayağa kalktı ve Şib-i Ebî Tâlib'i inlettirdi; "Ne yani ben evime dönüp rahat edeceğim de Müslümanlar burada ölecekler mi? Ben evime döneceğim de Efendim burada zorluğun içerisinde mi kalacak? Vallahi! Sonunda ölüm bile olsa ben ne Müslümanları ne de Efendimi terk ederim!"

Hatice validemizin bu kararlı sözü başta Efendimiz (sas) olmak üzere tüm Müslümanları sevindirmiş, Mekkelileri ise oldukça şaşırtmıştı. İmanın değer ve kıymetini bilmeyenler, iman davası uğrunda harcanan emek ve ömürleri de anlayamazlardı, onlar da anlamadılar zaten...

Gün geçtikçe Şib-i Ebî Tâlib'deki şartlar ağırlaşıyor, zorluklar artıyor, takatler tükeniyordu. Hatice validemiz her şeye rağmen Efendimiz'in yüreğine su serpiyor, onun üzülmemesi için elinden geleni yapıyordu. Allah Resulü (sas) ara ara kerime zevcesine dönüp diyordu ki:

"İyi ki varsın Ey Haticem! Sen olmasaydın

ben bunca zorluğa nasıl katlanırdım!”

Üç yıl süren bu ambargo daha sonraları bazı vesilelerle deliniyor ve Mekke bu insanlık dışı uygulamayı bitirmek zorunda kalıyordu. Müslümanlar kısmi de olsa bir nefes almışlardı ki; daha derin ve acı olaylarla yüz yüze geliyorlardı. Bu olayların neler olduğunu son bölüme havale ederek; önemli bir noktaya dikkatlerinizi çekmek isteriz.

Bu bölümde aslında özellikle dört şahsiyetten bahsettik. Bu şahsiyetlerden biri kırk yaşında bir erkek, biri on yaşında bir çocuk, biri doksan yaşında bir ihtiyar ve biri ise elli beş yaşında o güne kadar dokuz çocuk doğurmuş bir anne ...

Karşımızda yaşları farklı, cinsiyet ve konumları farklı dört insan duruyor. Bu dört insan da, iman adına kendilerine ne düşünüorsa onu yapıyor, ellerinden gelen gayretleri ortaya koyuyor, ben ne yapabilirim ki? demeden bir şeyler yapıyorladi.

Kırk yaşındaki Muhammed'e (sas) düşen Risale davası uğrunda koşmak, tebliğ, talim, tebyin, tezkiye ve davet için çırpınıp durmaktı.

Elli beş yaşındaki Hatice'ye düşen, koşan eşinin terleyen alnını silmek, ayağa batan dikenlerin kanatığı yerleri temizlemek; şefkat ve merhametle yürekte oluşan fırtınaları dindirmektir.

On yaşındaki Ali'ye düşen davette misafirlere

su ikram etmek, sofralara yardımcı olmak, eğer havaya kalkan eller yoksa el kaldırıp “Ben varım.” diyebilmektir.

Doksan yaşındaki Varaka’ya düşen ise tecrübe ve bilgileri ile yardımcı olmak, hiçbir şey yapamıyorsa bile dualarla davaya destek olmak ve “Ahhh... keşke genç olsaydım da senin arkanda yer alsaydım!” diye temennide bulunmaktır.

Demek ki; herkes her işi yapamaz ama herkesin yapabileceği bir iş vardır? Ne yapacağını doğru tespit edenler, risaletin davasının ötelere taşınması için gayret ortaya koyabilirler.

6. Bölüm

MÜ'MİNLERİN ANNESİ

HZ. HATİCE

[*Radiyallahu Anha*]

Allah Resulü (*sas*) Mekke döneminde çok zorlu ve ağır şartlar altında risalet görevini yerine getiriyordu. Baskılar, işkenceler, ambargolar, öldürmeler ve daha neler, neler... Bunca sıkıntıya rağmen Efendimiz'i (*sas*) tek teselli eden şey, Erkam'ın evinde, her gün yeni birinin *La ilahe illallah* sözlerinin yankılanmasıydı.

Nübüvvetin 6. yılında Mekke'nin iki büyük insanını, iki büyük aslanı Darü'l-Erkam'da imana yürümüşü. Önce aslan avcısı, çöllerin yiğit insanı Hamza; akabinde de, etrafta dolaşmaya başladığında insanların yüreklerine korku salan Ömer, iman etmişti. Bu iki yiğidin imanı ile artık mesaj Erkam'ın evini aşmış, Kâbe'nin mahzun duvarları ile buluşmuştu. Artık iman açıkça dile getiriliyor, her şeye rağmen kelime-i tevhid Mekke sokaklarını inletiyordu. Artık bu dönem; siyer tarihine açık davet

olarak geçecek ve Allah Resulü'nün (sas) hayatında yeni bir devrenin başlamasına neden olacaktı.

Müslümanlar, Şib-i Ebî Tâlib muhasarasından çıkmalarının üzerinden daha bir ay geçmemişti; takvimler nübüvvetin 10. yılını gösteriyordu. O günler, Hz. Peygamber (sas) elli, Hatice'si ise altmış beş yaşlarındadır. Bu yıl siyer tarihine *Hüzün Yılı* olarak geçecekti. Çünkü bu yıl Allah Resulü iki hamisini/koruyucusunu ve sahibini yitirecekti.

128

Önce, o gün için seksen beş yaşlarında olan Amca Ebû Tâlib yatağa düştü. Hastalığı gün geçtikçe ağırlaşıyordu. Allah Resulü bir an olsun bu fedakar ve cefakar amcasını terk etmiyordu. Çünkü Ebû Talip on yıl nübüvvetin gelmesi ile, otuz yılda nübüvvetten önce tam kırk yıl yeğeni Muhammed'i (sas) koruyup, gözetmişti. Kendisi iman etmemişti; ama imanın en büyük destekçisi olmuştu. Bir gün baktı ki, küçük oğlu Ali, Efendimiz'in sağında namaz kılıyor, daha İslâm'ın ilk yılları ve Ali o gün on yaşında bir çocuktur. Ebû Talip onlara hayranlıkla baktı. O ara yirmi yaşlarında bir delikanlı olan diğer oğlu Cafer yanına geldi. Ebû Talip Cafer'e dedi ki; "*Cafer koş sen de Muhammed'in solunda dur. Vallahi! Muhammed ancak sizi hayra ve iyiliğe götürür.*" [Taberi, *Tarih*, c. 2, s.115]

Ebû Tâlib işte böyle biri idi. Yeğenine kesin inanır, O'nun hak olduğunu bilir, O'nu canı pahasına

korur, ama O'na iman ettiğini açıkça ifade etmezdi. Bilmiyoruz ama belki o da bunun için görevlendirilmiş olabilirdi. Belki açıkça iman etseydi, Kureyşliler onun da sözünü dinlemeyebilir, onu da ortadan kaldırma yollarını ararlardı.

İşte böyle bir amca şimdi ölüm döşeğindedir. Kureyş'in ulularının bir kısmı onun baş ucundadır. Yeğeni Muhammed de oradadır. Efendimiz (*sas*) amcasından ayrılmanın hüznünü yüreğinde taşıırken, bir taraftan da: **“Hadi amca ne olur La İlahe illallah de, de ki sana ahirette şefaate edebileyim.”** diye kıvranıp durmaktadır. Bir taraftan Kureyş'in büyükleri Ebû Tâlib'e; *“Hayır ey Ebû Tâlib! Atalarımızın dini üzerine...”* diye telkinde bulunurlarken, diğer taraftan da, Efendimiz ona imanı telkin eder. Ve Ebû Tâlib açıkça iman etmeden bu âlemden geçer, gider. Efendimiz öyle bir üzülür ki, gözyaşlarına boğulur, bir taraftan amcasını, hamisini yitirmenin hüznü, diğer taraftan da amcanın iman ikrarını söylemeden gitmenin hüznünü yaşamaktadır. O ara diğer amca Abbas, yeğeni Muhammed'e der ki; *“Ey Yeğenim! Ebû Tâlib tam ölürken senin istediğin cümleyi sessizce söyledi. Ben duydum”* Ama Efendimiz (*sas*): **“Ben duymadım.”** diyecektir. [İbn Hişam, *Sire*, c. 2, s. 265; İbn Sa'd, *Tabakat*, c. 1, s. 99]

Allah Resulü (*sas*) büyük bir hüznün ile evine yöneldi. Eve vardığında ise, yirmi beş yıllık hayat ar-

kadaşını ağır bir şekilde hastalanmış ve yatağa düşmüş buldu. Efendimiz yüreğindeki o acı ile hayat arkadaşı anneler annesi Hatice'nin yanına oturdu. Hz. Hatice'nin hastalığı üç gün sürecekti. Efendimiz (sas) bu üç gün boyunca hayat arkadaşının yanından bir an olsun ayrılmayacaktı.

En son gündü, Efendimiz Hatice'nin baş ucunda durmuş ağlıyordu. Hatice validemiz, Ebû Tâlib'in vefat ettiğini duymuştu. O hasta halinde yine Efendi'sini rahatlatmaya çalışıyordu. Efendimiz ise göz yaşlarına engel olamıyor, ağlıyordu; amcasına ağlıyordu, Haticesi'ne ağlıyordu. Bir aralık Efendimiz (sas) evlendikleri ilk günleri hatırladı. Yeğen Hakim'in onlara aldığı evi, o evin güzelliğini hatırladı. Şimdi ise Hatice'si çadırı andıran bir evde hayata veda etmeye hazırlanıyordu. Hatice'sinin ellerini tuttu; **"Benim yüzümden, Ey Haticem, hep benim yüzümden bunca sıkıntının muhatabı oldun. Sen bu hallerin daha iyilerine layık iken, ben sana rahat ettiremedim."** dedi. [Heysemî, *Mecmeu'z-Zevahid*, 9/218]

Efendimiz (sas) öyle ağlıyordu ki, hıçkırıkları odanın dışında duyuluyordu. Evin diğer sakinleri birer birer odaya geldiler. Kızları Ümmü Gülsüm, o gün için on dört- on beş yaşlarında olan Fatıma, daha üç gün önce babası Ebû Tâlib'i yitirmiş Ali ve diğerleri...

Hatice, Efendisini teskin etmeye çalışıyor; “*Hayır Ey Efendim! Allah benim için en güzelini nasip etmiş ve ben bu halimden hiçbir zaman sıkıntı duymadım.*” diyecektir.

Sonra da gözlerini Efendisinin üzerine dikecek, “Ben gidiyorum, ey gönlümün sultanı!” diyerek gözlerini bu dünyaya kapatacaktı. Evet; dünyaya erken gelmişti Hz. Hatice, yine Muhammed’inden erken bu dünyaya veda ediyordu. Hatice; erken doğan kız demekti ya ... O, Efendimiz’den on beş yıl erken doğacak, o günün karanlık dünyasını Muhammed’i (sas) için hazırlayacak, aydınlatacaktı. O, herkesten daha önce iman dairesine girecek, herkesten önce malını, servetini İslâm uğruna harcayacak, herkesten önce Hz. Peygamber’in arkasında namaza duracaktı. Şimdi de herkesten önce, yoluna baş koyduğu eşi ve rehberi Muhammed’inden önce bu âleme elveda diyecekti.

Arkada Muhammed’i (sas) boynu bükük olarak bırakarak... Efendimiz adeta gözyaşları ile Hatice’sini yıkamıştı ve o gün için *Hacun* diye anılan, bugün ise *Cennetü’l-Mualla* diye bilinen Kab’e’ye 2 km. uzaklıktaki kabristanlığa definetmişti. Efendimiz bizzat kendisi yirmi beş yıllık hayat arkadaşını öteki âleme yolcu etmiş, o gün için cenaze namazı daha emir edilmediği için cenaze namazı kılmadan, dualarla yolcu etmişti.

Vefat ettiği zaman tarih Ramazan ayının 27. gecesini gösteriyordu. Hatice validemiz bir Kadir gecesi Efendisine gelen mesajı kabul ederek iman dairesinin ilk halkasına girmiş, iman ile yeniden doğmuş ve şimdi de yine bir Kadir gecesi günü ka- bir âlemine doğru gitmişti.

Artık Efendimiz (sas) için on üç yıl sürecek Hatice'siz bir hayat başlıyordu. Hayat belki maddi olarak Haticesiz idi, ama gerçekte de, Haticesiz miydi?

132

Allah Resulü (sas) eşinin, yar ve yardımcısının ayrılığına çok üzülüyordu. Bu günler Efendimiz'in hayatında en kederli ve üzüntülü günlerdi. Ammar b. Yasir rivayet ediyor, diyor ki: *"Efendimiz bu günlerde öyle bir üzülüyordu ki, biz kendi aramızda Efendimiz'in başına bir iş gelmesinden korkuyor, hastalanacak diye üzülüyorduk."*

Yine sahabî hanımlarından Osman b. Maz'ûn'un hanımı Havle bint Hâkim diyor ki;

"Hatice validemizin vefatının üzerinden iki ay geçmişti. Ben Allah Resulü'nün (sas) yanına gittim. Bir de baktım ki, Resulallah gözyaşları içerisinde ağlıyor. Dedim ki: 'Ya Resulullah! Artık evlenseniz olmaz mı?' Bana döndü ve gözyaşları içerisinde, 'Daha Hatice'min acısı yüreğimde taze iken ben nasıl evlenirim!' dedi." [İbn Sa'd, *Tabakat*, c. 8, s. 57]

Allah Resulü (sas) Hz. Hatice'nin ardından tam iki yıl boyunca evlenmedi. İki yıl sonra da yine Havle'nin vesilesi ile ve aslında çok farklı bir mülahaza ile Sevde bint Zem'a ile evlendi. Sevde validemiz, ilk Müslümanlardandı. Kocasını Sekran b. Amr ile Müslüman olmuş, imanları adına Habeşistan'a hicret etmişlerdi. Bu iman ailesi bir müddet Habeşistan'da kaldıktan sonra Mekke'ye geri dönmüşlerdi. Bu geri dönüşün üzerinden çok geçmeden Sekran b. Amr vefat etmiş, Sevde validemiz altı çocuğu ile ortada dul kalmıştı. Efendimiz bu iman sahibi hanım ile Havle validemizin ısrar ve vesilesi ile evlenmişti.

Efendimiz'in Hatice validemizin vefatından sonra üç yıllık Mekke, on yıllık ise Medine hayatı vardır. Üç yıl Mekke hayatı Allah Resulü'nün (sas) hüznü, acıyı, kederi en üst düzeyde yaşadığı zamanlardır. O bir taraftan amcası Ebû Tâlib ve hanımı Hatice'nin hüznünü yüreğinde taşıırken, bir taraftan da risalet davasının sorumluluklarını yerine getiriyor, bu vazifenin yerine getirilmesi noktasında ortaya çıkan her sıkıntıya da göğüs germeye çalışıyordu. O yıllar yine Efendimiz'in yürüdüğü yollara dikenler serpiliyor, yine Efendimiz'in yüzüne topraklar saçılıyor, hatta üzerine deve işkembeleri atılıyordu. Böyle zorlu günlerde Allah Resulü amcası ve Hatice'nin yokluğunu daha da fazla hissediyor:

“Nerdesin ey beni himaye eden amcam ve nerdesin ey beni şefkatli kolları arasına alan Hatice!” diyordu.

Yine böyle bir gündü; Efendimiz (*sas*) yine Mekke'nin taş kalpli ve kara yüzlü adamlarının sözlü ve fiili saldırılarına uğramıştı. Babasının kızı, babasının annesi, o gün için on dört-on beş yaşlarında olan Fatıma koşmuş, annesi gibi bir şefkat ile kendini babasının üzerine atmış, babasının üzerine saçılan pislikleri temizlemeye başlamıştı. Fatıma validemiz bir taraftan temizliyor, bir taraftan da ağlıyordu. Efendimiz o anda kızını teselli etme adına, yıllardır Hatice'sinden duyduğu bir cümleyi tekrar edecekti. Fatıma da, babası da bu cümlelerin sahibini çok iyi biliyordu: Efendimiz yaşlı gözlerle dedi ki; **“Ey gözümün nuru kızım! Üzülme, Allah asla babanı zayi etmeyecektir.”**

Bu söz baba-kızı daha da duygulandırmış, bir anda ikisini de Hatice'nin iklimine götürmüştü. Fatıma dedi ki; *“Ey canım babacığım! Annem Hatice şu an nerede?”* Efendimiz (*sas*) dedi ki; **“Ey babasının kızı! Annen şimdi cennette inci, yakut ve mercanlarla süslenmiş bir sarayda konaklamaktadır.”** [Heysemî, *Mecmeu'z-Zevaid*, 9/223] Baba-kız böyle bir tabloda birbirlerine sarılıp ağlayacak, hem annelerinin yokluğuna hem Mekke'nin iman karşısındaki inadına karşı göz yaşı dökceklerdi.

Mekke imana karşı böyle acımasızca direnince Efendimiz (sas) acaba Taif'te bir imkân bulabilir miyim, diye oraya gitmişti. Ama orada Mekke'nin telkinleri ile imana karşı çıkmış, âlemlerin sultanını taşlatmış, kan revan içerisindeki Efendimiz kendini zor bela Ninovalı Addas'ın hizmetkâr olduğu üzüm bahçesine atmıştı. Sonra yeniden Mekke'ye doğru yönelmiş, Mekke'ye yakın bir yerde bir tepenin üzerinde oturmuş, yaşlı gözlerle Mekke'ye bakmış: **“Ben şimdi nasıl Mekke'ye gireceğim? Sanki, Amcam Ebû Tâlib mi var beni himaye etsin, Hatitem mi var bana kol kanat açsın ...”** demişti.

Daha sonra Efendimiz Süheyl b. Amr'a haber gönderip, himaye talebinde bulunmuştu. Süheyl bunu kabul etmeyince bu sefer Ahnes b. Şerik'e haber göndermişti. O da kabul etmeyince, Efendimiz Mut'im b. Adiy'e haber göndermiş; Mut'im himaye etmeyi kabul ederek, oğulları ve kabilesinin mensupları ile Efendimiz'i himayesine almıştı. Efendimiz o gün için şirkin kalesi olan Mekke'ye bir müşriğin himayesinde giriyordu. [İbn Sa'd, *Tabakat*, c.1, s. 212; Taberi, *Tarih*, c.2, s. 231]

Aslında bu olay Efendimiz'in (sas) şahsında tüm risalet davasının taliplilerine bir mesajdı. Bu mesajın iki yönü vardı. İlki; eşsiz ve köklü bir tevekül anlayışını sağlamak. İkincisi ise; Eğer Allah ister-

se dinine bir fasığın, bir münafığın, bir kafirin hatta bir müşriğin eli ile bile yardım edebilir gerçeğini öğretmek.

Amca Ebû Tâlib ve Hatice validemizin vefatından sonra inen sûrelere baktığımızda bu iki mesaja yönelik anlamları içeren ayetlerin çokça indiğine şahit oluruz. Ayetler Efendimiz'e (sas) adeta diyordu ki: "Ey Allah'ın Resulü! Allah'tan başka hiç kimseye yaslanma. Kime yaslanırsan yaslan bir gün gelecek o ölecek, gidecek. Ama Allah el-Hayy'dır; mutlak diridir. Ölmeyen, bitmeyen, tükenmeyen, kaybolmayan, yok olmayan, batmayan, ihanet etmeyen, yarı yolda koymayan tek bir otorite vardır; o da el-Hayy olan Allah'tır."

İşte Allah, elçisi Muhammed'e (sas) bunu öğretmek istiyordu ve adeta diyordu ki: "Ey Resulüm! Atan İbrahim gibi ol ve batanlara, kaybolup gidenlere değil, sürekli var olan Bana sırtını daya. Sen Bana dayan, Bana güven, yani tevekkül et ve elinden geleni yap, gerisini ise bana bırak. Ben senin davetine kulak verecek belki cin taifesini, belki Ninovalı Addas'ı, belki hiç hesabında olmayan Yesrib halkını göndereceğim. Beni kim himaye edecek diye endişelendiğinde de hiç ummadığın ve beklemediğin biri olan müşrik Mut'im b. Adiyy'i sana göndereceğim. O halde Ey Resulüm! Allah'a dayan, Allah, de yürü, o zaman göreceksin dağlar nasıl önünde ova olacak. Allah, de yürü, o zaman göreceksin nice kara yüzlü adamlar imanı bulacak. Allah de yürü, o zaman göreceksin bugün bir tek şehirden duymadığım Kelime-i

Tevhid'i nasıl âlemin tamamında duyacaksınız." Allah (cc) âlemlere rahmet olarak gönderdiği elçisini böyle terbiye ediyordu.

Allah Resulü (sas) zorlu Mekke yıllarının ardından Medine'ye hicret etmiş; hicretin üzerinden iki yıl geçtikten sonra da iman ile inkârın ilk karşılaşması için Bedir'e gelmişti. Bedir savaşı, imanın galibiyeti ile neticelenmiş, Müslümanlar karşı taraftan yetmiş kişiyi öldürmüş, yetmiş de esir almışlardı. Esirler arasında Peygamber'in damadı, Zeyneb validemizin iman etmemiş kocası Ebû'l-Âs da vardı. Zeyneb eşini kurtarmak için düşün günü annesi Hatice'nin kendi boynundan çıkarıp, kızının boynuna taktığı gerdanlığı fidiye olarak babasına gönderir. Gelen elçi elindeki gerdanlığı Allah Resulü'nün önüne bırakır bırakmaz, Efendimiz onlarca sene öncesine gider ve Hatice'nin iklimine yeniden dahil olur, gözleri dolar ve **"Bu Hatice'nin gerdanlığı!"** diye haykırır. Sahâbe de gözyaşlarına boğulmuştur. Onlar da üzülmede, gelen gerdanlığın Efendimiz'e bazı hatıraları hatırlatmasına hüzünlenmektedirler. Efendimiz; (sas) yaşlı gözlerle: **"Bu gerdanlığı Zeyneb'ime geri gönderseniz, eşini de salıverseniz olmaz mı?"** der. Sahâbe bu talebe nasıl yok diye bilirlerdi ki; hemen lebbeyk denildi ve bu emir yerine getirildi. [İbn Hişam, *Sîre*, c.2, s. 308; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 6/276]

Sahâbe orada da Efendimiz'in (sas) Hatice'ye duyduğu aşkın boyutuna bir kez daha şahit olmuşlardı. Ne aşktı bu yarabbi! İlk günki gibi taze ve diri-ydi.

Hatice'nin vefatının üzerinden tam on bir yıl geçmişti. Daha dün kovulup yurtlarından çıkarılan Müslümanlar, şimdi zorla çıkarıldıkları beldeyi fethetmek için Mekke'nin kapılarına dayanmışlardı. Allah Resulü (sas) on bin askerle Kâbe'ye doğru yürüyordu. Bir anda Efendimiz ordudan ayrılarak Hacûn Kabristanlığı'na yöneldi. Gitti, oturdu Hatice'sinin kabri başına, gözlerinde yaş, dudaklarında dua ve istiğfar orada bir müddet durdu. Sahâbe orada da o aşka hayran olmuş, onlar da Efendileriyle beraber gözyaşları dökmüşlerdi.

Mekke fethedilmiş, Kâbe putlardan temizlenmiş; Bilal, Mekke'nin semalarına artık hiç susmamak üzere Ezan-ı Muhammediye'yi duyurmuştu. Allah Resulü Kâbe'nin avlusunda durmuş, kendisine gelen yüzlerce meseleye çözümler getirmeye başlamıştı. Bir anda Allah Resulü (sas) yaşlı, beli bükülmüş, eli bastonlu bir ihtiyar hanımın kendine doğru geldiğini görmüştü. Hemen haykırmıştı; **"Açın yolu, gelen hanıma yol verin."** Emir yerine getirilmiş, yollar açılmış, ihtiyar hanım adım adım Allah Resulü'nün huzuruna gelmiş, Efendimiz (sas)

sırtındaki cübbeyi çıkarıp yere sermiş ve bu hanımı yanına oturtmuş ve onunla sohbet etmeye başlamıştı. Allah Resulü o kadar içten bu ihtiyar hanım ile sohbet ediyordu ki, tüm sahabe heyecanla kadının kimliğini merak etmeye başlamışlardı. Efendimiz zaman zaman gülüyor, zaman zaman duygulanıp ağlıyor, zaman zaman hiç konuşmadan bakışlarını maziye dikiyordu. Derken ihtiyar hanım gitti. Aişe validemiz büyük bir merak ile Efendimiz'in yanına geldi: *"Ya Resulullah! Kimdi biraz önceki yaşlı hanım? Onunla neler konuşuyordunuz?"* diye sordu. Allah Resulü (sas): **"Ey Hümeiram! Gelen Hatice'min arkadaşıydı; onunla Haticeli günleri zihnimizde canlandırdık"** dedi. [Dimaşki, *Subu'l-el-Hüda*, c.11, s. 178] Efendimiz isim vermiyor ama ihtimaldir ki gelen evliliklerine vesile olan Nefise bint Münye'dir.

Aişe validemiz dayanamaz ve der ki; *"Ya Resulullah! Nedir hep Hatice Hatice, deyip duruyorsun? Allah şimdi ondan daha hayırlısını ve gencini sana nasip etmişken sen yine de hep Hatice Hatice, diyorsun."* Bir anda Efendimiz'in (sas) mübarek yüzünün rengi değişir, gadaplanır ve Aişe'nin şahsında Hatice'nin değerini âleme duyurmak adına şöyle der: **"Hayır vallahi! Allah Hatice'den daha hayırlısını bana nasip etmedi. Herkes beni yalanlarken o beni doğruladı. Herkes kapıları yüzüme kapatır-**

ken o kapısını bana açtı. Herkes beni malından mahrum ederken o malı ile mülkü ile bu risalet davasını destekledi. Şimdi söyleyin onun gibisi var mı?” [Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 6/117]

Vefa abidesi vefalı eşi Hatice’yi işte yıllar sonra bile böyle bir vefa ile anıyordu. Aişe validemiz Efendimiz’in nazarında Hatice’nin kıymetini çok iyi anlamıştı ama yine de kıskanmadan da edemiyordu. Buhârî’de geçen bir rivayette bunu açıkça söylüyor ve diyordu ki: “Onunla aynı zamanı paylaşmama rağmen Hatice’yi kıskandığım kadar hiçbir kadını Efendimiz’den (sas) kıskanmadım. Çünkü Efendimiz Hatice’yi o kadar çok anıyordu ki, bir an olsun onu unutmuyordu. Ne zaman evimizde bir koyun veya keçi kesilse hemen bir parçasını ayırır, ‘**Bu pay Hatice’nin akrabalarının ve arkadaşlarıdır**’ der onlara gönderirdi. Bir gün dayanamadım; Efendimiz’e bu sevginin nedenini sordum. Efendimiz dedi ki; “**Ey Aişe! Ben, en çok Hatice’yi seviyorum. Seven; sevdiklerinin sevdiğini de sever.**” [Buhârî, *Menakibü’l-Ensar*, 19,21]

Vefayı vefa sultanından öğrenmeye devam ediyoruz: Efendimiz (sas) bir gün yolda yaşlı bir hanım gördü, onu görür görmez, o kadar sevindi ki, hemen yanı başına oturttu; onunla sohbet etmeye başladı ve daha sonra da ona ikramlarda bulunarak,

yolcu etti. Bu tabloyu izleyen sahabe, meraklanmış, o hanımın kim olduğunu öğrenmek istemişlerdi. İçlerinden biri sormuş: “Ya Resulullah! Kimdi o hanım, sizi bu kadar sevindirdi?” Efendimiz (sas) dedi ki: **“O Ümmü Züfer’dir. Mekke’de evimize gelir, Hatice’min saçlarını düzeltir, onu süslerdi.”** [İbn Hacer, *el-İsabe*, c.4, s. 2696; İbn Esir, *Usdu’l-Ğabe*, c.7, s. 322]

Hz. Hatice’ye ait her hatıra Efendimiz’i (sas) böyle heyecanlandırıyor, yıllar önce Mekke’de evlerine gelip Hatice validemizin saçlarını düzelten bir hanım bile unutulmuyor, sevgilinin hatırına o da vefa sultanından ikram görüyordu.

Bir gün hücre-i saadetin dışından biri içeriye girmek için izin istedi. O anda Allah Resulü Aişe’nin odasında idi. Efendimiz (sas) dışarıdan izin isteyen sesi duyar duymaz, bir anda ayağa kalktı: **“Allah’ım! Bu izin isteyiş evimin sultanı Hatice’nin izin isteyişidir. Muhakkak ki gelen Hatice’nin kız kardeşi Hâle’dir. Allah’ım! Ne olur gelen Hale olsun”** dedi. [Buhâri, *Menakibu’l-Ensar*, 3,5; İbn Hacer, *el-İsabe*, c.4, s. 2652]

Gelen Hâle idi. Allah Resulü (sas) aradan yıllar geçmesine rağmen Hatice’sinin izin isteyişini unutmamış, yıllar geçmesine rağmen hanımının hatırına kız kardeşine saygı ve hürmeti esirgememişti.

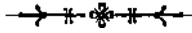
Allah Resulü (sas) yirmi beş yıllık hayat arkadaşını, yar ve yardımcısını o günün insanına da, bu günün insanına da elini semaya kaldırarak şöyle açıklayacaktı: **“Semanın en hayırlı hanımı İsa'nın annesi Meryem, yeryüzünün en hayırlı hanımı ise Hatice'dir.”** [Buhâri, *Ehâdisi'l-Enbiya*, 31]

Yine Efendimiz (sas) bir gün: **“Hanımlar âleminin en hayırlıları şu dört hanımdır: İmran'ın kızı Meryem, Huveylid'in kızı Hatice, Muhammed'in kızı Fatıma ve Firavun'un hanımı Asiye”** [Buhâri, *Ehâdisi'l-Enbiya*, 27; Tirmizi, 3878]

Hiz. Hatice validemizin değer ve kıymetinin ne olduğunu anlayabileceğimiz birkaç numune bunlar... Onun değer ve kıymetini ifade eden daha nice farklı rivayetler vardır. Hatice validemizin yaşadığı hayat tek kelime ile *“Peygamber evine nasıl sultan olunur?”* sorusunun cevabı niteliğindedir.

SÖZÜN SONU

Hanımlar âleminin sultanlarından biri olan Hz. Hatice'den bahsetmek, sadece yirmi beş yıllık saadet dolu bir evlilikten bahsetmek demek değildir. Hz. Hatice demek, altmış beş yıllık hayat ile ve sonrası ile koca bir tarih demektir. Bu uzun tarihin tamamını yazabilmek mümkün müdür?

Allah Resulü (*sas*) onunla birlikte yaşadığı dönem, hep ondan razı olmuş, vefatının üzerinden de yıllar geçse de hiç unutmamış, vefalı eşinden nasıl razı olduğunu sözleri ile beyan etmiştir.

Hatice validemizin hayat defterini burada kapatırken bu büyük İslâm annesinden, kadın erkek hepimizin alacakları çok dersler olduğu gerçeğini bir kez daha hatırlatmak istiyoruz.

Hatice validemiz sıradan bir hanım değildi. O sadakatin, vefanın, fedakarlığın, mücadelenin, aşkın bir abidesi idi. Bunun için hayatındaki yolculuğu-

muza ara ara tazelemeli, ideal bir eşin kimliğine dair onda çok önemli mesajlar bulacağımızı bilmeliyiz.

O hem yardı hem yardımcı... O hem sırdaştı, hem yoldaş... O hem anne kucağı gibi şefkatli hem bir dost gibi vefalı idi. O ilklerdendi; Efendimiz'in (sas) ilk göz ağrısı, yastığının ilk ortağı, ilk iman eden, ilk namaz kılan, ilk Efendimiz'e (sas) çocuk doğurandı. Her şeyin en ilki o idi. Bunun için de o Hanımlar âleminin sultanı idi. Bunun için de Efendimiz'in (sas) gönül tahtının sultanı idi. O'na (sas) sultan olan bize de sultan olur. O'na (sas) sevgili olan bize de sevgili olur. O'na (sas) eş olan bize de anne olur.

144

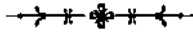
Ey anneler annesi! Efendimiz Hz. Muhammed'i (sas) şefkatli kollarına aldığın gibi, Muhammed'in ümmeti olduğunu iddia eden biz günahlarla kirlenmiş olanları da kolların altına almaz mısın? Eğer sen alırsan biliyoruz ki; âlemlerin sultanı senin hatırına bizleri kabul edecektir.

Ne olur bizi bundan mahrum etme! Ey annele-
rin annesi ve ey yolumuzun rehberi!

İSTİFADE EDİLEN KAYNAKLAR

Aclunî, İsmail b. Muhammed, *Keşfu'l-Hafa ve Müzilu'l-İlbas Amma İştehere Mine'l-Ahadisi A'la Elsineti'n-Nâs*, Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, Lübnan, 1421/2001.

Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, el-Mektebetü'l İslamiyye, Beyrut, Lübnan, 1413/1993.

Belâzûri, Ebu'l-Abbas Ahmed b. Yahya b. Cabir, *Ensabü'l-Eşraf*, Darü'l-fikr, Beyrut, Lübnan, Tarihsiz.

Beyhakî, Ebû Bekir, Ahmed b. Hüseyin b. Ali, *Delâilü'n-Nübüvve*, Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, Lübnan, 1410/1987.

Beyhakî, *el-Medhal ilâ Kitabi's-Sünen*, Tahk: Muhammed Ziyâürrahman el-Azamî, Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, Lübnan, 1410/1987

Buhârî, Muhammed b. İsmail Ebu Abdullah, *el-Camiu's-Sahih*, Mektebetü et-Tevfikiyeye, Kahire, Mısır, Tarihsiz.

Buhârî, *el-Camiu's-Sahih*, Beytül'Efkârü ed-Devliyye li'n-Naşir, Riyad, Suudi Arabistan, 1419/1998.

Deylemî, Şirûye b. Şehradâr, *firdevsü'l-Ahbâr*, Darü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, Lübnan, 1409/1986.

Dimaşki, Muhammed bin Salih, *Subulu'l-Huda ver-Reşad fi Siret-i Hayri'l-İbad*, Terc: Yusuf Özbek, Ocak Yayınları, İstanbul, 1424/2004.

Diyârbekrî, Hüseyin b. Muhammed b. Hasan, *Tarihü'l-Hamis fi ahvâli enfesi nefis*, Daru's-Sadr, Beyrut, Lübnan, Tarihsiz.

146

Ebû Davud, Süleyman b. Eş'as b. İshak el-Ezdî, es-Sicistanî, *es-Sünen-i Ebî Davud*, Darü'l-fikr, Beyrut, Lübnan, 1414/1994.

Ebû Nuaym, Ahmed b. Abdillâh el-İsf ehânî, *Hilyetü'l-Evliya ve Tabakâtü'l-Asfiyâ*, Darü'l-Kitabi'l-Arabî, Beyrut, Lübnan, 1405/1981.

Ebû Nuaym, *Delâilü'n-Nübüvve*, Tahkik: Muhammed Revvas Kal'aci, Abdülber Abbas, Dârü'n-Nefâis, Beyrut, Lübnan, 1412/1991.

Hâkim, *Ma'rifetü Ulumi'l-Hadis*, Darü'l-Ma'rife, Beyrut, Lübnan, Tarihsiz.

Hâkim, Muhammed b. Abdullah En-Nisabûri, *el-Müstedrek Alê's-Sahihayn*, Darü'l Kutubi'l İlmiyye, Beyrut, Lübnan, 1411/1991.

Halebî, Allame Ebî el-Fezâ Nureddin Ali b. İbrahim b. Ahmed, *İnsânü'l-Uyûn fi Sireti'l-Emin el-Me'mûn*, Darü'l-Kütübü'l-İlmiyye, Beyrut, Lübnan, 1428/2008.

Hamidullah, Muhammed; *İslâm Peygamberi*, [4] Terc: Salih Tuğ, İrfan Yayımcılık, İstanbul, 1993.

Heysemi, Nûriddin Ali b. Ebî Bekr, *el-Mecmâu'z-Zevâid ve Menbau'l-Fevâid*, Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, Lübnan, 1408/1988.

İbn Abdilberr, Ebu Ömer Yusuf Babdullah b. Muhammed el-Kurtubî, En-Nemerî, *el-İstîab fi Ma'rifeti'l-Ashab*, Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, Lübnan, 1415/1995.

İbn Esir, İzzuddin Ebû'l-Hasen Ali b. Muhammed, el-Cezeri, *Usdü'l-Ğabe fi Ma'rifeti's-Sahâbe*, Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, Lübnan, 1424/2003.

İbn Habib, Ebî Cafer Muhammed, *el-Muhabbar*, Darü'l-İfâk el-Lebidiyye, Beyrut, Lübnan, Tarihsiz.

İbn Hacer, el-Askalani Şihabüddin Ebu'l-Fadl Ahmed b. Ali, *el-İsabe fi Temyizis-Sahâbe*, Darü'l-Ma'rife, Beyrut, Lübnan, 1425/2004.

İbn Hacer, *Fethu'l-Bâri Bi Şerhi Sahihi'l-Buhârî*, [1-16] Darü'l-Beyan, Kahire, Mısır, 1419/ 1999.

İbn Hişam, Ebu Muhammed Abdulmelik, *Es-Siretü'n-Nebeviyye*, Mektebetü's-Safa, Kahire, 1422/2001.

İbn İshak, Muhammed b. İshak b. Yesâr, *Siretü İbn İshak*, Tahk: Muhammed Hamidullah, Ma'hadü'd-Dirâse, Tarihsiz.

İbn Kesir, Ebû'l-fida İmaduddin, *el-Bidaye ve'n-Niha-Ye*, Darü'l-Kutubi'l-Maarif, Beyrut, Lübnan, 1406/1987.

İbn Mace, Muhammed b. Yezid el-Kazvini, *Es-Sü-Nen*, Darü'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, Lübnan 1421/2001.

İbn Sa'd, Muhammed, *Kitabü't-Tabakatü'l-Kebir*, Tahk: Ali Muhammed Amr, Mektebetü'l-Hanimî, Kahire, Mısır, 1421/2001.

İbn Sa'd, *et-Tabakatü'l Kübra*, Daru's-Sadr, Beyrut, Lübnan 1414/1994.

İbn Sünni, Ebü Bekir, Ahmed b. Muhammed b. İshak, Ed-Dineverî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyle*, Mektebetü'l-Ezheriyye, Kahire, Mısır, 1420/2000.

İbnü'l-Cevzi, Ebü'l-Ferec Abdurrahman, *Telkihu Fuhum Ehli'l Eser fi Uyuni't-Tarih ve's-Siyer*, Mektebetü'l-Adab, Kahire, Mısır, 1419/1999.

İsfehânî, İsmail İbn Muhammed İbni'l-Fazl et-Teymî, *Delâilü'n-Nübüvve*, Darü Taybe, Riyad, Suudi Arabistan, 1409/1986.

Köksal, M. Asım; *Hız Muhammed ve İslamiyet*, Mekke-Medine Dönemi, [c.1-9] İrfan Yayınevi, İstanbul, 1981.

Köksal, *Hız Muhammed ve İslamiyet*, [c.1-4] Işık Yayınları, İzmir, 2007.

Malik b. Enes, Ebü Abdullah, *el-Muwatta*, Daru İhyai't-Turasi'l-Arabi, Kahire, Mısır, 1414/1993.

Müslim, b. el-Haccac, *Sahih-U Müslim*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1414/1993.

Nesai, Ahmed b. Şuayb Ebu Abdurrahman, *Sünenü En-Nesai*, Darü'l-Ma'rife, Beyrut, Lübnan, 1422/2001.

Nevevî, Ebû Zekeriyya Yahya İbn Şeref İbn Mürî, *Riyâzü's-Sâlihîn*, Terc: M. Yaşar Kandemir, İsmail Lütfü Çakan, Raşit Küçük, Erkam Yayınları, İstanbul, 1427/2006.

Rûdânî, İmam Muhammed b. Muhammed b. Süleyman, *Cem'ul-Fevâid Min Câmi'il-Usûl ve Mecma'iz-Zevâid*, Terc: Naim Erdoğan, İz Yayıncılık, Tarihsiz.

Süyûtî, Celâluddin Abdurrahman b. Ebî Bekr, *Ed-Dürrü'l-Mensur fî't-Tefsir Bi'l-Me'sûr*, Tahk: Abdullah b. Abdülmuhsin et-Türkî, Merkezu'l-Buhûs ve Dirâsati'l-Arabiyye, Kahire, Mısır, 1424/2003.

Taberani, Ebu'l Kasım Süleyman b. Ahmed, *el-Mu'cemü'l-Kebir*, Daru İhya-İ Turasi'l-Arabî, Beyrut, Lübnan, 1413/1993.

Taberi, Ebû Cafer Muhammed b. Cerir, *Tarih'ul-Ümem ve'l-Mülûk*, Darû'l Kutubi'l İlmîyye, Beyrut, Lübnan, 1422/2001.

Taberi, *Camii'l-Beyan An Tevili Ayi'l-Kur'an*, Darü'l-fikr, Beyrut, Lübnan, 1415/1995.

Tirmizi, Muhammed b. İsa, Ebu İsa, *Sünenü't-Tirmizi*, Darü'l İhya et-Turasi'l Arabî, Beyrut, Lübnan, 1414/1994.

Türkiye Diyanet Vakfı, *İslâm Ansiklopedisi*, [c.1-37], İstanbul, 1988.

Vâhidî, Ebî'l-Hasan Ali b. Ahmed, *Esbabü'n-Nüzûl*, Darü'l-fikr, Beyrut, Lübnan, 1421/2001.

Vâkıdî, Ebû Abdullah Muhammed b. Ömer, *Kitabü'l-Meğâzî*, Darü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, Lübnan, 1424/2004.

Yemânî, Muhammed Abduh; *Ümmü'l-Mü'minin Hatıccetü Bintü Huveylid Seyyidetün Fi Kalbi'l-Mustafa*, Müessesetü Ulûmi'l-Kur'an, Dımeşk, Şam, 1422/2002.

Yıldırım, Muhammed Emin; *Hazreti Peygamber'in Albüümü*, Siyer Yayınları, İstanbul, 2010.

Yıldırım, *Nebevi Eğitim Modeli Darü'l-Erkam*, Siyer Yayınları, İstanbul, 2010.

Yıldırım, *Sahabeyi Nasıl Anlamalıyız?* Siyer Yayınları, İstanbul, 2010.

Zehebi, Ebû Abdullah Muhammed b. Ahmed b. Osman, *Siyer Alâmi'n-Nübelâ*, Darü'l-Hadis, Kahire, Mısır, 1427/2006.

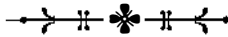
Zehebi, *Tecrid-U Esmâis-Sahâbe*, Darü'l-Beyan, Kahire, Mısır, 1406/1987.

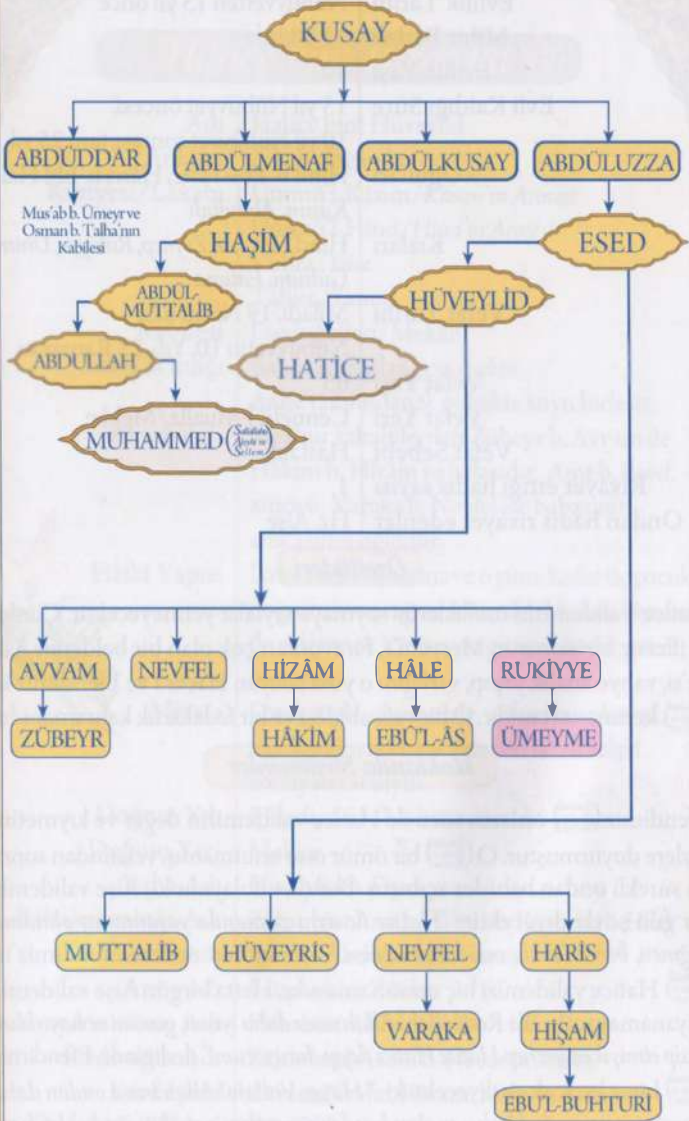
TABLO ve RESİMLER

- ❖ Hz. Hatice'nin(*R.ANHA*) Kimlik Tablosu
- ❖ Hz. Hatice'nin(*R.ANHA*) Soy Kütüğü
- ❖ Hz. Hatice'nin(*R.ANHA*) Aile Tablosu
- ❖ Hz. Hatice'nin(*R.ANHA*) Kabrinden Görünümler

HZ. HATİCE'NİN SOY KÜTÜĞÜ

HZ. HATİCE'NİN AİLESİ

HATİCE Bint HÜVEYLİD

EBÛ HÂLE
(Malik b. Nebbâş b.
Ebi Zürrâre)

HİND

HÂRİS

HATİCE Bint HÜVEYLİD

ATİK b. ÂİZ

HİND Bint ÂİZ

SAYFİ b. ÜMEYYE

MUHAMMED

BENÛ TAHİRE

HATİCE Bint HÜVEYLİD

MUHAMMED
b. ABDULLAH

ZEYNEB

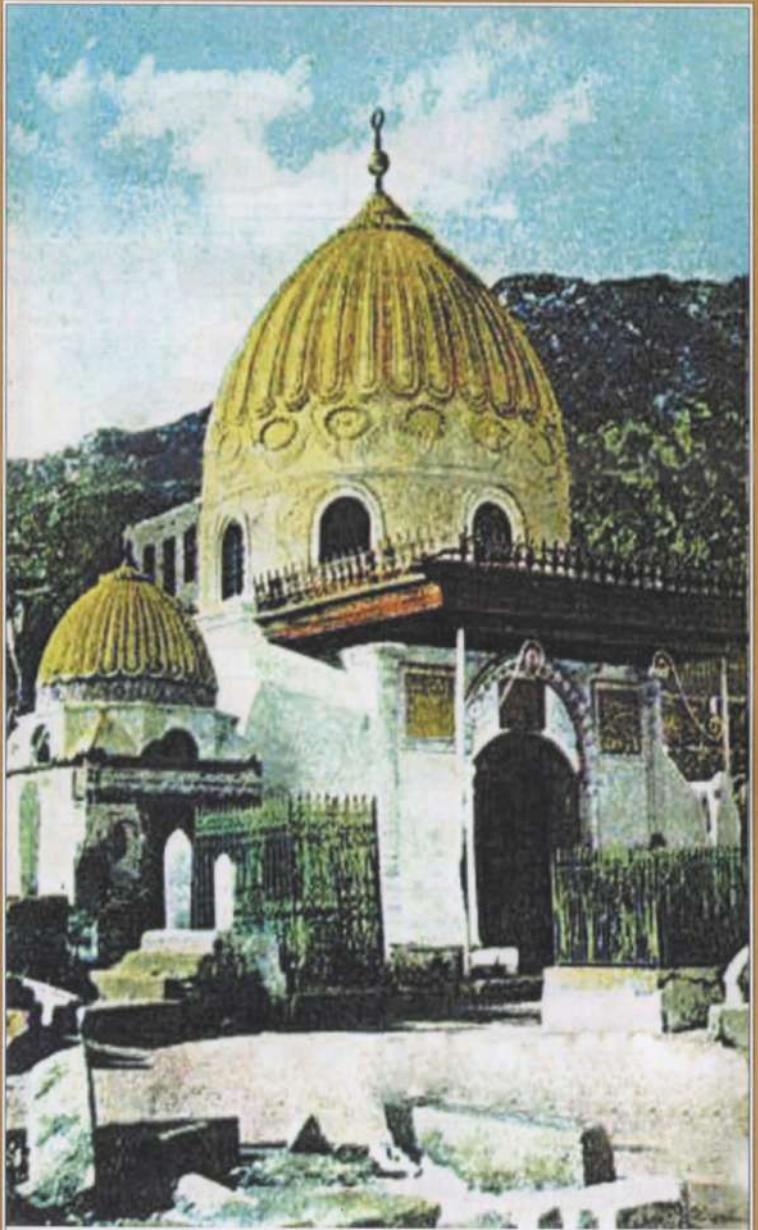
RUKİYYE

ÜMMÜ
GÜLSÛM

FATİMA

KASİM

ABDULLAH

Cennetü'l-Mualla'nın ve Hz. Hatice'nin kabrinin tarihi bir görünümü

Haz. Hatice'nin kabrinin eski bir fotografi/Mekke

Haz. Hatice'nin kabrinin fotografi

SARAY
KUTUPHANE

Risalet Davasının Annesi
Hız. Hatice
 (Radiyallahü Anha)

Muhammed Emin Yıldırım

- O, Hız. Peygamber'den sonra ilk kez varlık âleminin semasına *La ilahe illallah Muhammedün Resulullah* kelimeyi tayyibesini duyurandır.
- O, Hız. Peygamber ile birlikte ilk kez imandan sonra en büyük hakikat olan "namaz" için dergâh-ı ehadiyete yönelendir.
- O, Hız. Peygamber'in ilk eşi ve yoldaşı olma şerefine nail olandır.
- O, Hız. Peygamber ile on beş yıl nübüvvetten önce, on yılda nübüvvetten sonra olmak üzere tam yirmi beş yıl aynı yastığa baş koyandır.
- O, Hız. Peygamber'in evine ikisi erkek, dördü kız tam altı tane evlat hediye edendir.
- O, Hız. Peygamber'in, Ehl-i Beyt neslinin kökü olan Hız. Fatıma'yı doğuran, Hız. Ali'ye ise annelik edendir.
- O, tüm varlığını, malını, mülkünü, sermayesini Allah yolunda feda etmekten bir an geri durmayandır.
- O, Hız. Peygamber'in lisanı ile ilk cennetle müjdelenen bahtiyar bir İslam hanımıdır.
- O, Cahiliyenin zifiri karanlığında kirlenmeden, Meryem misali pak ve temiz kalan, bu özelliği ile de *Tahire* ismini kazanan bir annemizdir.
- O, Firavunları çok olan bir beldenin *Asiyece*, isyanını devam ettirerek, şirke bulaşmadan, vahye ulaşarak İslam'ın *Kübrası* olan biridir.
- O, on yıl nübüvvetin ve risaletin davasına bir ana gibi sahip çıkarak, varlığını davasına adayan bir annemizdir.
- İşte o Hanımlar âleminin sultanı olan Hız. Hatice validemizdir.

ISBN: 978-6056711068

9 786056 711068

ÜRÜN KODU: 1014

